

Brüssel, 30. november 2022
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0051(COD)

15024/1/22
REV 1

DRS 64
SUSTDEV 203
CODEC 1793
COMPET 928

MÄRKUS

Saatja:	Alaliste esindajate komitee (COREPER I)
Saaja:	Nõukogu
Komisjoni dok nr:	6533/22
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, mis käsitleb äriühingute kestlikkusalast hoolsuskohustust ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 – Üldine lähenemisviis

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon esitas 23. veebruaril 2022 Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku direktiivi kohta, mis käsitleb äriühingute kestlikkusalast hoolsuskohustust ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937¹.
2. Kavandatavas direktiivis, mis põhineb ELi toimimise lepingu artiklitel 50 ja 114, sätestatakse äriühingute kohustused, mis on seotud tegeliku ja võimaliku kahjuliku mõjuga inimõigustele ja kahjuliku keskkonnamõjuga tulenevalt äriühingu enda või selle tütarettevõtjate tegevusest või sellise väärtusahelasse kuuluva üksuse tegevusest, kellega äriühingul on väljakujunenud ärisuhe. Samuti sätestatakse selles normid vastutuse kohta nende kohustuste rikkumise korral.

¹ 6533/22 + ADD 1.

3. Kavandatava direktiivi eesmärk on kehtestada horisontaalne raamistik, et tugevdada ühtsel turul tegutsevate ettevõtjate panust liidu üleminekusse kliimaneutraalsele ja rohelisele majandusele kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppe ja ÜRO kestliku arengu eesmärkidega.
4. Euroopa Parlamendi õiguskomisjon (JURI) määras ettepaneku raportööriks Lara WOLTERSi (S&D, NL) ning arvamust küsiti kaheksalt komisjonilt, nimelt arengukomisjonilt (DEVE), siseturu- ja tarbijakaitsekomisjonilt (IMCO), tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjonilt (ITRE), väliskomisjonilt (AFET), keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjonilt (ENVI), majandus- ja rahanduskomisjonilt (ECON), rahvusvahelise kaubanduse komisjonilt (INTA) ning tööhõive- ja sotsiaalkomisjonilt (EMPL), kellest viimased viis on kaasatud komisjonid. Õiguskomisjon peaks hääletama komisjoni ettepanekusse tehtavate muudatusettepanekute üle ja võtma läbirääkimisvolitused vastu 2023. aasta märtsi lõpus, kusjuures läbirääkimisvolitused pannakse eeldatavasti hääletusele 2023. aasta mais toimuval täiskogu istungil.
5. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis oma arvamuse vastu 14. juulil 2022².

II. NÕUKOGUS TEHTUD TÖÖ

6. Nõukogu kuulas oma 24. veebruari 2022. aasta istungil ära komisjoni ettekande kavandatava direktiivi sisu ja eesmärgi kohta.
7. 24. oktoobril 2022 teavitati keskkonna nõukogu BE delegatsiooni taotlusel, keda toetas ES delegatsioon, kavandatava direktiiviga seoses tehtud tööst ja edusammudest.

² 11489/22.

8. Alaliste esindajate komitee andis 26. oktoobril 2022 suuniseid edasiseks tööks. Tuginedes delegatsioonide väljendatud seisukohtadele, mille käsitlemist jätkati äriühinguõiguse töörühmas, esitas eesistujariik muudetud kompromissteksti alaliste esindajate komitee 18. novembri 2022. aasta koosolekule, et valmistada ette ettepanekut käsitlev üldine lähenemisviis. Koosolekul kinnitati siiski, et kuigi delegatsioonid jõudsid suurema osa ettepaneku suhtes kokkuleppele, on nende seisukohad mõnes küsimuses endiselt erinevad.
9. Sellel koosolekul väljendatud seisukohtade põhjal esitas eesistujariik alaliste esindajate komitee 25. novembri 2022. aasta koosolekul uue kompromissteksti, et viia lõpule teksti käsitleva üldise lähenemisviisi ettevalmistamine. Mõned delegatsioonid väljendasid endiselt mõningast muret, eelkõige seoses artikli 3 punktis g esitatud uue mõistega „tegevusahel“. Eesistujariik esitas kõnealuse sätte kohta muudetud kompromissteksti, mis pälvis laialdast toetust ja mis lisati dokumendis 15024/22 esitatud teksti, et leppida konkurentsivõime nõukogu 1. detsembri 2022. aasta istungil kokku üldises lähenemisviisis. Mõni delegatsioon säilitab kompromissteksti suhtes analüüsi reservatsiooni.
10. Pärast alaliste esindajate komitee 25. novembri 2022. aasta koosolekul toimunud arutelu tõstatasid mõned delegatsioonid jätkuvalt olulise küsimuse, mis puudutab reguleeritud finantsettevõtjate poolt finantsteenuste osutamise hõlmamist. Võttes arvesse, et mõne liikmesriigi seisukohad on pärast nimetatud koosolekut muutunud, leidis eesistujariik, et alaliste esindajate komitee peaks seda olulist küsimust täiendavalt analüüsima konkurentsivõime nõukogu istungi ettevalmistamisel.

11. Alaliste esindajate komitee 30. novembri 2022. aasta koosolekul toimunud arutelud keskendusid eesistujariigi uuele kompromisstekstile, mis puudutab reguleeritud finantsettevõtjate poolt osutatavate finantsteenuste hõlmamist kavandatavas direktiivis. Mõni delegatsioon väljendas endiselt muret ja säilitas teksti suhtes analüüsi reservatsiooni. Eesistujariik jõudis järeldusele, et esitatud kompromiss lisatakse konsolideeritud kompromissteksti ja edastatakse 1. detsembril toimuvale konkurentsivõime nõukogu istungile, et jõuda kokkuleppele üldises lähenemisviisis. COREPERi 30. novembri 2022. aasta koosoleku järel koostatud muudetud kompromisstekst on esitatud käesoleva märkuse lisas. Muudatused võrreldes nõukogule juba esitatud tekstiga³ on lisatud teksti puhul märgitud **paksus allajoonitud** kirjas ja väljajäetud tekst on märgitud nurksulgudega [...].

III. KOMPROMISSTEKSTI PÕHIELEMENDID

A. Kohaldamisala (artikkel 2)

12. Artikliga 2 kehtestatakse kavandatava direktiivi isikuline kohaldamisala ja sätestatakse kriteeriumid, mille alusel määratakse kindlaks, millised äriühingud peaksid hoolsuskohustust rakendama (artikli 2 lõiked 1 ja 2). Need kriteeriumid põhinevad ELi äriühingute puhul nende töötajate arvul ja ülemaailmsel netokäibel ning kolmandate riikide äriühingute puhul nende liidus teenitud netokäibel. Kriteeriumid peaksid olema täidetud üksikute äriühingute tasandil, nagu pakkus välja komisjon, kuid kahel järjestikusel majandusaastal. Samuti on lisatud säte, mis võimaldab äriühingutel täita mõningaid hoolsuskohustusi kontserni tasandil (artikkel 4a).
13. Kui kolmandate riikide äriühingud täidavad liidus teenitud netokäibe kriteeriumi, kuuluvad nad kavandatava direktiivi isikulisse kohaldamisalasse, olenemata sellest, kas neil on liidus filiaal või tütarettevõtja. Artikli 21 lõikesse 1a lisati uus säte, millega nõutakse, et komisjon looks turvalise süsteemi teabe vahetamiseks netokäibe kohta, mille on liidus teeninud kolmandate riikide äriühingud, millel ei ole ELis filiaali või millel on filiaalid mitmes liikmesriigis, eesmärgiga määrata kindlaks pädev liikmesriik.

³ 15024/22.

14. Kohaldamisala üldine loogika ning töötajate arvu ja netokäibe künnised on jäänud samaks nagu komisjoni ettepanekus. Kompromisstekst sisaldab siiski ka ülemineku perioodi klauslit ning üheaastast *vacatio legis*'e perioodi alates kavandatava direktiivi ülevõtmisperioodi lõpust kuni selle normide kohaldamiseni (artikkel 30), et tagada vastkehtestatud normide proportsionaalsus, nagu paljud delegatsioonid soovitasid. Seepärast kohaldatakse kavandatava direktiivi norme kõigepealt (kolm aastat pärast jõustumist) väga suurte äriühingute suhtes, kellel on rohkem kui 1000 töötajat ja kelle ülemaailmne netokäive on üle 300 miljoni euro, või kui tegemist on kolmandate riikide äriühingutega, siis kelle liidus teenitud netokäive on üle 300 miljoni euro.
15. Kavandatava direktiivi kohaldamisala selgitamiseks täiendati suure riskiga sektorite loetelu (artikli 2 lõike 1 punkt b) uue lisaga (II lisa), mis sisaldab loetletud sektoritele vastavaid NACE koode.
16. Artikliga 2 kaasneb üksikasjalik läbivaatamisklausel (artikkel 29), mille alusel komisjon annab aru selle kohta ja hindab seda, kas töötajate arvu ja netokäibe künniseid, suure riskiga sektorite loetelu ja kolmandate riikide äriühingute liidus teenitud netokäibe kriteeriumi on tulevikus vaja muuta. Samuti peaks komisjon andma aru selle kohta ja hindama seda, kas individuaalset lähenemisviisi ei tuleks muuta konsolideeritud lähenemisviisiks ning kas kavandatava direktiivi isikulist kohaldamisala tuleks muuta, et hõlmata ka muid juriidilisi isikuid, kes on asutatud kavandatavas direktiivis praegu ettenähtust erinevas õiguslikus vormis.

B. Mõisted (artikkel 3)

i. Äripartner (artikli 3 punktid e ja f)

17. Komisjoni kavandatud väljakujunenud ärisuhte määratlus jäeti artikli 3 punktist f välja, kuna kogu mõistest loobuti. Selle asemel kasutatakse üksnes mõistet „äripartner“, nagu see on määratletud artikli 3 punktis e („ärisuhe“ komisjoni ettepaneku kohaselt). Selleks et tagada teostatavus äriühingute jaoks ning kooskõla rahvusvahelise raamistikuga, tugevdati ettepanekus riskipõhist lähenemisviisi, peamiselt muutes artiklit 6 (kahjulike mõjude kaardistamine ja põhjalik hindamine) ning lisades uue artikli 6a kahjulike mõjude prioriseerimise kohta. Kui kõiki kahjulikke mõjusid ei ole võimalik samal ajal käsitleda, prioriseerivad äriühingud kahjulikud mõjud vastavalt tõsidusele ja tõenäosusele ning pööravad kõigepealt tähelepanu kõige suurematele mõjudele, enne kui hakkavad tegelema vähem oluliste mõjudega. Kahjuliku mõju tõsidust hinnatakse, võttes arvesse selle raskusastet, mõjutatud inimeste arvu või mõjutatud keskkonna ulatust ja mõjueelse olukorra taastamise keerulisust.

ii. Tegevusahel (artikli 3 punkt g)

18. Komisjoni ettepanekus sisalduv mõiste „väärtusahel“ asendati neutraalse mõistega „tegevusahel“, et kajastada liikmesriikide erinevaid seisukohti küsimuses, kas hõlmata kogu väärtusahel või piirata kohaldamisala tarneahelaga, ning vältida segiajamist juba olemasolevate määratlustega, kuna mõiste sisu on muudetud.

19. Mõiste „tegevusahel“ sisu osas liiguti kompromisstekstis täieliku väärtusahela mõistelt rohkem tarneahela mõiste suunas, jättes täielikult välja äriühingu toodete kasutamise ja teenuste osutamise etapi. Õigusselguse suurendamiseks lisati mõiste „tegevusahel“ kavandatavasse määratlusse loetelu hõlmatud äripartnerite tegevustest. Kuna neid tegevusi mainiti juba põhjenduses 18, paigutas eesistujariik need teksti regulatiivossa. Pealse selle lisati erand ekspordikontrolli alla kuuluvatele toodetele (st kahesuguse kasutusega kaupadele ja relvadele) seoses selliste toodete turustamise, transpordi, ladustamise ja kõrvaldamisega. Alaliste esindajate komitee 25. novembri 2022. aasta koosolekul tehti täiendavaid muudatusi, et täpsustada tegevusahela eelnevat ja järgmist etappi käsitlevaid määratluse osi.
- C. Reguleeritud finantsettevõtjad (artikli 2 lõige 8, artikli 3 punktid a ja g, artikli 6 lõige 3, artikli 7 lõige 6, artikli 8 lõige 7, artikli 10 lõige 2 ja artikli 29 punkt ca)**
20. Pärast alaliste esindajate komitee 30. novembri 2022. aasta koosolekul toimunud täiendavaid arutelusid reguleeritud finantsettevõtjate poolt finantsteenuste osutamise hõlmamise üle esitati kompromisstekst, et lahendada mõne delegatsiooni järelejäanud mureküsimused, jättes otsuse selle kohta, kas hõlmata finantsteenuste osutamine reguleeritud finantsettevõtjate poolt või mitte, direktiivi ülevõtmisel iga liikmesriigi otsustada. Sellega seoses tehti muudatused artikli 2 lõikesse 8, artikli 3 punkti g, artikli 10 lõikesse 2 ja artikli 29 punkti ca. Seotud põhjendusi 19, 34, 36b, 39, 41b, 43 ja 70 muudeti vastavalt.
21. Seoses kavandatava direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate reguleeritud finantsettevõtjate määratlusega jäetakse kompromisstekstis kohaldamisalast välja finantstooted (st alternatiivsed investeerimisfondid ja vabalt võõrandatavatesse väärtpaberitesse ühiseks investeringuks loodud ettevõtjad (eurofondid)). Liikmesriikidele anti võimalus mitte kohaldada kavandatavat direktiivi pensioniasutuste suhtes, mida käsitatakse kohaldatava ELi õiguse kohaselt sotsiaalkindlustusskeemidena.

22. Muudeti tegevusahela määratlust seoses reguleeritud finantsettevõtjatega, et tagada selgus selle osas, milliste finantsteenuste osutamine tuleks hõlmata, kui liikmesriik otsustab direktiivi selliste finantsteenuste osutamise suhtes kohaldada, jättes samal ajal välja investeerimistegevuse tulenevalt selle eripärast. Kui liikmesriik otsustab direktiivi reguleeritud finantsettevõtjate poolt finantsteenuste osutamise suhtes mitte kohaldada (tegevusahela järgmise etapi hõlmamiseks), peaks reguleeritud finantsettevõtjate tegevusahel olema sama, mis ülejäänud eri majandussektorite äriühingute puhul.
23. Kui liikmesriik otsustab direktiivi reguleeritud finantsettevõtjate poolt finantsteenuste osutamise suhtes kohaldada, tuleks reguleeritud finantsettevõtjatelt nõuda, et nad teeksid oma äripartnerite tegevuses avalduva kahjuliku mõju kindlaks üksnes enne finantsteenuse osutamist (artikli 6 lõige 3). Sellest tulenevalt tehti artikli 10 lõikes 2 erand kahjuliku mõju jälgimise kohustusest, nii et äriühingute selliste äripartnerite tegevuse puhul, kellele kõnealused ettevõtjad finantsteenuseid osutavad, peavad nad jälgima üksnes seda kahjulikku mõju, mis tehti kindlaks enne finantsteenuse osutamist.
24. Viimased kõnealust küsimust käsitlevad muudatused tehti selleks, et käsitleda reguleeritud finantsettevõtja kohustust ärisuhe ajutiselt peatada või see lõpetada (artikli 7 lõige 6 ja artikli 8 lõige 7), kui ükski kahjuliku mõjuga tegelemiseks võetud asjakohastest meetmetest ei osutunud edukaks. Erandina sellest üldisest kohustusest ei nõuta ärisuhte ajutist peatamist või selle lõpetamist reguleeritud finantsettevõtjatelt, kes osutavad finantsteenuseid. Sellisel juhul jälgib ettevõtja siiski kahjulikku mõju, jätkates samal ajal jõupingutusi kahjuliku mõjuga tegelemiseks.

D. Kliimamuutuste vastu võitlemine (artikkel 15)

25. Nagu paljud liikmesriigid soovisid, on kliimamuutuste vastu võitlemist käsitleva sätte tekst viidud võimalikult suurel määral kooskõlla peatselt vastu võetava äriühingute kestlikkusaruandluse direktiiviga, lisades eraldi viite sellele direktiivile, et vältida probleeme selle õiguslikul tõlgendamisel, vältides samal ajal kõnealusest artiklist tulenevate äriühingute kohustuste laiendamist.
26. Kuna liikmesriigid väljendasid tõsist muret seoses komisjoni kavandatud sättega, mis sidus juhtide muutuvtasu nende panusega äriühingu äristrateegiasse ning pikaajalistesse huvidesse ja kestlikkusse, jäeti see säte välja (artikli 15 lõige 3). Juhtide tasustamise vorm ja struktuur kuuluvad peamiselt äriühingu ning selle asjaomaste organite või aktsionäride pädevusse. Delegatsioonid kutsusid üles mitte sekkuma liidus eksisteerivatesse erinevatesse äriühingu üldjuhtimise süsteemidesse, mis kajastavad eri liikmesriikide seisukohti äriühingute ja nende organite rolli kohta juhtide tasustamise kindlaksmääramisel.

E. Tsiviilvastutus (artikkel 22)

27. Artiklit 22 on oluliselt muudetud, et saavutada õigusselgus ja kindlus äriühingute jaoks ning vältida põhjendamatut sekkumist liikmesriikide deliktiõiguse süsteemidesse. Tekstis täpsustati neli tingimust, mis peavad olema täidetud, et äriühingut saaks vastutusele võtta – füüsilisele või juriidilisele isikule tekitatud kahju, kohustuse rikkumine, põhjuslik seos kahju ja kohustuse rikkumise vahel ning süüline tegu (tahtlus või hooletus) –, ning lisati süülisuse element.
28. Lisaks sätestati kompromisstekstis sõnaselgelt inimõigustele avalduva kahjuliku mõju või kahjuliku keskkonnamõju ohvrite õigus täielikule hüvitisele. Teisest küljest ei tohiks õigus täielikule hüvitisele kaasa tuua ülemäärast hüvitamist, näiteks karistuslike kahjuhüvitiste näol.

29. Peale selle täpsustati äriühingu ja tütarettevõtja või äripartneri solidaarvastutust ning tsiviilvastutuse normide kohustuslikku kohaldamist. Kõik need selgitused ja täpsustused võimaldasid jätta välja sellistele äriühingutele mõeldud kaitsemeetme, kes taotlevad lepingulisi tagatise oma kaudsetelt äripartneritelt, pärast seda kui kõnealust sätet tugevalt kritiseeriti, kuna see tugines suurel määral lepingulistele tagatistele.

F. Juhtide kohustused (artiklid 25 ja 26)

30. Komisjoni ettepanekuga reguleeriti juhtide hoolsuskohustust (artikkel 25) ning sätestati ELi äriühingute juhtidele kohustus kehtestada hoolsuskohustuse meetmed ja teha nende üle järelevalvet ning kohandada äriühingu strateegiat, et võtta arvesse kindlaks tehtud kahjulikku mõju ja vastuvõetud hoolsuskohustuse meetmeid (artikkel 26).
31. Kuna liikmesriigid väljendasid tõsist muret, et kavandatav artikkel 25 kujutab endast ebasobivat sekkumist juhtide hoolsuskohustust käsitlevatesse siseriiklikesse õigusnormidesse ning võib kahjustada juhtide kohustust tegutseda äriühingu parimates huvides, jäeti need sätted tekstist välja.
32. Kuna artikli 26 sisu oli tihedalt seotud hoolsuskohustuse protsessiga, jäeti see artikkel välja ning selle peamised elemendid viidi üle sättesse, mis käsitleb hoolsuskohustuse integreerimist äriühingu tegevuspõhimõtetes ja riskijuhtimissüsteemidesse (artikli 5 lõige 3), võttes arvesse äriühingu üldjuhtimise süsteemide mitmekesisust ja äriühingute vabadust reguleerida oma sisemist korraldust.

G. I lisa ning kahjuliku mõju määratlused (artikli 3 punktid b ja c)

33. Kavandatava direktiivi I lisas on tehtud olulisi muudatusi, mille peamine eesmärk on muuta kohustused äriühingutele võimalikult selgeks ja kergesti mõistetavaks, tagades samal ajal õiguslikult usaldusväärse aluse. I lisaga soovitakse loetleda konkreetsed õigused ja keelud, mille kuritarvitamine või rikkumine kujutab endast kahjulikku mõju inimõigustele (artikli 3 punkt c) või kahjulikku keskkonnamõju (artikli 3 punkt b). Selleks et paremini mõista, kuidas neid õigusi ja keelde tuleks tõlgendada, sisaldab I lisa viiteid võrdlusaluseks olevatele rahvusvahelistele õigusaktidele.

34. Et tagada õiguspärasus viitamisel rahvusvahelistele õigusaktidele, mis on õiguslikult siduvad üksnes riikidele, ning järgides I lisa üldist loogikat, hõlmab I lisa ainult neid rahvusvahelisi õigusakte, mille on ratifitseerinud kõik liikmesriigid. Üldiselt viidatakse kompromissteksti I lisa üksnes sellistele kohustustele ja keeldudele, mida saavad järgida ka äriühingud, mitte ainult riigid.
35. I lisa inimõigusi käsitlev osa hõlmab üksnes õiguslikult siduvaid rahvusvahelisi õigusakte, mida tunnustatakse rahvusvahelises raamistikus minimaalse õigusaktide loeteluna. Mis puudutab I lisa keskkonda käsitlevat osa, siis on lisatud piiratud arv rahvusvahelistest keskkonnaalastest õigusaktidest tulenevaid täiendavaid erikohustusi ja -keelde, mille rikkumine toob kaasa kahjuliku keskkonnamõju.
36. Lisaks on selgitatud kahjuliku keskkonnamõju ja inimõigustele avalduva kahjuliku mõju määratlusi. Samuti on säilitatud komisjoni ettepanekus sisalduv üldklausel, et kaitsta inimõiguste jagamatust, kuid seda on põhjalikult selgitatud, et tagada äriühingutele maksimaalne prognoositavus.

IV. KOKKUVÕTE

Eespool toodut silmas pidades leiab eesistujariik, et tekst kujutab endast tasakaalustatud kompromissi delegatsioonide väljendatud seisukohtade vahel. Seetõttu palutakse nõukogul leppida nõukogu 1. detsembri 2022. aasta istungil (konkurentsivõime) kokku üldises lähenemisviisis lisa esitatud teksti alusel ning volitada eesistujariiki alustama läbirääkimisi Euroopa Parlamendiga.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

**mis käsitleb äriühingute kestlikkusalast hoolsuskohustust ja millega muudetakse direktiivi
(EL) 2019/1937**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 50 lõiget 1 ja lõike 2 punkti g ning artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁴,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liit rajaneb inimväärikuse austamisel, vabadusel, demokraatial, võrdsusel, õigusriigi põhimõttel ja inimõiguste järgimisel, nagu on sätestatud ELi põhiõiguste hartas. Need põhiväärtused, millest on inspireeritud liidu enda loomine, samuti inimõiguste universaalsus ja jagamatus ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja ja rahvusvahelise õiguse põhimõtete järgimine peaksid suunama liidu tegevust rahvusvahelisel areenil. Sellise tegevuse hulka kuulub ka arenguriikide kestliku majandusliku, sotsiaalse ja keskkonnaalase arengu soodustamine.

⁴ ELT C , , lk .

- (2) Komisjoni teatise „Euroopa roheline kokkulepe“⁵ kohaselt kuuluvad liidu prioriteetide hulka keskkonnakaitse kõrge tase, keskkonna kvaliteedi parandamine ning Euroopa põhiväärtuste edendamine. Need eesmärgid nõuavad mitte ainult avaliku sektori asutuste, vaid ka erasektori ning eelkõige äriühingute kaasamist.
- (3) Teatise „Tugev sotsiaalne Euroopa õiglase ülemineku jaoks“⁶ võttis komisjon kohustuse ajakohastada Euroopa sotsiaalset turumajandust, et saavutada õiglane üleminek kestlikule ühiskonnakorraldusele. Käesolev direktiiv toetab ka Euroopa sotsiaalõiguste sammast, millega edendatakse õiglasi töötingimusi tagavaid õigusi. See on osa ELi poliitikast ja strateegiatest inimväärse töö edendamiseks maailma eri paigus, sealhulgas ülemaailmsetes tarneahelates, nagu on osutatud komisjoni teatises, milles käsitletakse inimväärset tööd kogu maailmas⁷.
- (4) ELi kestlikuseesmärkide saavutamisel on edu võti kõigi majandussektorite äriühingute käitumises, sest ELi äriühingud ja eelkõige suuretevõtjad toetuvad ülemaailmsetele väärtusahelatele. Samuti on äriühingute huvides kaitsta inimõigusi ja keskkonda, eelkõige arvestades tarbijate ja investorite kasvavat muret nende küsimuste pärast. Nii liidu⁸ kui ka riikide tasandil⁹ on juba olemas mitu algatust, millega toetatakse väärtuspõhist üleminekut edendavaid ettevõtteid.

⁵ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019) 640 final).

⁶ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Tugev sotsiaalne Euroopa õiglase üleminekute jaoks“ (COM(2020) 14 final).

⁷ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele, milles käsitletakse inimväärset tööd kogu maailmas üleilmseks õiglaseks üleminekuks ja kestlikuks taastumiseks, COM(2022) 66 final.

⁸ „Ettevõtlusmudelid ja ELi tegevuskava“, CEPS Policy Insights, nr PI2021-02, jaanuar 2021.

⁹ Nt <https://www.economie.gouv.fr/entreprises/societe-mission>

- (5) Kehtivates rahvusvahelistes vastutustundliku ettevõtluse standardites on sätestatud, et äriühingud peaksid kaitsma inimõigusi, ning ette on nähtud ka viisid, kuidas korraldada keskkonnakaitset ettevõtte tegevuses ja väärtusahelates. ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtete¹⁰ kohaselt vastutavad äriühingud inimõigustealase hoolsuskohustuse täitmise eest ning peavad tegema kindlaks oma tegevuse kahjuliku mõju inimõigustele, seda ennetama ja leevendama ning andma aru selle kohta, kuidas nad selle mõjuga tegelevad. Juhtpõhimõtetes on märgitud, et ettevõtjad peaksid vältima inimõiguste rikkumist ja tegelema inimõigustele avalduva kahjuliku mõjuga, mida nad on põhjustanud või võimendanud või millega nad on seotud oma tegevuse, tütarettevõtjate või otseste või kaudsete ärisuhete kaudu.
- (6) Inimõigustealase hoolsuskohustuse mõistet on täpsustatud ja edasi arendatud OECD suunistes hargmaistele ettevõtetele,¹¹ laiendades hoolsuskohustuse kohaldamist keskkonna- ja juhtimisküsimustele. OECD suunised vastutustundliku ettevõtluse kohta ja valdkondlikud suunised¹² on rahvusvaheliselt tunnustatud raamistikud, millega nähakse ette praktilised hoolsuskohustuse meetmed, et aidata äriühingutel kindlaks teha, ennetada või leevendada oma tegevuse, tarneahelate ja muude ärisuhete tegelikku ja võimalikku mõju ning anda aru selle mõjuga tegelemise kohta. Hoolsuskohustuse mõiste sisaldub ka soovitusel, mis on esitatud Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) kolmepoolses deklaratsioonis hargmaiste ettevõtete ja sotsiaalpoliitika põhimõtete kohta¹³.

¹⁰ ÜRO „Äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtted: ÜRO raamistiku „Kaitsta, austada ja heastada“ rakendamine“, 2011, kättesaadav aadressil https://www.ohchr.org/documents/publications/guidingprinciplesbusinesshr_en.pdf.

¹¹ OECD suunised hargmaistele ettevõtetele, 2011. aasta ajakohastatud väljaanne, kättesaadav aadressil <http://mneguidelines.oecd.org/guidelines/>.

¹² OECD 2018. aasta suunised vastutustundliku ettevõtluse kohta ning valdkondlikud suunised, kättesaadavad aadressil <https://www.oecd.org/investment/due-diligence-guidance-for-responsible-business-conduct.htm>.

¹³ Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni „Kolmepoolne deklaratsioon hargmaiste ettevõtete ja sotsiaalpoliitika põhimõtete kohta“, 5. väljaanne, 2017, kättesaadav aadressil: https://www.ilo.org/empent/Publications/WCMS_094386/lang--en/index.htm.

- (7) ÜRO kestliku arengu eesmärgid,¹⁴ mille kõik ÜRO liikmesriigid 2015. aastal vastu võtsid, hõlmavad jätkusuutliku, kaasava ja kestliku majanduskasvu edendamise aspekte. Liit on seadnud sihiks ÜRO kestliku arengu eesmärkide täitmise. Erasektor aitab nende eesmärkide saavutamisele kaasa.
- (8) ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel sõlmitud rahvusvahelistes kokkulepetes, mille osalised on EL ja selle liikmesriigid, näiteks ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel 12. detsembril 2015 vastu võetud Pariisi kokkulepes¹⁵ ja hiljutises Glasgow' kliimapaktis¹⁶, on välja toodud konkreetsed võimalused kliimamuutustega tegelemiseks ja globaalse soojenemise hoidmiseks 1,5 °C piires. Peale kõigilt allakirjutanutelt oodatavate konkreetsete meetmete peetakse nende eesmärkide saavutamisel keskseks erasektori rolli, mis avaldub eelkõige ettevõtjate investeerimisstrateegiates.

¹⁴ https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

¹⁵ ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.
https://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/english_paris_agreement.pdf

¹⁶ 13. novembril 2021 Glasgow's ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 26. istungjärgul (COP26) vastu võetud Glasgow' kliimapakt,
https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2021_L16_adv.pdf.
https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2021_L16_adv.pdf.

- (9) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/1119¹⁷ võttis liit ka õigusliku kohustuse saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus ja vähendada 2030. aastaks heitkoguseid vähemalt 55 % võrra. Mõlemad kohustused eeldavad äriühingute tootmis- ja hankeviiside muutmist. Komisjoni 2030. aasta kliimaeesmärgi kavas¹⁸ on mudeldatud eri majandussektoritelt oodatavaid heitkoguste vähendamise tasemeid, kuid on selge, et liidu kliimaeesmärkide täitmiseks on kõigi stsenaariumide puhul vaja märkimisväärset vähendamist kõikides sektorites. Samuti on kavas rõhutatud, et „muudatused äriühingu üldjuhtimise eeskirjades ja tavades, sealhulgas kestliku rahanduse valdkonnas, toovad kaasa selle, et ettevõtete omanikud ja juhid seavad kestlikkuse eesmärgid oma meetmetes ja strateegiates esikohale.“ 2019. aasta teatises „Euroopa roheline kokkulepe“¹⁹ on märgitud, et kõik liidu meetmed ja kogu poliitika peaksid toimima koos selle nimel, et liidul oleks võimalik saavutada edukas ja õiglane üleminek kestlikule tulevikule. Samuti tuleks teatise kohaselt lõimida kestlikkusküsimusi veelgi tihedamalt äriühingute üldjuhtimise raamistikku.
- (10) Vastavalt komisjoni teatisele „Kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise Euroopa kujundamine – ELi uus kliimamuutustega kohanemise strateegia“²⁰ peaksid uued investeeringud ja poliitilised otsused olema kliimateadlikud ja tulevikukindlad, sealhulgas väärtusahelaid haldavate suuremate ettevõtjate jaoks. Käesolev direktiiv peaks olema kõnealuse strateegiaga kooskõlas. Samuti tuleks tagada kooskõla komisjoni direktiiviga [...], millega muudetakse direktiivi 2013/36/EL seoses järelevalvevolituste, sanktsioonide, kolmanda riigi ettevõtja filiaalide ning keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskidega (kapitalinõuete direktiiv),²¹ milles sätestatakse selged nõuded pankade juhtimiseeskirjadele, sealhulgas juhatuse liikmete teadlikkusele keskkonna-, sotsiaalsetest ja juhtimisriskidest.

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 („Euroopa kliimamäärus“) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

¹⁸ SWD(2020) 176 final.

¹⁹ COM(2019) 640 final.

²⁰ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise Euroopa kujundamine – ELi uus kliimamuutustega kohanemise strateegia“ (COM(2021) 82 final), kättesaadav aadressil <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=COM:2021:82:FIN>.

²¹ ELT C [...], [...], lk [...].

- (11) Äriühingute kestliku üldjuhtimise algatust on nimetatud muu hulgas järgmistes dokumentides: ringmajanduse tegevuskava,²² elurikkuse strateegia,²³ strateegia „Talust taldrikule“,²⁴ kemikaalistrateegia,²⁵ „2020. aasta uue tööstusstrateegia ajakohastamine: ehitame üles tugevama ühtse turu, et Euroopa saaks taastuda“,²⁶ „Tööstus 5.0“,²⁷ Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava²⁸ ja „Kaubanduspoliitika läbivaatamine 2021“²⁹.
- (12) Käesolev direktiiv on kooskõlas ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskavaga aastateks 2020–2024³⁰. Tegevuskava üheks prioriteediks on teha liidus rohkem ära selle nimel, et aktiivselt toetada ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtete ja muude asjakohaste rahvusvaheliste suuniste (näiteks OECD suunised hargmaistele ettevõtetele) ülemaailmset rakendamist, sealhulgas edendades asjakohaseid hoolsuskohustuse standardeid.

²² Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Uus ringmajanduse tegevuskava. Puhtama ja konkurentsivõimelisema Euroopa nimel“ (COM(2020) 98 final).

²³ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi elurikkuse strateegia aastani 2030. Toome looduse oma ellu tagasi“ (COM(2020) 380 final).

²⁴ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks“ (COM(2020) 381 final).

²⁵ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kestlikkust toetav kemikaalistrateegia. Mürgivaba keskkonna loomise suunas“ (COM(2020) 667 final).

²⁶ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „[2020. aasta uue tööstusstrateegia ajakohastamine: ehitame üles tugevama ühtse turu, et Euroopa saaks taastuda](#)“ (COM(2021) 350 final).

²⁷ „Tööstus 5.0“; https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/industrial-research-and-innovation/industry-50_en

²⁸ <https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/en/>

²⁹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kaubanduspoliitika läbivaatamine – avatud, kestlik ja jõuline kaubanduspoliitika“ (COM(2021) 66 final).

³⁰ Ühisteatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2020–2024)“ (JOIN(2020) 5 final).

- (13) Euroopa Parlament kutsus oma 10. märtsi 2021. aasta resolutsioonis komisjoni üles esitama ettepanekut liidu õigusnormide kohta, mis käsitleksid äriühingute hoolsuskohustust terviklikult³¹. Nõukogu 1. detsembri 2020. aasta järeldustes inimõiguste ja inimväärse töö kohta ülemaailmsetes tarneahelates³² kutsutakse komisjoni üles esitama ettepanekut äriühingu kestlikku üldjuhtimist käsitleva liidu õigusraamistiku kohta, mis hõlmaks sektoriüleseid äriühingu hoolsuskohustusi ülemaailmsetes tarneahelates. Euroopa Parlamendi 2. detsembril 2020 vastu võetud algatusraportis äriühingu kestliku üldjuhtimise kohta peetakse vajalikuks ka juhtide ülesannete selgitamist. Ühisavalduses ELi 2022. aasta seadusandlike prioriteetide kohta³³ on Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Nõukogu ja komisjon võtnud kohustuse liikuda inimeste hüvanguks toimiva majanduse suunas ning täiustada äriühingu kestliku üldjuhtimise õigusraamistikku.
- (14) Käesoleva direktiivi eesmärk on tagada, et siseturul tegutsevad äriühingud aitaksid kaasa kestlikule arengule ning majanduse ja ühiskonna kestlikule üleminekule, tehes kindlaks, ennetades või leevendades, lõpetades või minimeerides võimalikku või tegelikku kahjulikku mõju, mida äriühingu enda tegevus, tema tütarettevõtjate tegevus ja äriühingu tegevusahelasse kuuluvate äripartnerite tegevus võib avaldada inimõigustele ja keskkonnale. Käesolev direktiiv ei piira liikmesriikide vastutust austada ja kaitsta inimõigusi ja keskkonda vastavalt rahvusvahelisele õigusele.

³¹ Euroopa Parlamendi 10. märtsi 2021. aasta resolutsioon soovitusetega komisjonile äriühingu hoolsuskohustuse ja vastutuse kohta (2020/2129(INL)), P9_TA(2021)0073, kättesaadav aadressil https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0073_ET.html.

³² Nõukogu 1. detsembri 2020. aasta järeldused inimõiguste ja inimväärse töö kohta ülemaailmsetes tarneahelates (13512/20).

³³ Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni ühisavaldus ELi 2022. aasta seadusandlike prioriteetide kohta, kättesaadav aadressil https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/joint_declaration_2022.pdf.

- (14a) Käesolev direktiiv ei piira inimõiguste, keskkonnakaitse või kliimamuutuste alaseid kohustusi, mis tulenevad muudest liidu õigusaktidest. Kui käesoleva direktiivi sätted on vastuolus liidu mõne muu õigusakti sättega, millel on samad eesmärgid ja millega nähakse ette ulatuslikumad või konkreetsemad kohustused, peaks liidu muu õigusakti sätetel olema vastuolu ulatuses esimus ja neid tuleks kohaldada nende konkreetsete kohustuste suhtes. Need kohustused liidu õigusaktides hõlmavad näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2017/821 (konfliktimineraalide määrus),³⁴ [patareide määruse ettepanekus³⁵] või [raadamisvabade tarneaahelate määruse ettepanekus³⁶] sätestatud kohustusi.
- (14b) Selleks et võtta arvesse eri liikmesriikide pensioni- ja sotsiaalkindlustusskeemide eripärasid, peaksid liikmesriigid otsustama, kas kohaldada käesolevat direktiivi oma pensioniasutuste suhtes, kes haldavad sotsiaalkindlustussüsteeme kohaldatava liidu õiguse alusel.

³⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2017. aasta määrus (EL) 2017/821, millega kehtestatakse konflikti- ja riskipiirkondadest pärit tina, tantaali, volframi ja nende maakide ning kulla liidu importijatele tarneahelaga seotud hoosuskohustus (ELT L 130, 19.5.2017, lk 1).

³⁵ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2006/66/EÜ ja muudetakse määrust (EL) 2019/1020 (COM(2020) 798 final).

³⁶ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse teatavate raadamise ja metsade degradeerumisega seotud kaupade ja toodete liidu turul kättesaadavaks tegemist ja liidust eksportimist ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 995/2010 (COM(2021) 706 final).

- (15) Äriühingud peaksid võtma asjakohaseid meetmeid, et kehtestada ja rakendada hoolsuskohustust oma tegevuse, oma tütarettevõtjate ning oma otseste ja kaudsete äripartnerite suhtes kogu tegevusahela ulatuses kooskõlas käesoleva direktiivi sätetega. Käesoleva direktiiviga ei tohiks kohustada äriühinguid tagama, et kahjulikku mõju ei teki kunagi ega mingil tingimusel või et see suudetakse alati lõpetada. Näiteks seoses äripartneritega, kelle puhul kahjulik mõju tuleneb riigi sekkumisest, ei pruugi äriühing olla võimeline selliseid tulemusi saavutama. Seetõttu peaksid peamised käesoleva direktiiviga ettenähtud kohustused olema kohustused teha tulemuse saavutamiseks kõik mõistlikult võimalik. Äriühing peaks võtma asjakohaseid meetmeid, mille tulemusena võib põhjendatult eeldada kahjuliku mõju ennetamist või minimeerimist konkreetses olukorras. Arvesse tuleks võtta eripärasid, mis iseloomustavad äriühingu äritegevust ja tegevusahelat, sektorit või geograafilist piirkonda, kus tema äripartnerid tegutsevad, äriühingu võimet mõjutada oma otseseid ja kaudseid äripartnereid, ning seda, kas äriühing saaks oma mõjujõudu suurendada.
- (16) Käesoleva direktiiviga sätestatav hoolsuskohustuse protsess peaks hõlmama kuut etappi, mis on määratletud OECD hoolsuskohustuse suunistes vastutustundliku ettevõtluse kohta ning mis hõlmavad äriühingute hoolsuskohustuse meetmeid, mille abil kindlaks teha ja käsitleda kahjulikku mõju inimõigustele või keskkonnale. Need etapid on järgmised: 1) hoolsuskohustuse lõimimine tegevuspõhimõttesse ja juhtimissüsteemidesse, 2) inimõigustele või keskkonnale avalduva kahjuliku mõju kindlaks tegemine ja hindamine, 3) inimõigustele või keskkonnale avalduva tegeliku või võimaliku kahjuliku mõju ennetamine, lõpetamine või minimeerimine, 4) meetmete tõhususe hindamine, 5) teavitamine, 6) heastamine.

(16a) Et muuta hoolsuskohustuse täitmine tõhusamaks ja vähendada äriühingute koormust, peaks neil olema õigus jagada ressursse ja teavet oma kontsernides ja teiste juriidiliste isikutega kooskõlas kehtiva siseriikliku ja liidu õigusega. Lisaks peaks käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluval emaettevõtjal olema lubatud täita mõningaid hoolsuskohustusi ka oma tütarettevõtjate nimel, mis kuuluvad käesoleva direktiivi kohaldamisalasse. Kuna emaettevõtja täidaks neid hoolsuskohustusi tütarettevõtjate nimel, tuleks tütarettevõtjalt nõuda üksnes nende kohustuste täitmist, mida nende laadi tõttu tuleb täita tütarettevõtja tasandil. Võimalus täita kohustusi kontserni tasandil peaks olema piiratud käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate ema- ja tütarettevõtjatega. See piirang on vajalik haldustäitemeetmete tagamiseks, kui tütarettevõtjatele jäävaid kohustusi arvesse võtmata peaks hoolsuskohustuse täitmise eest vastutama emaettevõtja. Emaettevõtja järelevalveasutus peaks olema pädev jälgima ja hindama kogu kontserni hoolsuskohustuste täitmist, välja arvatud tütarettevõtjatele jäävate kohustuste puhul, kui pädevaks järelevalveasutuseks peaks olema asjaomase tütarettevõtja järelevalveasutus. Kui tütarettevõtja ei kuulu käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, ei saa emaettevõtja täita tütarettevõtja nimel hoolsuskohustust, kuna tütarettevõtja ei ole kohustatud hoolsuskohustust täitma. Sellisel juhul peaks emaettevõtja hoolsuskohustus hõlmama tütarettevõtja tegevust. Kui tütarettevõtjad kuuluvad käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, kuid emaettevõtja mitte, peaks neil siiski olema lubatud jagada kontsernis ressursse ja teavet. Sellest olenemata vastutaksid tütarettevõtjad käesolevast direktiivist tulenevate hoolsuskohustuste täitmise eest.

- (16b) Kontserni tasandil hoolsuskohustuste täitmine ei tohiks piirata tütaretevõtjate tsiviilvastutust ohvrite suhtes, kellele kahju põhjustati. Kui tsiviilvastutuse tingimused on täidetud, võidakse tütaretevõtjat pidada vastutavaks tekkinud kahju eest, olenemata sellest, kas hoolsuskohustusi täitis tütaretevõtja või emaettevõtja tütaretevõtja nimel.
- (16c) Kooskõlas kehtiva liidu õigusega ei tuleks äriühingutelt ega juriidilistelt isikutelt nõuda, kui nad jagavad teavet käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise eesmärgil, et nad avaldaksid oma äripartnerile teavet, mida peetakse ärisaladuseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/943³⁷ tähenduses.
- (17) Kahjulik mõju inimõigustele või keskkonnale võib avalduda äriühingu enda tegevuses, tema tütaretevõtjate tegevuses ja tema tegevusahelasse kuuluvate äripartnerite tegevuses, eelkõige seoses tooraine hankimise, tootmise või toodete või jäätmete kõrvaldamisega. Selleks et hoolsuskohustus oleks piisavalt mõjus, peaks see katma inimõigustele ja keskkonnale avalduvat kahjulikku mõju, mis võib tekkida toote tootmise, kasutamise või kasutuselt kõrvaldamise või teenuste osutamise suurema osa olelusringi jooksul äriühingu enda tegevuse, tema tütaretevõtjate tegevuse ja tema tegevusahelasse kuuluvate äripartnerite tegevuses.

³⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/943, milles käsitletakse avalikustamata oskusteabe ja äriteabe (ärisaladuste) ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise vastast kaitset (ELT L 157, 15.6.2016, lk 1).

(18) Tegevusahel peaks hõlmama tegevusi, mis on seotud kaupade tootmise ja tarnimise või teenuste osutamisega äriühingu poolt, ning see peaks hõlmama selliste otseste ja kaudsete äripartnerite tegevust, kes on seotud äriühingu tegevuseks vajaliku tooraine, toodete või tooteosade kavandamise, kaevandamise, valmistamise, transpordi, ladustamise või tarnimisega või äriühingule äriühingu tegevuseks vajalike teenuste osutamisega. Samuti peaks tegevusahel hõlmama selliste otseste ja kaudsete äripartnerite tegevust, kes on seotud toote turustamise, transpordi, ladustamise ja kõrvaldamisega, sealhulgas toote lammutamise, ringlussevõtu, kompostimise või prügilasse ladestamisega, kui selline tegevus toimub äriühingu jaoks või tema nimel. Hoosuskohustuste täitmise teostatavuse tagamiseks tuleks välistada toote kasutuselt kõrvaldamine tarbijate poolt. Samuti ei tohiks tegevusahel hõlmata sellise toote turustamist, transporti, ladustamist ja kõrvaldamist, mille suhtes kohaldatakse liikmesriigi ekspordikontrolli, st Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/821³⁸ kohast ekspordikontrolli, või relvade, laskemoona või sõjavarustuse ekspordikontrolli riikliku ekspordikontrolli raames, pärast toote ekspordiks loa saamist.

³⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrus (EL) 2021/821, millega kehtestatakse liidu kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, vahendamise, tehnilise abi, transiidi ja edasitoimetamise kontrollimiseks (ELT L 206, 11.6.2021, lk 1).

(19) Reguleeritud finantsettevõtjate puhul [...] **peaks** mõiste „tegevusahel“ määratlus **hõlmama samuti** finantsteenuste **osutamist käesoleva direktiivi tähenduses, kui liikmesriigid otsustavad kohaldada käesolevat direktiivi ka selliste teenuste suhtes. Sellisel juhul tuleks mõiste „tegevusahel“ määratlust** [...] kohandada, et võtta arvesse selliste teenuste eripärasid, eesmärgiga hõlmata tegevused, millega eraldatakse kapitali ja pakutakse kindlustuskatet reaalmajandusele. Seepärast on asjakohane jätta mõiste „tegevusahel“ määratlusest välja muud finantsteenused peale nende, mille otseseks tulemuseks on kapitali eraldamine või riski katmine kindlustuse või edasikindlustuse kaudu. Finantsteenuseid osutavate reguleeritud finantsettevõtjate puhul peaks selliste teenuste osutamisega seotud tegevusahel piirduma selliseid teenuseid saavate vastaspoolte tegevusega ja nende tütarettevõtjatega, kes saavad teenusest kasu ja kelle tegevus on seotud asjaomase teenusega. Selliste vastaspoolte tegevusahelasse kuuluvate äripartnerite tegevus ei peaks olema hõlmatud. Kodumajapidamistest või füüsilistest isikutest vastaspooli, kes ei tegutse kutse- või äritegevuses, ning väikeseid või keskmise suurusega ettevõtjaid ei tohiks käsitada finantsettevõtja tegevusahela osana.

(20) [...]

(21) Käesoleva direktiivi kohaselt peaksid hoolsuskohustust täitma liidus asutatud äriühingud, millel on keskmiselt üle 500 töötaja ja mille ülemaailmne netokäive viimasel majandusaastal, mille kohta on või oleks pidanud olema vastu võetud aruandeaasta finantsaruanded, ületas 150 miljonit eurot, tingimusel et nad vastavad nendele kriteeriumidele kahel järjestikusel majandusaastal. Äriühingute suhtes, mis ei vasta eespool toodud kriteeriumidele, kuid millel oli viimasele majandusaastale eelneval majandusaastal keskmiselt üle 250 töötaja ja ülemaailmne netokäive üle 40 miljoni euro ning mis tegutsevad ühes või mitmes suure mõjuga sektoris, tingimusel et nad vastavad nendele kriteeriumidele kahel järjestikusel majandusaastal, tuleks hoolsuskohustust kohaldama hakata kolm aastat pärast käesoleva direktiivi ülevõtmisperioodi lõppu, et võimaldada pikemat kohanemisaega. Proportsionaalse koormuse tagamiseks tuleks kõnealustes suure mõjuga sektorites tegutsevate äriühingute suhtes kohaldada hoolsuskohustust sihipärasemalt. Kasutajaettevõtja töötajate arvu leidmisel tuleks arvesse võtta ka renditöötajaid, sealhulgas neid, keda on lähetatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 96/71/EÜ³⁹ (mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2018/957⁴⁰) artikli 1 lõike 3 punkti c alusel. Direktiivi 96/71/EÜ (mida on muudetud direktiiviga (EL) 2018/957) artikli 1 lõike 3 punktide a ja b kohaselt lähetatud töötajaid tuleks arvesse võtta üksnes lähetava äriühingu töötajate arvu leidmisel. Hooajatöötajaid tuleks töötajate arvu arvutamisel arvesse võtta proportsionaalselt kuude arvuga, mille jooksul nad töötavad.

³⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1996. aasta direktiiv 96/71/EÜ töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega (EÜT L 18, 21.1.1997, lk 1).

⁴⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. juuni 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/957, millega muudetakse direktiivi 96/71/EÜ töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega (ELT L 173, 9.7.2018, lk 16).

(22) Selleks et kajastada inimõiguste ja keskkonnaküsimustega seotud rahvusvaheliste meetmete prioriteetseid valdkondi, peaks suure mõjuga sektorite liigitus käesoleva direktiivi kohaldamisel põhinema OECD olemasolevatel valdkondlikel hooldsuskohustuse suunistel. Käesoleva direktiivi kohaldamisel tuleks suure mõjuga sektoritena käsitada järgmisi: tekstiilitootmine, nahatöötlemine ja nahktoodete (sealhulgas jalatsite) tootmine ning tekstiil-, rõiva- ja jalatsitoodete hulgemüük; põllumajandus, metsandus, kalandus (sealhulgas vesiviljelus), toiduainete ja jookide tootmine ning põllumajandusliku tooraine, elusloomade, puidu, toidu ja jookide hulgemüük; maavarade (sealhulgas toornafta, maagaas, kivisüsi, pruunsüsi, metallid ja metallimaagid, samuti kõik muud mittemetalsed mineraalid ja karjäärides kaevandatud tooted) kaevandamine, olenemata nende kaevandamise kohast, põhimetalltoodete, muude mittemetalletest mineraalidest toodete ja metalltoodete (v.a masinad ja seadmed) tootmine ning maavarade ja mineraalidest põhi- ja vahetoodete (sealhulgas metallide ja metallimaakide, ehitusmaterjalide, kütuste, kemikaalide ja muude vahetoodete) hulgemüük. Neid sektoreid tuleks mõista nii, et need hõlmavad seotud majandustegevuse valdkondi, mis on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1893/2006⁴¹ kehtestatud kohaldatava majanduse tegevusalade statistilise klassifikaatoriga. Finantssektori eripära tõttu, eelkõige seoses tegevusahela ja pakutavate teenustega, ei tohiks seda liigitada käesoleva direktiivi mõistes suure mõjuga sektoriks, isegi kui selle kohta on olemas valdkondlikud OECD suunised. Samal ajal tuleks ka selles sektoris tagada tegeliku ja võimaliku kahjuliku mõju laiem käsitlemine, laiendades kohaldamisala väga suurtele äriühingutele, kes on reguleeritud finantsettevõtjad, isegi kui nende õiguslik vorm ei sisalda piiratud vastutust.

⁴¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1893/2006, millega kehtestatakse majanduse tegevusalade statistiline klassifikaator NACE Revision 2 ning muudetakse nõukogu määrust (EMÜ) nr 3037/90 ja teatavaid EÜ määrusi, mis käsitlevad konkreetseid statistikavaldkondi (ELT L 393, 30.12.2006, lk 1).

- (23) Selleks et täielikult saavutada käesoleva direktiivi eesmärke seoses äriühingute tegevusest, nende tütarettevõtjate tegevusest ja nende tegevusahelasse kuuluvate äripartnerite tegevusest tuleneva kahjuliku mõjuga inimõigustele või keskkonnale, peaksid direktiivi kohaldamisalasse kuuluma ka kolmandate riikide äriühingud, kelle tegevuse ulatus ELis on märkimisväärne. Täpsemalt tuleks direktiivi kohaldada selliste kolmandate riikide äriühingute suhtes, mille netokäive liidus oli viimasele majandusaastale eelnenud majandusaastal vähemalt 150 miljonit eurot või mille netokäive liidus oli viimasele majandusaastale eelnenud majandusaastal suurem kui 40 miljonit eurot, kuid väiksem kui 150 miljonit eurot, tingimusel et vähemalt 20 miljonit eurot teeniti ühes või mitmes suure mõjuga sektoris. Äriühingud peavad need kriteeriumid täitma kahel järjestikusel majandusaastal.
- (24) Selleks et määratleda käesoleva direktiivi kohaldamisala kolmanda riikide äriühingute suhtes, tuleks kasutada eespool kirjeldatud käibekriteeriumi, kuna see tugineb territoriaalsele seosele kolmanda riigi äriühingu ja ELi territooriumi vahel. Käive võimaldab hinnata mõju, mida äriühingu tegevus võib ühtsele turule avaldada. Rahvusvahelise õiguse kohaselt õigustab selline mõju liidu õiguse kohaldamist kolmanda riigi äriühingu suhtes. Kolmanda riigi äriühingu asjaomase käibe kindlakstegemiseks tuleks kasutada kolmandate riikide äriühingute netokäibe arvutamise meetodeid, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2013/34/EL⁴². Käesoleva direktiivi tulemusliku jõustamise tagamiseks ei tohiks aga kohaldada töötajate arvu künnist selleks, et määrata kindlaks, millised kolmandate riikide äriühingud kuuluvad käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, kuna direktiivi kohaldamisel kasutatav mõiste „töötaja“ põhineb liidu õigusel ja selle kohaldamine liidust väljaspool võib keeruliseks osutuda. Kuna puudub selge ja järjepidev meetodika, sealhulgas raamatupidamistavades, kolmandate riikide äriühingute töötajate kindlaksmääramiseks, tekitaks töötajate arvu künnis õiguslikku ebakindlust ja järelevalveasutustel oleks seda raske kohaldada.

⁴² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 19).

Käibe määratlus peaks põhinema direktiivil 2013/34/EL, millega on juba kehtestatud liiduväliste äriühingute netokäibe arvutamise meetodid, arvestades et käibe ja tulu määratlused on sarnased ka rahvusvahelistes raamatupidamistavades. Et järelevalveasutus teaks, millised kolmandate riikide äriühingud kuuluvad liidus teenitud käibe poolest käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, tuleks käesoleva direktiiviga nõuda, et kolmanda riigi äriühingu volitatud esindaja või äriühing ise teavitataks järelevalveasutust liikmesriigis, kus on kolmanda riigi äriühingu volitatud esindaja elu- või asukoht, ning kui see on erinev, siis ka järelevalveasutust liikmesriigis, kus äriühing teenis viimasele majandusaastale eelnenud majandusaastal enamiku oma netokäibest liidus, sellest, et äriühing kuulub käesoleva direktiivi kohaldamisalasse. Kui see on vajalik selleks, et teha kindlaks, millises liikmesriigis kolmanda riigi äriühing enamiku oma netokäibest liidus teenis, võib liikmesriik nõuda, et komisjon teavitaks liikmesriiki kolmanda riigi äriühingu liidus teenitud netokäibest. Komisjon peaks looma süsteemi sellise teabevahetuse tagamiseks.

(25) Selleks et mõtestatult kaasa aidata kestlikule üleminekule, tuleks käesoleva direktiivi alusel rakendada hoolsuskohustust ka kahjuliku inimõigustealase mõju suhtes, mis avaldub inimestele tulenevalt mõne käesoleva direktiivi I lisa I osa 1. jaos loetletud rahvusvahelises konventsioonis sätestatud õiguse rikkumisest. Selleks et tagada inimõiguste igakülgne hõlmamine, peaks I lisa I osa 1. jaos konkreetselt loetlemata selliste inimõiguste rikkumine, mida äriühing, selle tütarettevõtja või äripartner võib rikkuda ja mis kahjustab otseselt I lisa I osa 2. jaos loetletud inimõigusi käsitlevate õigusaktidega kaitstud õigushüve, olema samuti osa käesoleva direktiiviga hõlmatud kahjulikust mõjust inimõigustele, tingimusel et asjaomane äriühing oleks saanud sellise inimõiguste rikkumise oma enda tegevuses, oma tütarettevõtja tegevuses ja oma äripartnerite tegevuses mõistlikult kindlaks teha, võttes arvesse kõiki konkreetse juhtumi asjakohaseid asjaolusid, nagu äriühingu äritegevuse laad ja ulatus ning tegevusahel, majandussektor ning geograafiline ja tegevuskontekst. Peale selle tuleks hoolsuskohustust kohaldada ka kahjuliku keskkonnamõju suhtes, mis tuleneb mõne käesoleva direktiivi I lisa II osas loetletud keelu või kohustuse rikkumisest.

- (26) Hinnates kahjulikku mõju inimõigustele, on äriühingute käsutuses suunised, mis näitavad, kuidas nende tegevus võib mõjutada inimõigusi ja milline ettevõtluskäitumine on rahvusvaheliselt tunnustatud inimõiguste kaitsmise eesmärgil keelatud. Sellised suunised sisalduvad näiteks ÜRO aruandlusraamistiku juhtpõhimõtetes⁴³ ja ÜRO juhtpõhimõtete tõlgendamisjuhendis⁴⁴ ja ettevõtetele mõeldud inimõigustealases juhenddokumendis⁴⁵.
- (26a) Inimõiguste- ja keskkonnavalase hoolsuskohustuse tegelikuks täitmiseks peaksid äriühingud kogu hoolsuskohustuse meetmete võtmise protsessi jooksul konsulteerima sidusrühmadega. Äriühingu sidusrühmade hulka peaksid kuuluma äriühingu töötajad, äriühingu tütarettevõtjate töötajad, ametiühingud ja töötajate esindajad, tarbijad ja muud üksikisikud, rühmad, kogukonnad või üksused, kelle õigusi või huve äriühingu, selle tütarettevõtjate või äripartnerite tooted, teenused või tegevus mõjutavad või võivad mõjutada. Potentsiaalselt mõjutatud isikud võivad tähendada näiteks inimõiguste kaitsjaid ja keskkonnakaitsjaid, nagu neid mõistetakse inimõiguste kaitsjaid käsitlevas ÜRO deklaratsioonis. Potentsiaalselt mõjutatud rühmad või kogukonnad võivad tähendada näiteks põlisrahvaid, kes on kaitstud põlisrahvaste õiguste ÜRO deklaratsiooniga. Potentsiaalselt mõjutatud üksused võivad tähendada näiteks kodanikuühiskonna organisatsioone, riiklikke inimõigusteasutusi ja keskkonnaasutusi.

⁴³ https://www.ungpreporting.org/wp-content/uploads/UNGPREportingFramework_withguidance2017.pdf

⁴⁴ <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/RtRInterpretativeGuide.pdf>

⁴⁵ https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/HRT_2_0_EN.pdf

(27) Selleks et asjakohaselt täita inimõiguste- ja keskkonnaalast hoolsuskohustust oma tegevuse, oma tütarettevõtjate tegevuse ja oma tegevusahelasse kuuluvate äripartnerite tegevuse suhtes, peaksid käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvad äriühingud lõimima hoolsuskohustuse oma tegevuspõhimõttesse ja riskijuhtimissüsteemidesse, tegema kindlaks võimaliku või tegeliku kahjuliku mõju inimõigustele ja keskkonnale, seda ennetama või leevendama või selle lõpetama või seda minimeerima, kehtestama kaebuste esitamise korra ja seda rakendama, jälgima võetud meetmete tõhusust kooskõlas käesolevas direktiivis sätestatud nõuetega ning teavitama avalikkust hoolsuskohustuse täitmisest. Selleks et tagada äriühingute jaoks selgus, tuleks käesolevas direktiivis selgelt eristada võimaliku kahjuliku mõju ennetamise ja leevendamise meetmeid tegeliku kahjuliku mõju lõpetamise või (kui lõpetamine ei ole võimalik) minimeerimise meetmetest.

(28) Selleks et hoosuskohustus saaks äriühingute tegevuspõhimõtete ja riskijuhtimissüsteemide lahutamatuks osaks, peaksid äriühingud kooskõlas asjakohase rahvusvahelise raamistikuga lõimima selle oma tegevuspõhimõtetes ja riskijuhtimissüsteemidesse ning kehtestama ka hoosuskohustuse põhimõtted. Hoosuskohustuse põhimõtted peaksid sisaldama äriühingu hoosuskohustuse täitmise suhtes – muu hulgas pikas perspektiivis – kohaldatava lähenemisviisi kirjeldust, käitumisjuhendit, milles kirjeldatakse eeskirju ja põhimõtteid, mida äriühingu töötajad ja tütarettevõtjad ning asjakohasel juhul äriühingu otsesed või kaudsed äripartnerid peavad järgima, ning hoosuskohustuse rakendamiseks kehtestatud protsesside kirjeldust, sealhulgas meetmeid, mida on võetud selleks, et kontrollida käitumisjuhendi järgimist ja laiendada selle kohaldamist äripartneritele. Käitumisjuhendit tuleks kohaldada äriühingu kõigi asjaomaste ülesannete ja toimingute, sealhulgas hanke- ja ostuotsuste suhtes. Samuti peaksid äriühingud ajakohastama oma hoosuskohustuse põhimõtteid põhjendamatult viivitusest pärast olulist muutust, kuid vähemalt iga 24 kuu järel. Olulise muutusena tuleks mõista senise olukorra muutust äriühingu, tema tütarettevõtjate või äripartnerite tegevuses või õigus- või ettevõtluskeskkonnas või mis tahes muud sellist olulist muutust äriühingu olukorras, mille tõttu võib äriühingult mõistlikult eeldada sellele reageerimist ja oma tegevuspõhimõtete ajakohastamist. Olulised muutused on näiteks juhud, kui äriühing hakkab tegutsema uues majandussektoris või geograafilises piirkonnas, hakkab tootma uusi tooteid või muudab olemasolevate toodete tootmise viisi, kasutades potentsiaalselt rohkem kahjulikku mõju avaldavat tehnoloogiat, või muudab ümberkorralduste, ühinemiste või omandamiste kaudu oma äriühingu struktuuri. Hoosuskohustuse lõimimist riskijuhtimissüsteemidesse tuleks mõista kooskõlas asjakohase rahvusvahelise raamistikuga, et tagada hoosuskohustuste kehtestamine ja järelevalve. Selle kohustuse täitmiseks peaks äriühingutel olema lubatud korraldada asutusesiseselt tegevust vastavalt oma vajadustele, näiteks kasutades olemasolevaid juhtimissüsteeme, kehtestades äriühingu riskijuhtimissüsteemi või luues inimõiguste ja keskkonnaküsimuste eest vastutava töötaja ametikoha.

(29) Hoosuskohustuse täitmiseks peavad äriühingud võtma asjakohaseid meetmeid, et oma tegevuse kahjulikku mõju kindlaks teha, ennetada või lõpetada. „Asjakohase meetme“ all tuleks mõista meedet, millega on võimalik saavutada hoosuskohustuse eesmärgid ja mis vastab kahjuliku mõju tõsidusele ja tõenäosusele ning on äriühingule mõistlikult kättesaadav, võttes arvesse konkreetse juhtumi asjaolusid, sealhulgas äriühingu majandustegevuse laadi ja ulatust ning majandussektori ja konkreetse äripartneri spetsiifikat. Kui vajalikku teavet ei ole faktiliste või õiguslike takistuste tõttu võimalik saada, näiteks kui äripartner keeldub teavet andmast ja puudub õiguslik alus sundida teda seda tegema, ei saa selliste asjaolude alusel äriühingule etteheiteid teha.

(30) Käesolevas direktiivis sätestatud hoolsuskohustuste kohaselt peaks äriühing tegema kindlaks oma tegevuse tegeliku või võimaliku kahjuliku mõju inimõigustele ja keskkonnale. Kahjuliku mõju igakülgselt kindlakstegemiseks on vaja nii kvantitatiivset kui ka kvalitatiivset teavet. Näiteks kahjuliku keskkonnamõju puhul peaks äriühing koguma teavet algse olukorra kohta oma suurema riskiga tegevuskohtades või tegevusahelasse kuuluvates rajatistes. Kahjuliku mõju kindlakstegemisel peaks äriühingul olema võimalik kõigepealt kaardistada kõik oma tegevusvaldkonnad, oma tütarettevõtjate tegevus ja juhul, kui see on seotud nende tegevusahelaga, nende äripartnerite tegevus, ning teha kaardistamise tulemuste põhjal põhjalik hindamine, keskendudes valdkondadele, kus kahjuliku mõju esinemine on kõige tõenäolisem või kõige suurem. Kahjuliku mõju kindlakstegemisel peaks äriühing võtma arvesse võimalikke riskitegureid, näiteks seda, kas tütarettevõtja või äripartner on äriühing, kes on rikkunud käesoleva direktiivi kohaselt vastu võetud siseriiklikke õigusnorme. Äriühing võib saada vajalikku teavet karistusi sisaldavatest järelevalveasutuste otsustest, mille peaksid avaldama nii järelevalveasutused kui ka Euroopa järelevalveasutuste võrgustik, nii et äriühingutele on kättesaadav üksainus teabeallikas. Kahjuliku mõju kindlakstegemine peaks sisaldama inimõiguste ja keskkonna olukorra hindamist jooksvalt ja korrapäraste ajavahemike järel: põhjendamatu viivitusega pärast olulist muutust, kuid vähemalt iga 24 kuu järel kogu tegevuse või ärisuhte kestuse jooksul. Olulise muutusena tuleks mõista senise olukorra muutust äriühingu, tema tütarettevõtjate või äripartnerite tegevuses või õigus- või ettevõtluskeskkonnas või mis tahes muud sellist olulist muutust äriühingu olukorras, sealhulgas, kui ta saab kahjulikust mõjust teada avalikest allikatest või sidusrühmadega peetavate konsultatsioonide teel, mille tõttu võib äriühingult mõistlikult eeldada sellele reageerimist ja kahjulike mõjude kindlakstegemist, võimaluse korral seades need prioriteediks ning ennetades või leevendades neid või need lõpetades või minimeerides nende mõju. Olulised muutused on näiteks juhud, kui äriühing hakkab tegutsema uues majandussektoris või geograafilises piirkonnas, hakkab tootma uusi tooteid või muudab olemasolevate toodete tootmise viisi, kasutades potentsiaalselt rohkem kahjulikku mõju avaldavat tehnoloogiat, või muudab ümberkorralduste, ühinemiste või omandamiste kaudu oma äriühingu struktuuri. Reguleeritud finantsettevõtjad, kes osutavad finantsteenuseid, peaksid kahjulikku mõju kindlaks tegema ainult teenuste osutamise alguses ning neil ei tohiks nõuda kahjulike mõjude hindamist jooksvalt või korrapäraste ajavahemike järel.

Kahjuliku mõju kindlakstegemisel peaksid äriühingud välja selgitama ja hindama ka äripartneri ärimudeli ja strateegiate, sealhulgas kauplemis-, hanke- ja hinnakujundustavade mõju.

- (31) Selleks et vältida põhjendamatu koormust käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatele suure mõjuga sektorites tegutsevatele väiksematele äriühingutele, peaks neil olema kohustus tegelikku või võimalikku kahjulikku mõju kindlaks teha üksnes juhul, kui see puudutab asjaomast sektorit.
- (32) Kui äriühing ei suuda kõiki kindlakstehtud tegelikke ja võimalikke kahjulikke mõjusid samal ajal täielikult ennetada, leevendada, lõpetada või minimeerida, peaks ta need prioriseerima, lähtudes kahjuliku mõju tõsidusest ja tõenäosusest. Kooskõlas asjaomase rahvusvahelise raamistikuga tuleks kahjuliku mõju tõsidust hinnata selle raskusastme (kahjuliku mõju tase), mõjutatud inimeste arvu või mõjutatud keskkonna ulatuse (kahjuliku mõju ulatus) ja mõjueelse olukorra taastamise keerukuse (kahjuliku mõju korvamatus) põhjal. Teisest küljest ei ole äriühingu tegelik või võimalik mõju tema äripartneritele, äriühingu kahjuliku mõju tekkimises osalemise määra, seotus tütarettevõtja või äripartneriga või tema võimalik vastutus kahjuliku mõju prioriseerimisel olulised tegurid. Prioriseerimise tulemusena peaks äriühingul pärast seda, kui kõige suurema kahjuliku mõjuga on mõistliku aja jooksul juba tegeletud, olema kohustus käsitleda vähem olulist kahju. Mõistliku aja hindamisel tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta konkreetse juhtumi asjaolusid, sealhulgas äriühingu ressursse ja majandussektorit, kus äriühing tegutseb, prioriteetse kahjuliku mõju tõsidust, mida äriühing teataval ajal käsitleb, ning prioriteetse kahjuliku mõju taset konkreetsel ajahetkel.

(33) Käesolevas direktiivis sätestatud hoolsuskohustuste alusel peaks äriühing juhul, kui ta teeb kindlaks võimaliku kahjuliku mõju inimõigustele või keskkonnale, võtma asjakohaseid meetmeid selle ennetamiseks ja piisavaks leevendamiseks. Selleks et tagada äriühingutele õigusselgus ja -kindlus, tuleks käesolevas direktiivis sätestada kõik meetmed, mida äriühingud peaksid võimaliku kahjuliku mõju ennetamiseks ja minimeerimiseks võtma, kui see on asjaoludest sõltuvalt asjakohane. Kahjuliku mõju ennetamiseks või piisavaks leevendamiseks võetavate asjakohaste meetmete hindamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse nn „äriühingu kahjuliku mõju tekkimises osalemise määra“ kooskõlas rahvusvaheliste raamistikega ja äriühingu võimet mõjutada kahjulikku mõju põhjustanud äripartnerit. Äriühingutel peaks olema kohustus ennetada või leevendada kahjulikku mõju, mida nad põhjustavad ise (nn kahjuliku mõju „põhjustamine“, nagu on osutatud rahvusvahelises raamistikus) või koos oma tüdarettevõtjate või äripartneritega (nn „kaasa aitamine“ kahjulik mõju põhjustamisele, nagu on osutatud rahvusvahelises raamistikus). Koos kahjuliku mõju põhjustamine ei piirdu äriühingu ja tema tüdarettevõtja või äripartneri võrdse osalemisega kahjuliku mõju tekitamises, vaid peaks hõlmama igasugust kahjulikku mõju põhjustavat äriühingu tegevust või tegevusetust kombinatsioonis tüdarettevõtjate või äripartnerite tegevuse või tegevusetusega. Kui äriühingud ei põhjusta kahjulikku mõju oma tegevusahelas ise või koos teiste juriidiliste isikutega, vaid kahjulikku mõju põhjustab nende äripartner äriühingute tegevusahelas (nn „otseselt seotud“ kahjuliku mõjuga, nagu on osutatud rahvusvahelises raamistikus), peaksid nad olema kohustatud kasutama oma mõjujõudu oma äripartnerite põhjustatava kahjuliku mõju ennetamiseks või leevendamiseks või sellist mõjuvõimu suurendama. Kasutades eespool nimetatud, rahvusvahelistes raamistikutes kasutatud mõistete asemel üksnes mõistet kahjuliku mõju „põhjustamine“, välditakse segiajamist siseriiklikes õigussüsteemides olemasolevate õigusterminitega, hõlmates samal ajal nendes raamistikutes kirjeldatutega samad põhjuslikud suhted. Sellega seoses ja kooskõlas rahvusvaheliste raamistikega peaks äriühingu mõjujõud äripartneri suhtes ühelt poolt tähendama tema võimet veenda äripartnerit kahjulikku mõju ennetama (näiteks turujõu või eelvalikunõuete kehtestamise kaudu või sidudes ettevõtlusstiimulid inimõiguste järgimise või keskkonnanõuete täitmisega vms) ning teiselt poolt tema mõjujõu ulatust või mõjutusvahendeid, mida äriühing saaks mõistlikult kasutada, tehes näiteks koostööd asjaomase äripartneriga või suheldes mõne teise äriühinguga, kes on negatiivse mõjuga seotud äripartneri otsene äripartner.

- (34) Käesoleva direktiivi kohase ennetus- ja leevendamiskohustuse täitmiseks tuleks äriühingutelt nõuda kõikide järgmiste meetmete võtmist, kui see on asjaoludest tulenevalt asjakohane. Kui see on ennetusmeetmete keerukuse tõttu vajalik, peaks äriühing välja töötama ja rakendama ennetusmeetmete kava. Äriühingud peaksid otseselt äripartnerilt taotlema lepingulisi tagatise käitumisjuhendi või ennetusmeetmete kava järgimise kohta, sealhulgas taotledes vastavaid lepingulisi tagatise oma partneritelt niivõrd, kui võrd nende tegevus on osa äriühingu tegevusahelast. Lepinguliste tagatistega peaksid kaasnema asjakohased meetmed nõuete täitmise kontrollimiseks. Äriühingul peaks olema siiski kohustus lepingulisi tagatise üksnes taotleda, kuna nende saamine võib sõltuda asjaoludest. Võimaliku kahjuliku mõju põhjalikuks ennetamiseks peaksid äriühingud tegema samuti rahalisi või mitterahalisi investeeringuid, mille eesmärk on kahjuliku mõju ennetamine, ning tegema koostööd teiste äriühingutega. Samuti peaksid äriühingud pakkuma oma VKEdest äripartneritele, kui VKE elujõulisus võib olla ohus, sihipärast ja proportsionaalset toetust, nagu rahastamine, näiteks otserahastamise kaudu, madala intressiga laenud, püsihanketagatised ja abi rahastamisvõimaluste leidmisel, et aidata käitumisjuhendit või ennetusmeetmete kava rakendada, või tehnilised suunised, näiteks koolituse pakkumise või juhtimissüsteemide ajakohastamise vormis. VKE elujõulisuse ohustamist tuleks tõlgendada asjaoluna, mis võib põhjustada VKE pankroti või panna VKE olukorda, kus pankrot on vältimatu. Finantsettevõtjatelt, **kui nad osutavad finantsteenuseid käesoleva direktiivi tähenduses**, ei tuleks nõuda VKEdele sihipärase ja proportsionaalse toetuse andmist, kuna VKEd ei kuulu nende tegevusahelasse.
- (35) Selleks et kajastada äriühingu kõiki valikuvõimalusi juhtudel, kus eespool kirjeldatud ennetus- või minimeerimismeetmete abil ei õnnestu võimaliku kahjuliku mõjuga tegeleda, tuleks käesolevas direktiivis jätta äriühingutele ka võimalus sõlmida leping kaudse äripartneriga, et saavutada äriühingu käitumisjuhendi või ennetusmeetmete kava järgimine, ning võtta asjakohaseid meetmeid, et kontrollida lepingu järgmist kaudse äripartneri poolt.

- (35a) On võimalik, et kahjuliku mõju ennetamine nõuab koostööd teise äriühinguga, näiteks sellise äriühinguga kaudse äripartneri tasandil, kellel on kõnealuse kaudse äripartneriga otsene lepinguline suhe. Mõnel juhul võib koostöö teiste üksustega olla ainus realistlik viis, et ennetada kahjulikku mõju, mida põhjustavad isegi otsesed äripartnerid juhul, kui äriühingu mõjujõud ei ole piisav. Äriühing peaks tegema koostööd üksusega, kes suudab kõige tõhusamalt ennetada või leevendada kahjulikku mõju üksinda või koos äriühinguga, või muude juriidiliste isikutega, järgides samal ajal kohaldatavat õigust, eelkõige konkurentsioigust.
- (36) Võimaliku kahjuliku mõju ennetamise ja leevendamise tõhususe tagamiseks peaksid äriühingud prioriseerima suhete hoidmist tegevusahelasse kuuluvate äripartneritega, jättes ärisuhte lõpetamise viimaseks abinõuks, mida kasutatakse ainult juhul, kui katsed võimalikku kahjulikku mõju ennetada või leevendada ebaõnnestuvad. Ärisuhte lõpetamine viimase abinõuna peaks tähendama, et vähem drastilised võimalused ei ole kättesaadavad ning et on vähe väljavaateid suurendada äriühingu mõjujõudu äripartnerite suhtes, kes põhjustavad kahjulikku mõju. Juhuks kui kirjeldatud ennetus- või leevendamismeetmete abil ei õnnestu võimaliku kahjuliku mõjuga tegeleda, tuleks direktiivis siiski sätestada ka äriühingute kohustus hoiduda asjaomase äripartneriga uute suhete loomisest või olemasolevate suhete laiendamisest, ning juhul, kui nende suhteid reguleeriv õigus seda võimaldab, siis kas ajutiselt peatada asjaomase tegevusega seotud ärisuhted, jätkates samal ajal ennetus- ja leevendamispuudlusi, kui on mõistlik eeldada, et need puudlused osutuvad lühikeses perspektiivis edukaks, või lõpetada ärisuhte seoses asjaomase tegevusega. Selleks et äriühingud saaksid seda kohustust täita, peaksid liikmesriigid oma riigi õigusega reguleeritud lepingute puhul nägema ette võimaluse selline ärisuhe ajutiselt peatada ja lõpetada, välja arvatud juhtudel, kus pooled on seadusega kohustatud lepinguid sõlmima, näiteks kohustusliku kindlustuse puhul. Ainuüksi asjaolu, et kolmas riik ei ole mõnda käesoleva direktiivi I lisas loetletud õigusakti ratifitseerinud või oma siseriiklikus õiguses rakendanud, ei too kaasa kohustust ärisuhte ajutiselt peatada või lõpetada.

(36a) Mõningatel juhtudel ei peaks äriühingud olema kohustatud ärisuhet lõpetama. Äriühingutelt ei tuleks nõuda ärisuhte lõpetamist, kui on mõistlikult alust eeldada, et lõpetamisel võib olla tõsisem kahjulik mõju. See on kooskõlas rahvusvahelise raamistikuga ja tuleks võtta arvesse nende huve, kellele kahjulik mõju avaldub. Näiteks võib sellise ärisuhte lõpetamine, mille puhul on leitud võimalik kahjulik mõju tulenevalt lapstööjõu kasutamisest, viia lapse inimõiguste veelgi raskema rikkumiseni. Samamoodi võib tõsisem kahjulik mõju avalduda juhul, kui töötajad jäetakse ilma äraelamist võimaldavast töötasust tulenevalt ärisuhte lõpetamisest nende tööandjaga, et lõpetada võimalik kahjulik mõju, mis seisneb kollektiivlääbirääkimiste õiguse rikkumises. Lisaks ei tohiks äriühingult nõuda ärisuhte lõpetamist oma olulise äripartneriga, kes pakub äriühingu äritegevuse jaoks olulist toorainet, toodet või teenust, kui lõpetamine põhjustaks äriühingule olulist kahju. Olulist kahju tuleks tõlgendada kui negatiivset ja märkimisväärset mõju äriühingu õiguslikule, rahalisele või majanduslikule olukorrale või tootmisvõimsusele, sealhulgas pikas perspektiivis, näiteks maksejõuetuse tõenäosust põhjustavat mõju. Selleks et mitte kahjustada käesoleva direktiivi eesmärke, tuleks ärisuhte lõpetamata jätmise otsuse suhtes kohaldada hilisemaid tingimusi. Äriühingult tuleks nõuda, et ta annaks järelevalveasutusele aru ja põhjendaks nõuetekohaselt ärisuhte lõpetamata jätmise põhjuseid ning jätkaks võimaliku kahjuliku mõju jälgimist koos võimalike meetmetega kahjuliku mõju ennetamiseks või leevendamiseks, hindaks korrapäraselt uuesti otsust ärisuhet mitte lõpetada ja otsiks alternatiivseid ärisuhteid. Õiguskindluse suurendamiseks tuleks käesoleva direktiivi ärisuhte lõpetamist käsitlevaid sätteid kohaldada üksnes ärilepingute suhtes, mille äriühing sõlmib pärast käesoleva direktiivi rakendamiseks ettenähtud ülevõtmisperioodi lõppu.

(36b) Nagu on rõhutatud ka OECD suunistes hargmaistele ettevõtjatele, tuleb tunnistada finantsteenuste eripära. Reguleeritud finantsettevõtjate puhul eeldatakse, et nad käsitlevad kahjulikku mõju kogu oma rahastamis- ja kindlustusprotsessi vältel ning kasutavad oma nn mõjutusvahendeid, et mõjutada äriühinguid, kellele nad pakuvad rahastamist või kindlustust, et vältida või leevendada äriühingute võimalikku kahjulikku mõju. Mõnel juhul võib finantsteenuste osutamise viivitamatu peatamine või lõpetamine olla keeruline või isegi võimatu (näiteks kohustusliku kindlustuse puhul). Muudel juhtudel, kui reguleeritud finantsettevõtja kasutab mõjutusvahendeid, ei pruugi finantsteenuste osutamise peatamine või lõpetamine olla asjakohane, sest hääletamise ja osalemisega, eelkõige kollektiivse osalemisega investorite või võlausaldajate tegevuses, võidakse saada paremad võimalused kahjuliku mõju ennetamiseks või leevendamiseks. Nendel põhjustel ei nõuta direktiiviga, et reguleeritud finantsettevõtjad, **kui nad osutavad finantsteenuseid käesoleva direktiivi tähenduses**, peavad ärisuhte ajutiselt peatama või lõpetama. Sellistel juhtudel tuleks nõuda, et reguleeritud finantsettevõtjad jätkaksid kahjuliku mõju jälgimist ja jõupingutusi kahjuliku mõju ennetamiseks või leevendamiseks.

(37) Otseste ja kaudsete äripartnerite puhul võivad valdkondlik koostöö, valdkondlikud kavad ja mitut sidusrühma hõlmavad algatused aidata luua täiendavaid mõjutusvahendeid kahjuliku mõju kindlakstegemiseks, leevendamiseks ja ennetamiseks. Seepärast peaks äriühingutel olema võimalik tugineda sellistele algatustele, et toetada käesolevas direktiivis sätestatud hoolsuskohustuste rakendamist niivõrd, kui võrd sellised kavad ja algatused on kõnealuste kohustuste täitmise toetamiseks asjakohased. Äriühingud võiksid omal algatusel hinnata selliste kavade ja algatuste vastavust käesolevas direktiivis sätestatud kohustustega. Selleks et anda võimalikult palju teavet selliste algatuste kohta, tuleks direktiivis sätestada ka komisjoni ja liikmesriikide võimalus hõlbustada teabe levitamist selliste kavade või algatuste ja nende tulemuste kohta. Komisjon peaks koostöös liikmesriikidega andma välja suunised valdkondlike kavade ja mitut sidusrühma hõlmavate algatuste toimivuse hindamiseks.

(38) Käesolevas direktiivis sätestatud hoolsuskohustuste kohaselt peaks äriühing juhul, kui ta teeb kindlaks tegeliku kahjuliku mõju inimõigustele või keskkonnale, võtma asjakohaseid meetmeid selle lõpetamiseks. Võib eeldada, et äriühing suudab lõpetada tegeliku kahjuliku mõju, mis tuleneb tema enda või tema tütarettevõtjate tegevusest. Sellegipoolest tuleks selgitada, et äripartnerite puhul, kui kahjulikku mõju ei ole võimalik lõpetada, peaksid äriühingud sellise mõju ulatust minimeerima. Kahjuliku mõju ulatuse minimeerimine peaks viima tulemuseni, mis on võimalikult sarnane kahjuliku mõju lõpetamisega. Selleks et tagada äriühingutele õigusselgus ja -kindlus, tuleks käesolevas direktiivis sätestada meetmed, mida äriühingud peaksid inimõigustele või keskkonnale avalduva tegeliku kahjuliku mõju lõpetamiseks või minimeerimiseks võtma, kui see on asjaoludest sõltuvalt asjakohane. Kahjuliku mõju lõpetamiseks või selle ulatuse minimeerimiseks võetavate asjakohaste meetmete hindamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse nn „äriühingu kahjuliku mõju tekkimises osalemise määra“ kooskõlas rahvusvaheliste raamistikega ja äriühingu võimet mõjutada kahjulikku mõju põhjustanud äripartnerit. Äriühingutel peaks olema kohustus lõpetada kahjulik mõju või minimeerida sellise kahjuliku mõju ulatust, mida nad põhjustavad ise (nn kahjuliku mõju „põhjustamine“, nagu on osutatud rahvusvahelises raamistikus) või koos oma tütarettevõtjate või äripartneritega (nn „kaasa aitamine“ kahjuliku mõju põhjustamisele, nagu on osutatud rahvusvahelises raamistikus). Koos kahjuliku mõju põhjustamine ei piirdu äriühingu ja tema tütarettevõtja või äripartneri võrdse osalemisega kahjuliku mõju tekitamises, vaid peaks hõlmama igasugust kahjulikku mõju põhjustavat äriühingu tegevust või tegevusetust kombinatsioonis tütarettevõtjate või äripartnerite tegevuse või tegevusetusega. Kui äriühingud ei põhjusta kahjulikku mõju oma tegevusahelas ise või koos teiste juriidiliste isikutega, vaid kahjulikku mõju põhjustab nende äripartner äriühingute tegevusahelas (nn „otseselt seotud“ kahjuliku mõjuga, nagu on osutatud rahvusvahelises raamistikus), peaksid nad olema kohustatud kasutama oma mõjujõudu oma äripartnerite põhjustatava kahjuliku mõju lõpetamiseks või minimeerimiseks või sellist mõjuvõimu suurendama. Kasutades eespool nimetatud, rahvusvahelistes raamistikutes kasutatud mõistete asemel üksnes mõistet kahjuliku mõju „põhjustamine“, välditakse segiajamist siseriiklikes õigussüsteemides olemasolevate õigusterminitega, hõlmates samal ajal nendes raamistikutes kirjeldatutega samad põhjuslikud suhted.

Sellel seoses ja kooskõlas rahvusvaheliste raamistikega peaks äriühingu mõjujõud äripartneri suhtes ühelt poolt tähendama tema võimet veenda äripartnerit kahjulikku mõju ennetama (näiteks turujõu või eelvalikunõuete kehtestamise kaudu või sidudes ettevõtlusstiimulid inimõiguste järgimise või keskkonnanõuete täitmisega vms) ning teiselt poolt tema mõjujõu ulatust või mõjutusvahendeid, mida äriühing saaks mõistlikult kasutada, tehes näiteks koostööd asjaomase äripartneriga või suheldes mõne teise äriühinguga, kes on negatiivse mõjuga seotud äripartneri otsene äripartner.

(39) Selleks et täita käesolevas direktiivis sätestatud kohustust kahjulik mõju lõpetada või minimeerida selle ulatust, tuleks äriühingutelt nõuda kõikide järgmiste meetmete võtmist, kui see on asjaoludest tulenevalt asjakohane. Nad peaksid kahjuliku mõju neutraliseerima või minimeerima selle ulatust, võttes meetmeid, mis on proportsionaalsed kahjuliku mõju olulisuse ja ulatusega ning sellega, mil määral osales äriühing kahjuliku mõju tekkimises. Kui kahjulikku mõju ei ole võimalik kohe lõpetada, peaksid äriühingud töötama välja ja rakendama parandusmeetmete kava koos mõistliku ja selgelt määratletud ajakavaga meetmete võtmiseks, ning kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed näitajad olukorra paranemise mõõtmiseks. Äriühing peaks samuti taotlema otseselt äripartnerilt lepingulisi tagatise selle kohta, et partner tagab äriühingu käitumisjuhendi ja vajaduse korral ka ennetusmeetmete kava järgimise, sealhulgas taotledes vastavaid lepingulisi tagatise oma partneritelt niivõrd, kuivõrd nende tegevus on osa äriühingu tegevusahelast. Lepinguliste tagatistega peaksid kaasnema asjakohased meetmed nõuete täitmise kontrollimiseks. Äriühingul peaks olema siiski kohustus lepingulisi tagatise üksnes taotleda, kuna nende saamine võib sõltuda asjaoludest. Samuti peaksid äriühingud tegema rahalisi või mitterahalisi investeringuid, mille eesmärk on kahjuliku mõju lõpetamine või minimeerimine, pakkuma oma VKEdest äripartneritele, kui VKE elujõulisus võib olla ohus, sihipärast ja proportsionaalset toetust ning tegema koostööd teiste üksustega, sealhulgas selleks, et vajaduse korral suurendada äriühingu suutlikkust kahjulik mõju lõpetada. VKE elujõulisuse ohustamist tuleks tõlgendada asjaoluna, mis võib põhjustada VKE pankroti või panna VKE olukorda, kus pankrot on vältimatu. Finantsettevõtjatelt, **kui nad osutavad finantsteenuseid käesoleva direktiivi tähenduses**, ei tuleks nõuda VKEdele sihipärase ja proportsionaalse toetuse andmist, kuna VKE ei kuulu nende tegevusahelasse. Samuti peaksid äriühingud pakkuma mõjutatud isikutele ja kogukondadele heastavaid meetmeid, mis peaksid seisnema rahalises või mitterahalises hüvitises, mis peaks olema proportsionaalne kahjuliku mõju olulisusega (kahjuliku mõju tase ja tõsidus) ja ulatusega (mõjutatud inimeste arv või keskkonnamõju ulatus) ning sellega, mil määral osales äriühing kahjuliku mõju tekkimises. Rahaline või mitterahaline hüvitis võib seisneda mõjutatud isiku või isikute sellise olukorra taastamises, milles nad oleksid olnud, kui tegelikku kahjulikku mõju ei oleks tekkinud.

- (40) Selleks et kajastada äriühingu kõiki valikuvõimalusi juhtudel, kus eespool kirjeldatud meetmete abil ei õnnestu tegeliku kahjuliku mõjuga tegeleda, tuleks käesolevas direktiivis jätta äriühingutele ka võimalus sõlmida leping kaudse äripartneriga, et saavutada äriühingu käitumisjuhendi või parandusmeetmete kava järgimine, ning võtta asjakohaseid meetmeid, et kontrollida lepingu järgmist kaudse äripartneri poolt.
- (41) Tegeliku kahjuliku mõju lõpetamise või minimeerimise tõhususe tagamiseks peaksid äriühingud prioriseerima suhete hoidmist tegevusahelasse kuuluvate äripartneritega, jättes ärisuhte lõpetamise viimaseks abinõuks, mida kasutatakse ainult juhul, kui katsed tegelikku kahjulikku mõju lõpetada või minimeerida ebaõnnestuvad. Ärisuhte lõpetamine viimase abinõuna peaks tähendama, et vähem drastilised võimalused ei ole kättesaadavad ning et on vähe väljavaateid suurendada äriühingu mõjujõudu äripartnerite suhtes, kes põhjustavad kahjulikku mõju. Juhuks kui kirjeldatud meetmete abil ei õnnestu tegelikku kahjulikku mõju lõpetada või selle ulatust piisavalt minimeerida, tuleks direktiivis siiski sätestada ka äriühingute kohustus hoiduda asjaomase äripartneriga uute suhete loomisest või olemasolevate suhete laiendamisest, ning juhul, kui nende suhteid reguleeriv õigus seda võimaldab, siis kas ajutiselt peatada asjaomase tegevusega seotud ärisuhted, jätkates samal püüdlusi kahjuliku mõju lõpetamiseks või minimeerimiseks, kui on mõistlik eeldada, et need püüdlused osutuvad lühikeses perspektiivis edukaks, või lõpetada asjaomase tegevusega seotud ärisuhe. Selleks et äriühingud saaksid seda kohustust täita, peaksid liikmesriigid oma riigi õigusega reguleeritud lepingute puhul nägema ette võimaluse selline ärisuhe ajutiselt peatada ja lõpetada, välja arvatud juhtudel, kus pooled on seadusega kohustatud lepinguid sõlmima, näiteks kohustusliku kindlustuse puhul. Ainuüksi asjaolu, et kolmas riik ei ole mõnda käesoleva direktiivi I lisas loetletud õigusakti ratifitseerinud või oma siseriiklikus õiguses rakendanud, ei too kaasa kohustust ärisuhe ajutiselt peatada või lõpetada.

(41a) Mõningatel juhtudel ei peaks äriühingud olema kohustatud ärisuhet lõpetama. Äriühingutelt ei tuleks nõuda ärisuhte lõpetamist, kui on mõistlikult alust eeldada, et lõpetamisel võib olla tõsisem kahjulik mõju. See on kooskõlas rahvusvahelise raamistikuga ja tuleks võtta arvesse nende huve, kellele kahjulik mõju avaldub. Näiteks võib sellise ärisuhte lõpetamine, mille puhul on leitud, et on toimunud võimalik lapstööjõu kasutamine, viia lapse inimõiguste veelgi raskema rikkumiseni. Samamoodi võib tõsisem kahjulik mõju avalduda juhul, kui töötajad jäetakse ilma äraelamist võimaldavast töötasust tulenevalt ärisuhte lõpetamisest nende tööandjaga, et lõpetada kahjulik mõju, mis seisneb kollektiivläbirääkimiste õiguse rikkumises. Lisaks ei tohiks äriühingult nõuda ärisuhte lõpetamist oma olulise äripartneriga, kes pakub äriühingu äritegevuse jaoks olulist toorainet, toodet või teenust, kui lõpetamine põhjustaks äriühingule olulist kahju. Olulist kahju tuleks tõlgendada kui negatiivset ja märkimisväärset mõju äriühingu õiguslikule, rahalisele või majanduslikule olukorrale või tootmisvõimsusele, sealhulgas pikas perspektiivis, näiteks maksejõuetuse tõenäosust põhjustavat mõju. Selleks et mitte kahjustada käesoleva direktiivi eesmärke, tuleks ärisuhte lõpetamata jätmise otsuse suhtes kohaldada hilisemaid tingimusi. Äriühingult tuleks nõuda, et ta annaks järelevalveasutusele aru ja põhjendaks nõuetekohaselt ärisuhte lõpetamata jätmise põhjuseid ning jätkaks tegeliku kahjuliku mõju jälgimist koos võimalike meetmetega kahjuliku mõju lõpetamiseks või minimeerimiseks, hindaks korrapäraselt uuesti otsust ärisuhet mitte lõpetada ja otsiks alternatiivseid ärisuhteid. Õiguskindluse suurendamiseks tuleks käesoleva direktiivi ärisuhte lõpetamist käsitlevaid sätteid kohaldada üksnes ärilepingute suhtes, mille äriühing on sõlminud pärast käesoleva direktiivi rakendamiseks ettenähtud ülevõtmisperioodi lõppu.

(41b) Nagu on rõhutatud ka OECD suunistes hargmaistele ettevõtjatele, tuleb tunnistada finantsteenuste eripära. Reguleeritud finantsettevõtjate puhul eeldatakse, et nad käsitlevad kahjulikku mõju kogu oma rahastamis- ja kindlustusprotsessi vältel ning kasutavad oma nn mõjutusvahendeid, et mõjutada äriühinguid, kellele nad pakuvad rahastamist või kindlustust, et lõpetada äriühingute kahjulik mõju või seda minimeerida. Mõnel juhul võib finantsteenuste osutamise viivitamatu peatamine või lõpetamine olla keeruline või isegi võimatu (näiteks kohustusliku kindlustuse puhul). Muudel juhtudel, kui reguleeritud finantsettevõtja kasutab mõjutusvahendeid, ei pruugi finantsteenuste osutamise peatamine või lõpetamine olla asjakohane, sest hääletamise ja osalemisega, eelkõige kollektiivse osalemisega investorite või võlausaldajate tegevuses, võidakse saada paremad võimalused kahjuliku mõju lõpetamiseks või minimeerimiseks. Nendel põhjustel ei nõuta direktiiviga, et reguleeritud finantsettevõtjad, **kui nad osutavad finantsteenuseid käesoleva direktiivi tähenduses**, peavad ärisuhte ajutiselt peatama või lõpetama. Sellistel juhtudel tuleks nõuda, et reguleeritud finantsettevõtjad jätkaksid kahjuliku mõju jälgimist ja jõupingutusi kahjuliku mõju lõpetamiseks ja minimeerimiseks.

(42) Äriühingud peaksid andma isikutele ja organisatsioonidele võimaluse esitada kaebusi otse äriühingule, kui neil on põhjendatud kahtlusi seoses inimõigustele või keskkonnale avalduva kahjuliku mõjuga. Selleks et vähendada äriühingute koormust, peaks neil olema võimalik osaleda ühistes kaebuste esitamise korras, nagu äriühingute poolt ühiselt (näiteks kontserni poolt) kehtestatud korras, valdkondlike ühenduste või mitut sidusrühma hõlmavate algatuste kaudu, selle asemel et kehtestada oma enda kaebuste esitamise menetlus. Selliseid kaebusi esitada võivate organisatsioonide hulka peaksid kuuluma ametiühingud ja muud töötajate esindajad, kes esindavad asjaomases tegevusahelas töötavaid üksikisikuid, ning kodanikuühiskonna organisatsioonid, kes tegutsevad asjaomase tegevusahelaga seotud valdkondades, kui neil on teavet võimaliku või tegeliku kahjuliku mõju kohta. Äriühingud peaksid kehtestama õiglase, juurdepääsetava ja läbipaistva kaebuste esitamise korra ning andma sellest asjakohasel juhul teada töötajatele, ametiühingutele ja muudele töötajate esindajatele. Mõistet „õiglane, juurdepääsetav ja läbipaistev“ tuleks mõista kooskõlas ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtete 31. põhimõttega, mille kohaselt peavad menetlused olema seaduslikud, juurdepääsetavad, prognoositavad, õiglased, läbipaistvad, õigustega kooskõlas ja pideva õppimise allikad. Menetlusega tuleks tagada kaebuse esitaja identiteedi konfidentsiaalsus ning vajalikud meetmed äriühingu ja selle tütarettevõtjate poolsete mis tahes survemeetmete ärahoidmiseks. Survemeetmete all tuleks mõista mis tahes otsest või kaudset tegevust või tegevusetust, mis on ajendatud kaebuse esitamisest ja mis põhjustab või võib põhjustada kaebuse esitajale põhjendamatu kahju. Kaebuste esitamise ja heastavate meetmete taotlemise võimaluse kasutamine ei tohiks takistada kaebuse esitajat kohtusse pöördumast või esitamast järelevalveasutustele põhjendatud kahtlusi. Kooskõlas rahvusvaheliste standarditega peaks kaebuse esitajal olema õigus nõuda äriühingult kaebuse suhtes asjakohaste meetmete võtmist ja kohtuda äriühingu sobiva tasandi esindajatega, et arutada kaebuse esemeks olevat tõsist võimalikku või tegelikku kahjulikku mõju. Selline õigus ei tohiks kaasa tuua äriühingu põhjendamatu tülitamist.

(42a) Kuna kaebuste esitamise õigust omavate isikute või organisatsioonide loetelu on lai ja kaebuste sisu väga erinev, on kaebuste esitamise menetlus õiguslikult eraldiseisev mehhanism asutusesisesest teavitamismenetlusest, mille äriühingud on kehtestanud kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2019/1937⁴⁶. Kui kõnealuse direktiivi sisulisse kohaldamisalasse kuuluvat liidu või liikmesriigi õiguse rikkumist võib pidada kahjulikuks mõjuks ja rikkumisest teavitav isik on äriühingu töötaja, keda kahjulik mõju otseselt mõjutab, võib isik kasutada mõlemat menetlust – kaebuste esitamise mehhanismi kooskõlas käesoleva direktiiviga või asutusesisesest teavitamismenetlust, mis on sätestatud kooskõlas eespool osutatud direktiiviga. Kui üks eespool nimetatud tingimustest ei ole siiski täidetud, saab isik tegutseda ainult ühe menetluse kaudu.

⁴⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta (ELT L 305, 26.11.2019, lk 17).

(43) Äriühingud peaksid jälgima oma hoolsuskohustuse meetmete rakendamist ja tõhusust, võttes nõuetekohaselt arvesse sidusrühmadelt saadud asjakohast teavet. Nad peaksid korrapäraselt hindama enda, oma tütarettevõtjate ja juhul, kui see on seotud äriühingu tegevusahelaga, oma äripartnerite tegevust, et jälgida inimõigustele ja keskkonnale avalduva kahjuliku mõju kindlakstegemise, ennetamise, leevendamise, lõpetamise ja ulatuse minimeerimise tõhusust. Hindamise käigus tuleks kontrollida, kas kahjulik mõju on nõuetekohaselt kindlaks tehtud, hoolsuskohustuse meetmeid on rakendatud ning kahjulikku mõju on ka tegelikult ennetatud või see on lõpetatud. Hindamiste ajakohasuse tagamiseks tuleks neid teostada põhjendamatult viivituseeta pärast iga olulist muutust, kuid vähemalt iga 24 kuu järel ja hinnangud tuleks vahepeal läbi vaadata, kui on mõistlikult alust arvata, et on tekkinud uus märkimisväärne kahjuliku mõju avaldumise oht. Olulise muutusena tuleks mõista senise olukorra muutust äriühingu enda, tema tütarettevõtjate või tema äripartnerite tegevuses või õigus- või ettevõtluskeskkonnas või mis tahes muud sellist olulist muutust äriühingu olukorras, sealhulgas, kui ta saab kahjulikust mõjust teada avalikest allikatest või sidusrühmadega peetavate konsultatsioonide teel, mille tõttu võib äriühingult mõistlikult eeldada sellele reageerimist ja selle hindamist. Olulised muutused on näiteks juhud, kui äriühing hakkab tegutsema uues majandussektoris või geograafilises piirkonnas, hakkab tootma uusi tooteid või muudab olemasolevate toodete tootmise viisi, kasutades potentsiaalselt rohkem kahjulikku mõju avaldavat tehnoloogiat, või muudab ümberkorralduste, ühinemiste või omandamiste kaudu oma äriühingu struktuuri. Finantsettevõtjad peaksid korrapäraselt hindama üksnes enda ja oma tütarettevõtjate tegevust [...] **ning juhul, kui nad osutavad finantsteenuseid käesoleva direktiivi tähenduses oma äripartneritele, [...]** selliste meetmete tõhusust, mis võetakse sellise võimaliku kahjuliku mõju ennetamiseks või leevendamiseks või tegeliku kahjuliku mõju lõpetamiseks või selle ulatuse minimeerimiseks, mis tehti kindlaks enne asjaomasele äripartnerile finantsteenuste pakkumist. Finantsettevõtjatelt ei tohiks äripartneriga – **kellele nad osutavad finantsteenuseid käesoleva direktiivi tähenduses** – loodud suhete jooksul nõuda nende täiendavaid hindamisi.

(44) Kooskõlas ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtete ning OECD raamistiku alusel kehtestatud rahvusvaheliste standarditega kuulub hoolsuskohustuse hulka nõue edastada üldsusele asjakohast teavet äriühingu hoolsuskohustuse põhimõtete, menetluste ja tegevuste kohta, mille eesmärk on tegelikku või võimalikku kahjulikku mõju kindlaks teha ja sellega tegeleda, sealhulgas sellise tegevuse tulemuste ja järelduste kohta. Direktiivis 2013/34/EL on sätestatud käesoleva direktiiviga hõlmatud äriühingute asjakohased aruandluskohustused seoses äriühingute kestlikkusega. Selleks et vältida aruandekohustuste dubleerimist, ei tohiks käesoleva direktiiviga kehtestada kõnealuse direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatele äriühingutele uusi aruandekohustusi lisaks direktiivis 2013/34/EL sätestatud kohustustele ega selle alusel välja töötatavatele aruandlusstandarditele. Äriühingud, mis kuuluvad käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, kuid ei kuulu direktiivi 2013/34/EL kohaldamisalasse, peaksid käesolevas direktiivis sätestatud hoolsuskohustuse osaks oleva teavitamiskohustuse täitmiseks avaldama oma veebisaidil rahvusvahelises äritegevuses üldkasutatavas keeles koostatud majandusaasta aruande.

- (45) Selleks et hõlbustada äriühingute poolt hoolsuskohustuse nõuete täitmist kogu oma tegevusahela ulatuses ja piirata nõuete täitmisega seotud koormuse panemist VKEdest äripartneritele, peaks komisjon pärast liikmesriikide ja asjakohaste sidusrühmadega konsulteerimist andma suuniseid lepingute näidistingimuste kohta.
- (46) Selleks et pakkuda äriühingutele ja liikmesriikide ametiasutustele tuge ja praktilisi materjale selle kohta, kuidas äriühingud peaksid oma hoolsuskohustusi täitma, peaks komisjon, lähtudes asjakohastest rahvusvahelistest suunistest ja standarditest ning konsulteerides liikmesriikide ja sidusrühmade, Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti, Euroopa Keskkonnaameti ja asjakohasel juhul ka hoolsuskohustuse alaseid teadmisi omavate rahvusvaheliste organitega, andma suuniseid, sealhulgas konkreetsete sektorite või konkreetse kahjuliku mõju kohta või käesoleva direktiivi ja muude liidu õigusaktide omavahelise koostoime kohta samade eesmärkide taotlemisel ning laiaulatuslikumate või konkreetsemate kohustuste kehtestamisel.
- (47) Kuigi VKEd käesoleva direktiivi kohaldamisalasse ei kuulu, võivad direktiivi sätted mõjutada neid kui kohaldamisalasse kuuluvate äriühingute töövõtjaid või alltöövõtjaid (otsesed või kaudsed äripartnerid). Eesmärk on siiski leevendada VKEde finants- ja halduskoormust, kuna paljud neist on ülemaailmse majandus- ja sanitaarkriisi tõttu juba niigi raskustes. VKEde toetamiseks peaksid liikmesriigid eraldi või ühiselt looma spetsiaalsed veebisaidid, portaalid või platvormid äriühingutele teabe ja toetuse pakkumiseks ning neid haldama; samuti võiksid liikmesriigid VKEsid rahaliselt toetada ja aidata neil suurendada oma suutlikkust. Äriühinguid, kellel on VKEdest äripartnereid, julgustatakse samuti toetama neid hoolsuskohustuse täitmisel, kui sellest tulenevad nõuded ohustaksid VKE elujõulisust, ning kasutama VKEde suhtes õiglasi, mõistlikke, mittediskrimineerivaid ja proportsionaalseid nõudeid.

- (48) Komisjon võib liikmesriikide toetust VKEdele täiendada, kasutades olemasolevaid liidu vahendeid, projekte ja muid meetmeid, mis aitavad rakendada hoolsuskohustust liidus ja kolmandates riikides. Selleks et aidata äriühingutel, sealhulgas VKEdel, täita hoolsuskohustuse nõudeid, võib komisjon luua uusi toetusmeetmeid (nt tegevusahela läbipaistvuse vaatluskeskus ja sidusrühmade ühisalgatuste hõlbustamine).
- (49) Komisjon võiks täiendada liikmesriikide toetusmeetmeid, tuginedes olemasolevatele liidu meetmetele, et aidata tarneahela eelnevates etappides tegutsevatel ettevõtjatel suurendada oma suutlikkust, et tõhusalt ennetada ja leevendada oma tegevuse ja ärisuhete kahjulikku mõju inimõigustele ja keskkonnale (erilist tähelepanu tuleks pöörata väikepõllumajandustootjate probleemidele). Liitu ja liikmesriike innustatakse oma vastavate pädevuste piires kasutama oma naabus-, arengu- ja rahvusvahelise koostöö vahendeid, et aidata kolmandate riikide valitsustel ja nendes riikides tarneahela eelnevates etappides tegutsevatel ettevõtjatel tegeleda nii oma tegevuse kui ka tarneahela eelneva etapi äripartnerite tegevuse kahjuliku mõjuga inimõigustele ja keskkonnale. See võib hõlmata partnerriikide valitsuste, kohaliku erasektori ja sidusrühmadega tehtavat koostööd, mille eesmärk on jõuda inimõigustele ja keskkonnale avalduva kahjuliku mõju algpõhjusteni.
- (50) Et käesolev direktiiv aitaks tõhusalt võidelda kliimamuutuste vastu, peaksid äriühingud võtma vastu kava, millega tagada, et nende ärimudel ja strateegia on kooskõlas kestlikule majandusele üleminekuga ja globaalse soojenemise piiramisega 1,5 °C-ni, nagu on sätestatud Pariisi kokkuleppes. Kui on kindlaks tehtud või oleks tulnud kindlaks teha, et kliima on äriühingu tegevuse üks peamisi riske või peamisi mõjutegureid, peaks äriühing lisama oma kavasse kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise eesmärgid.
- (51) [...]

- (52) Selleks et võimaldada tulemuslikku järelvalvet käesoleva direktiivi üle ja nõuda vajaduse korral selle täitmist kolmanda riigi äriühingutelt, peaksid kõnealused äriühingud määrama liidus piisavate volitustega esindaja ja andma oma volitatud esindajast teada. Volitatud esindajal peaks olema võimalik täita ka kontaktpunkti rolli, tingimusel et käesoleva direktiivi asjakohased nõuded on täidetud. Kui kolmanda riigi äriühing ei määra volitatud esindajat, peaksid kõik liikmesriigid, kus äriühing tegutseb, olema pädevad tagama selle kohustuse täitmise, eelkõige juriidilise või füüsilise isiku määramiseks ühes liikmesriigis, kus äriühing tegutseb, kooskõlas siseriiklikus õiguses sätestatud täitmise tagamise raamistikuga. Sellist täitmise tagamist algatavad liikmesriigid peaksid teavitama teiste liikmesriikide järelvalveasutusi Euroopa järelvalveasutuste võrgustiku kaudu, nii et teistel liikmesriikidel poleks vaja täitmise tagamise meetmeid võtta.
- (53) Liikmesriigid peaksid oma riigis määrama ühe või mitu riiklikku järelvalveasutust, kelle ülesandeks on teostada järelvalvet äriühingute hoolsuskohustuste täitmise ja käesoleva direktiivi nõuetekohase rakendamise üle. Järelvalveasutused peaksid olema avalik-õiguslikku laadi ja sõltumatud käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatest äriühingutest või muudest turuhuvidest ning neil ei tohiks olla huvide konflikte. Liikmesriigid peaksid tagama pädevate asutuste asjakohase rahastamise kooskõlas siseriikliku õigusega. Neil peaks olema õigus korraldada uurimisi omal algatusel või käesoleva direktiivi alusel esitatud põhjendatud kahtluse alusel. Kui valdkondlike õigusaktide alusel on pädevad asutused juba varem loodud, võivad liikmesriigid määrata nad vastutama käesoleva direktiivi kohaldamise eest oma pädevusvaldkonnas. Nad võivad määrata asutused, mis teostavad järelvalvet reguleeritud finantsettevõtjate üle, järelvalveasutusteks ka käesoleva direktiivi tähenduses.

(54) Käesoleva direktiivi rakendamiseks võetavate siseriiklike meetmete tulemuslikuks rakendamiseks peaksid liikmesriigid kehtestama hoiatavad, proportsionaalsed ja tõhusad karistused nende meetmete rikkumise eest. Selleks et selline karistuskord oleks tõhus, peaksid riiklike järelevalveasutuste määratavate karistuste hulgas olema ka rahalised karistused. Liikmesriigid peaksid tagama, et rahaline karistus on proportsionaalne äriühingu ülemaailmse netokäibega karistuse määramise ajal. See ei tohiks siiski kohustada liikmesriike võtma rahalise karistuse määramisel igal juhul aluseks üksnes äriühingu netokäivet. Liikmesriikidel peaks olema paindlikkus võtta karistuse määramisel aluseks ka muid kriteeriume, näiteks äriühingu majanduslikku olukorda. Liikmesriigid peaksid kooskõlas siseriikliku õigusega otsustama, kas karistusi peaksid määrama otse järelevalveasutused koostöös teiste asutustega või tuleks nende määramist taotleda pädevatelt õigusasutustelt. Selleks et tagada avalik järelevalve käesolevas direktiivis sätestatud normide kohaldamise üle, tuleks järelevalveasutuste otsused, mis sisaldavad äriühingutele käesoleva direktiivi rakendamiseks vastuvõetud siseriiklike õigusnormide täitmata jätmise eest määratud karistusi, avaldada ja saata Euroopa järelevalveasutuste võrgustikule ning need peaksid jääma üldsusele kättesaadavaks vähemalt kolmeks aastaks. Avaldatud otsus ei tohiks sisalda isikuandmeid kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679⁴⁷. Äriühingu nime avaldamine on lubatud isegi juhul, kui see sisaldab füüsilise isiku nime.

⁴⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

- (55) Selleks et tagada käesoleva direktiivi kohaselt vastu võetud siseriiklike õigusnormide kohaldamise ja täitmise tagamise järjepidevus, peaksid riiklikud järelevalveasutused tegema koostööd ja oma tegevust kooskõlastama. Selleks peaks komisjon looma Euroopa järelevalveasutuste võrgustiku ning järelevalveasutused peaksid üksteist oma ülesannete täitmisel aitama ja osutama vastastikust abi.
- (56) Selleks et tagada kahjuliku mõju tõttu kannatanutele kahju tõhus hüvitamine, tuleks liikmesriikidelt nõuda, et nad kehtestaksid õigusnormid, mis reguleerivad äriühingu tsiviilvastutust füüsilisele või juriidilisele isikule põhjustatud kahju eest, tingimusel et äriühing ei suutnud kas tahtlikult või hooletusest võimalikku kahjulikku mõju ennetada ja leevendada või tegelikku kahjulikku mõju lõpetada ja selle ulatust minimeerida ning et selliselt toimimise tulemusel põhjustati füüsilisele või juriidilisele isikule kahju. Isiku kaitstud õigushüvedele tekitatud kahju, näiteks surm, füüsiline vigastus või psühholoogiline trauma, isikuvabaduse äravõtmine, inimväärikuse kaotus või isiku vara kahjustamine, tuleks mõista kooskõlas siseriikliku õigusega. Tingimust, et kahju peab olema põhjustatud isikule selle tulemusena, et äriühing ei ole täitnud kahjuliku mõjuga tegelemise kohustust, kui I lisas loetletud õiguse, keelu või kohustuse – mille rikkumise tulemuseks on kahjulik mõju, millega oleks tulnud tegeleda – eesmärk on kaitsta füüsilist või juriidilist isikut, kellele kahju on põhjustatud, tuleks mõista nii, et see ei hõlma sellisest kahjust omakorda tulenenud kahju (mis põhjustatakse kaudselt teistele isikutele, kes ei ole kahjuliku mõju ohvrid ja kes ei ole kaitstud I lisas loetletud õiguste, keeldude või kohustustega). Näiteks kui äriühingu töötaja kannatas kahju seetõttu, et äriühing rikkus töökohas ohutusstandardeid, ei tohiks sellise töötaja üürileandjal olla lubatud esitada äriühingu vastu nõuet majandusliku kahju eest, mille põhjustas töötaja suutmatus maksta üüri. Käesoleva direktiiviga ei reguleerita põhjuslikku seost, välja arvatud asjaolu, et äriühinguid ei tohiks võtta vastutusele, kui kahju on põhjustanud ainult äriühingute tegevusahelasse kuuluvad äripartnerid (nn „otseselt seotud“). Ohvritel peaks olema õigus tekitatud kahju täielikule hüvitamisele kooskõlas siseriikliku õigusega ja kooskõlas sellise ühise põhimõttega. Kahjuhüvitise kaudu hoiatamine (st karistuslik kahjuhüvitis) või mis tahes muus vormis ülemäärane hüvitamine peaks olema keelatud.

- (57) Äriühing ei peaks vastutama kahju eest, mis oleks tekkinud samas ulatuses, isegi kui äriühing oleks võtnud meetmeid kooskõlas käesoleva direktiiviga. Kuna kahjulikku mõju tuleks prioriseerida vastavalt selle raskusastmele ja tõenäosusele ning mõjuga tuleks tegeleda järkjärgult, kui kogu kindlakstehtud kahjulikku mõju ei ole võimalik käsitleda samaaegselt täies ulatuses, ei peaks äriühing olema vastutav kahju eest, mis tuleneb mis tahes vähem olulisest kahjulikust mõjust, millega ei ole veel tegeletud. Kahjuliku mõju äriühingu poolt prioriseerimise õigsust tuleks siiski hinnata äriühingu vastutuse tingimuste täitmise kindlakstegemise ajal osana selle hindamisest, kas äriühing rikkus oma kohustust kindlakstehtud kahjuliku mõjuga piisavalt tegeleda.
- (58) Vastutuse kohaldamise kord ei reguleeri, kes peaks tõendama, et äriühingu tegevus oli juhtumi asjaolusid arvestades mõistlikult piisav, mistõttu on see küsimus jäetud siseriikliku õiguse kohaldamisalasse. Samuti ei reguleerita käesoleva direktiiviga seda, kes saab esitada hagi liikmesriigi kohtus ja millistel tingimustel saab algatada tsiviilkohtumenetluse, mistõttu jäetakse see küsimus siseriikliku õiguse otsustada. Näiteks võivad liikmesriigid otsustada, et hagi saab esitada liikmesriigi kohtus ainult ohver või et hagi saab ohvri nimel esitada ka kodanikuühiskonna organisatsioon, ametiühing või muu juriidiline isik.

- (59) Tsiviilvastutust käsitlevate õigusnormide puhul ei tohiks äriühingu tsiviilvastutus hoolsuskohustuse nõuetekohaselt täitmata jätmisest tuleneva kahju eest piirata tema tütarettevõtjate tsiviilvastutust ega tegevusahelasse kuuluvate otseste või kaudsete äripartnerite vastavat tsiviilvastutust. Kui äriühing põhjustas kahju koos oma tütarettevõtja või äripartneriga, peaks ta olema solidaarselt vastutav koos asjaomase tütarettevõtja või äripartneriga. See ei tohi piirata solidaarvastutuse tingimusi ja tagasinõudeõigust käsitlevate siseriiklike õigusnormide kohaldamist, et saada täielikku hüvitist ühelt solidaarselt vastutavalt poolelt.
- (59a) Käesoleva direktiivi kohased tsiviilvastutuse normid ei piira selliste liidu või siseriiklike tsiviilvastutuse normide kohaldamist, mis on seotud kahjuliku mõjuga inimõigustele või kahjuliku keskkonnamõjuga ja millega on nähtud ette vastutus olukordades, mis ei ole reguleeritud käesoleva direktiiviga, või millega on nähtud ette suurem vastutus kui käesoleva direktiiviga. Rangemat vastutuse kohaldamise korda tuleks mõista sellise siseriikliku tsiviilvastutuse korrana, mis ei näe ette käesolevas direktiivis sätestatud erandeid, näiteks kahjuliku mõju prioriseerimist.
- (60) Kahjulikust keskkonnamõjust tuleneva tsiviilvastutuse puhul võib kahju kannatanud isik käesoleva direktiivi alusel hüvitist nõuda ka juhul, kui tema hagi kattub inimõigustega seotud nõuetega.

- (61) Tagamaks, et inimõiguste- või keskkonnaalase kahju ohvrid saaksid esitada kahju hüvitamise hagi ja nõuda hüvitist kahju eest, mis põhjustati, kui äriühing jättis tahtlikult või hooletusest täitmata käesolevast direktiivist tulenevad hoolsuskohustused, tuleks käesoleva direktiiviga nõuda, et liikmesriigid tagaksid, et käesolevas direktiivis sätestatud tsiviilvastutuse korra ülevõtmiseks vastu võetud siseriiklike õigusnormide kohaldamine on kohustuslik juhtudel, kus sellesisulise nõude suhtes kohaldatav õigus ei ole liikmesriigi õigus, nagu see võib olla näiteks rahvusvahelise eraõiguse normide kohaselt juhul, kui kahju tekib kolmandas riigis. See tähendab, et liikmesriigid võivad käesolevas direktiivis sätestatud tsiviilvastutuse korra ülevõtmisel ja sellise tulemuse saavutamise meetodite valimisel võtta samuti arvesse kõiki seonduvaid siseriiklikke norme, sealhulgas nõudeid, mille alusel füüsiline või juriidiline isik võib esitada nõude, aegumistähtaegu, vastuväiteid ja kaitseargumente ning hüvitise arvutamist niivõrd, kuivõrd see vajalik ohvrite kaitse tagamiseks ja oluline liikmesriikide avalike huvide, näiteks tema poliitilise, ühiskondliku või majandusliku korra kaitsmiseks.
- (62) Käesoleva direktiivi kohane tsiviilvastutuse kord ei tohiks piirata Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/35/EÜ⁴⁸ kohaldamist. Käesolev direktiiv ei tohiks takistada liikmesriike kehtestamast äriühingutele täiendavaid ja rangemaid kohustusi ega võtmast muul viisil täiendavaid meetmeid, mille eesmärgid on samad kui direktiivil 2004/35/EÜ.

⁴⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/35/EÜ keskkonnavastutusest keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamise kohta (ELT L 143, 30.4.2004, lk 56).

- (63) Käesolev direktiiv ei piira Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/24/EL,⁴⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/25/EL⁵⁰ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/23/EL⁵¹ kohaldamist. Eelkõige võivad avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad nende direktiivide kohaselt jätta hankemenetluses või asjakohasel juhul kontsessiooni andmise menetluses osalemisest kõrvale või olla liikmesriikide nõudmisel kohustatud jätma kõrvale mis tahes ettevõtja, kui nad suudavad asjakohaste vahenditega tõendada, et on rikutud keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kohaldatavaid kohustusi, sealhulgas kohustusi, mis tulenevad teatavatest rahvusvahelistest lepingutest, mille on ratifitseerinud kõik liikmesriigid ja mis on loetletud kõnealustes direktiivides, või et ettevõtja on raskelt eksinud ametialaste käitumisreeglite vastu, mis muudab ta aususe küsitavaks.
- (64) [...]
- (65) Isikud, kes töötavad äriühingutes, mille suhtes kohaldatakse käesolevas direktiivis sätestatud hoolsuskohustust, või kes puutuvad selliste äriühingutega kokku oma tööalase tegevuse raames, võivad mängida võtmerolli käesoleva direktiivi normide rikkumise paljastamisel. Seega võivad nad aidata selliseid rikkumisi ennetada ja ära hoida ning toetada käesoleva direktiivi täitmise tagamist. Seetõttu tuleks käesoleva direktiivi rikkumisest teatamise ja rikkumisest teatajate kaitse suhtes kohaldada direktiivi (EL) 2019/1937.

⁴⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

⁵⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243).

⁵¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1).

- (66) Selleks et täpsustada, millist teavet peaksid edastama käesolevas direktiivis sätestatud küsimuste kohta äriühingud, kelle suhtes ei kohaldata direktiivi 2013/34/EL kohaste äriühingu kestlikkusaruandluse sätetega ette nähtud aruandlusnõudeid, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada täiendavaid norme sellise aruandluse sisu ja kriteeriumide kohta, täpsustades hoolsuskohustuse kirjeldust, võimalikku ja tegelikku mõju ning sellise mõjuga seoses võetavaid meetmeid. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁵² sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (67) Käesolevat direktiivi tuleks kohaldada kooskõlas liidu andmekaitseõigusega ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklites 7 ja 8 sätestatud õigusega eraelu puutumatusel ja isikuandmete kaitsele. Isikuandmete töötlemine käesoleva direktiivi alusel peab toimuma kooskõlas määrusega (EL) 2016/679, järgides muu hulgas töötlemise eesmärgi piirangut, võimalikult väheste andmete kogumise nõuet ja säilitamise piirangut.
- (68) Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteeriti kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725⁵³ artikli 28 lõikega 2 ning ta esitas arvamuse ... 2022.
- (69) [...]

⁵² ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

⁵³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

- (70) Komisjon peaks andma hinnangu ja esitama aruande selle kohta, kas käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate suure mõjuga sektorite loetellu tuleks lisada uusi sektoreid, et viia see vastavusse Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni suunistega või võtta arvesse selgeid tõendeid tööalase ärakasutamise, inimõiguste rikkumise või uute esilekerkivate keskkonnaohtude kohta, kas käesolevas direktiivis osutatud asjakohaste rahvusvaheliste konventsioonide loetelu tuleks muuta, eelkõige pidades silmas rahvusvahelise olukorra muutusi, või kas käesoleva direktiivi hoolsuskohustust käsitlevaid sätteid tuleks laiendada kliimale avalduvale kahjulikule mõjule. Komisjon peaks täiendavalt hindama, kas käesoleva direktiivi kohaldamisala määratlemiseks kasutatavaid kriteeriume ja künniseid on vaja muuta, kas tuleks hõlmata ka muud juriidilised isikud ning kas tegevusahela määratlust, sealhulgas reguleeritud finantsettevõtjate poolt investeringute pakkumine **või reguleeritud finantsettevõtjate poolt finantsteenuste osutamine käesoleva direktiivi tähenduses, sõltumata liikmesriigi otsusest kohaldada käesolevat direktiivi reguleeritud finantsettevõtja poolt finantsteenuste osutamise suhtes**, on vaja muuta.
- (71) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki – kasutada paremini ära ühtse turu potentsiaali, et aidata kaasa kestlikule majandusele üleminekule, ja soodustada kestlikku arengut, ennetades ja leevendades äriühingute tegevusahelas avalduvat võimalikku või tegelikku kahjulikku mõju inimõigustele või keskkonnale – ei suuda liikmesriigid üksi või kooskõlastamata tegutsedes piisavalt saavutada, küll aga saab seda meetmete ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutada liidu tasandil. Nimelt on lahendamist vajavad probleemid ja nende põhjused riikidevahelise loomuga, kuna paljud äriühingud tegutsevad kogu liidus või üle maailma ning nende väärtusahelad laienevad teistesse liikmesriikidesse ja kolmandatesse riikidesse. Peale selle võivad üksikute liikmesriikide meetmed osutada ebatõhusaks ja viia siseturu killustumiseni. Seega võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Reguleerimisese

1. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse normid järgmise kohta:
 - a) äriühingute kohustuste kohta, mis on seotud tegeliku ja võimaliku kahjuliku mõjuga inimõigustele ja kahjuliku keskkonnamõjuga tulenevalt äriühingu enda või selle tütarettevõtjate tegevusest või selle äripartnerite tegevusest äriühingu tegevusahelas;
 - b) vastutuse kohta eespool nimetatud kohustuste rikkumise eest ning
 - c) kohustuse kohta võtta vastu kava tagamaks, et äriühingu ärimudel ja strateegia oleksid kooskõlas üleminekuga kestlikule majandusele ja globaalse soojenemise piiramisega 1,5 °C-ni.
2. Käesolev direktiiv ei anna alust alandada inimõiguste, keskkonna- või kliimakaitse taset, mis on käesoleva direktiivi vastuvõtmise ajal ette nähtud liikmesriikide õigusega.
3. Käesolev direktiiv ei piira inimõiguste, keskkonnakaitse või kliimamuutuste alaseid kohustusi, mis tulenevad muudest liidu õigusaktidest. Kui käesoleva direktiivi sätted on vastuolus liidu mõne muu õigusakti sättega, millel on samad eesmärgid ja millega on ette nähtud ulatuslikumad või konkreetsemad kohustused, on muu liidu õigusakti sätted vastuolu ulatuses ülimuslikud ja neid kohaldatakse nende konkreetsete kohustuste suhtes.

Artikkel 2

Kohaldamisala

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse selliste äriühingute suhtes, mis on asutatud liikmesriigi õigusaktide kohaselt ja mis vastavad ühele järgmistest tingimustest:
 - a) äriühingul oli viimasel majandusaastal, mille kohta on või oleks pidanud olema vastu võetud aruandeaasta finantsaruanded, keskmiselt üle 500 töötaja ja selle ülemaailmne netokäive oli üle 150 miljoni euro;
 - b) äriühing ei saavutanud viimasel majandusaastal, mille kohta on või oleks pidanud olema vastu võetud aruandeaasta finantsaruanded, punktis a sätestatud künniseid, kuid sellel oli keskmiselt üle 250 töötaja ja selle ülemaailmne netokäive oli üle 40 miljoni euro, tingimusel et vähemalt 20 miljonit eurot teeniti ühes või mitmes järgmistest sektoritest, mis on seotud määrusega (EÜ) nr 1893/2006 kehtestatud ja II lisas loetletud kohaldatava majanduse tegevusalade statistilise klassifikaatoriga:
 - i) tekstiiltootmine, nahatöötlemine ja nahktoodete (sealhulgas jalatsite) tootmine ning tekstiil-, rõiva- ja jalatsitoodete hulgimüük;
 - ii) põllumajandus, metsandus, kalandus (sealhulgas vesiviljelus), toiduainete ja jookide tootmine ning põllumajandusliku tooraine, elusloomade, puidu, toidu ja jookide hulgimüük; või

iii) maavarade (sealhulgas toornafta, maagaas, kivisüsi, pruunsüsi, metallid ja metallimaagid, samuti kõik muud mittemetalsed mineraalid ja karjäärides kaevandatud tooted) kaevandamine, olenemata nende kaevandamise kohast, põhimetalltoodete, muude mittemetalletest mineraalidest toodete ja metalltoodete (v.a masinad ja seadmed) tootmine ning maavarade ja mineraalidest põhi- ja vahetoodete (sealhulgas metallide ja metallimaakide, ehitusmaterjalide, kütuste, kemikaalide ja muude vahetoodete) hulgimüük.

2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse ka äriühingute suhtes, mis on asutatud kolmanda riigi õigusaktide kohaselt ja vastavad ühele järgmistest tingimustest:
 - a) äriühingu netokäive liidus oli viimasele majandusaastale eelnenud majandusaastal üle 150 miljoni euro; või
 - b) äriühingu netokäive liidus oli viimasele majandusaastale eelnenud majandusaastal üle 40 miljoni euro, kuid mitte üle 150 miljoni euro, tingimusel et vähemalt 20 miljonit eurot teeniti ühes või mitmes lõike 1 punktis b loetletud sektoritest.
3. Lõike 1 kohaldamisel arvutatakse osalise tööajaga töötajate arv täistööaja ekvivalendi alusel. Renditöötajaid võetakse töötajate arvu arvutamisel arvesse samamoodi nagu juhul, kui äriühing oleks samal ajavahemikul nende otsene tööandja.
- 3a. Käesolevat direktiivi kohaldatakse äriühingu suhtes, kui äriühing on täitnud lõikes 1 või 2 sätestatud tingimused kahe järjestikuse majandusaasta jooksul.

4. Lõikes 1 osutatud äriühingute puhul on käesoleva direktiiviga hõlmatud küsimuste reguleerimise pädevus liikmesriigil, kus on äriühingu registrijärgne asukoht.
5. Lõikes 2 osutatud äriühingute puhul on käesoleva direktiiviga hõlmatud küsimuste reguleerimise pädevus liikmesriigil, kus äriühingul on filiaal. Kui äriühingul ei ole filiaali üheski liikmesriigis või tal on filiaale, mis asuvad eri liikmesriikides, on käesoleva direktiiviga hõlmatud küsimuste reguleerimise pädevus liikmesriigil, kus äriühing teenis viimasele majandusaastale eelnenud majandusaastal enamiku oma netokäibest liidus.
6. Liikmesriigid võivad otsustada kohaldada käesolevat direktiivi pensioniasutuste suhtes, mida käsitatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 883/2004⁵⁴ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 987/2009⁵⁵ kohaselt sotsiaalkindlustusskeemidena. Kui liikmesriik otsustab kohaldada selliste pensioniasutuste suhtes käesolevat direktiivi, käsitatakse neid pensioniasutusi reguleeritud finantsettevõtjatena artikli 3 punkti a alapunkti iv tähenduses.
7. Käesolevat direktiivi ei kohaldata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/2088⁵⁶ artikli 2 punkti 12 alapunktides b ja f loetletud finantstoodete suhtes.
- 8. Liikmesriigid võivad otsustada kohaldada käesolevat direktiivi artikli 3 punkti a alapunktis iv määratletud reguleeritud finantsettevõtjate suhtes, samuti nende äripartnerite suhtes, kellele sellised reguleeritud finantsettevõtjad osutavad artikli 3 punktis g osutatud teenuseid.**

⁵⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (ELT L 166, 30.4.2004, lk 1).

⁵⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 987/2009, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta) rakendamise kord (ELT L 284, 30.10.2009, lk 1).

⁵⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2019. aasta määrus (EL) 2019/2088, mis käsitleb jätkusuutlikkust käsitleva teabe avalikustamist finantsteenuste sektoris (ELT L 317, 9.12.2019, lk 1).

Artikkel 3

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „äriühing“ – üks järgmistest:
- i) juriidiline isik, mis on asutatud mõnes direktiivi 2013/34/EL I lisas loetletud õiguslikus vormis;
 - ii) juriidiline isik, mis on asutatud kolmanda riigi õiguse kohaselt direktiivi 2013/34/EL I lisas loetletud vormidega võrreldavas vormis;
 - iii) juriidiline isik, mis on asutatud ühes direktiivi 2013/34/EL II lisas loetletud õiguslikest vormidest või kolmanda riigi õiguse kohaselt kõnealuse direktiivi II lisas loetletud vormidega võrreldavas vormis, kui selline juriidiline isik koosneb täielikult ettevõtjatest, kes tegutsevad ühes punktide i ja ii alla kuuluvatest õiguslikest vormidest;

- iv) mis tahes õiguslikus vormis tegutsev reguleeritud finantsettevõtja, mis on
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013⁵⁷ artikli 4 lõike 1 punktis 1 määratletud krediidasutus; Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL⁵⁸ artikli 4 lõike 1 punktis 1 määratletud investeerimisühing;
 - Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/61/EL⁵⁹ artikli 4 lõike 1 punktis b määratletud alternatiivse investeerimisfondi valitseja („AIFI valitseja“), sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 345/2013⁶⁰ kohane EuVECA valitseja, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 346/2013⁶¹ kohane EuSEFi valitseja ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2015/760⁶² kohane ELTIFI valitseja;

⁵⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 575/2013 krediidasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta (ELT L 176, 27.6.2013, lk 1).

⁵⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL (ELT L 173, 12.6.2014, lk 349).

⁵⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2011. aasta direktiiv 2011/61/EL alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate kohta, millega muudetakse direktiive 2003/41/EÜ ja 2009/65/EÜ ning määruseid (EÜ) nr 1060/2009 ja (EL) nr 1095/2010 (ELT L 174, 1.7.2011, lk 1).

⁶⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 345/2013 Euroopa riskikapitalifondide kohta (ELT L 115, 25.4.2013, lk 1).

⁶¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 346/2013 Euroopa sotsiaalettevõtlusfondide kohta (ELT L 115, 25.4.2013, lk 18).

⁶² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2015. aasta määrus (EL) 2015/760 Euroopa pikaajaliste investeerimisfondide kohta (ELT L 123, 19.5.2015, lk 98).

- vabalt võõrandatavatesse väärtpaberitesse ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtja (eurofondi) fondivalitseja, nagu see on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/65/EÜ⁶³ artikli 2 lõike 1 punktis b;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/138/EÜ⁶⁴ artikli 13 punktis 1 määratletud kindlustusandja;
- direktiivi 2009/138/EÜ artikli 13 punktis 4 määratletud edasikindlustusandja;
- tööandja kogumispensioni asutus, mis kuulub Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/2341⁶⁵ kohaldamisalasse vastavalt selle artiklile 2, välja arvatud juhul, kui liikmesriik on vastavalt kõnealuse direktiivi artiklile 5 otsustanud kõnealust direktiivi kõnealuse asutuse suhtes tervikuna või osaliselt mitte kohaldada;

⁶³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/65/EÜ vabalt võõrandatavatesse väärtpaberitesse ühiseks investeeringuks loodud ettevõtjaid (eurofondid) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (ELT L 302, 17.11.2009, lk 32).

⁶⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/138/EÜ kindlustus- ja edasikindlustustegevuse alustamise ja jätkamise kohta (Solventsus II) (ELT L 335, 17.12.2009, lk 1).

⁶⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/2341 tööandja kogumispensioni asutuste tegevuse ja järelevalve kohta (ELT L 354, 23.12.2016, lk 37).

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 648/2012⁶⁶ artikli 2 punktis 1 määratletud keskne vastaspool;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 909/2014⁶⁷ artikli 2 lõike 1 punktis 1 määratletud väärtpaberite keskdepositoorium;
- direktiivi 2009/138/EÜ artikli 211 kohaselt tegevusloa saanud kindlustuse või edasikindlustuse eriotstarbeline varakogum;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2017/2402⁶⁸ artikli 2 punktis 2 määratletud väärtpaberistamise eriotstarbeline ettevõtja;

⁶⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määrus (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta (ELT L 201, 27.7.2012, lk 1).

⁶⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 909/2014, mis käsitleb väärtpaberiarvelduse parandamist Euroopa Liidus ja väärtpaberite keskdepositooriume ning millega muudetakse direktiive 98/26/EÜ ja 2014/65/EL ning määrust (EL) nr 236/2012 (ELT L 257, 28.8.2014, lk 1).

⁶⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2402, millega kehtestatakse väärtpaberistamise üldnormid ning luuakse lihtsa, läbipaistva ja standarditud väärtpaberistamise erinormid ning millega muudetakse direktiive 2009/65/EÜ, 2009/138/EÜ ja 2011/61/EL ning määrusi (EÜ) nr 1060/2009 ja (EL) nr 648/2012 (ELT L 347, 28.12.2017, lk 35).

- direktiivi 2009/138/EÜ artikli 212 lõike 1 punktis f määratletud kindlustusvaldusettevõtja või direktiivi 2009/138/EÜ artikli 212 lõike 1 punktis h määratletud segafinantsvaldusettevõtja, mis kuulub kindlustuskonsolideerimisgruppi, mille suhtes kohaldatakse kõnealuse direktiivi artikli 213 kohaselt konsolideerimisgrupi tasandil järelevalvet ja mis ei ole direktiivi 2009/138/EÜ artikli 214 lõike 2 kohaselt konsolideerimisgrupi järelevalvest vabastatud;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/2366⁶⁹ artikli 1 lõike 1 punktis d määratletud makseasutus;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/110/EÜ⁷⁰ artikli 2 punktis 1 määratletud e-raha asutus;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/1503⁷¹ artikli 2 lõike 1 punktis e määratletud ühisrahastusteenuse osutaja;
- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (mis käsitleb krüptovaraturge ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937) ettepaneku⁷²] artikli 3 lõike 1 punktis 8 määratletud krüptovarateenuse osutaja, kui ta osutab üht või mitut [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (mis käsitleb krüptovaraturge ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937) ettepaneku] artikli 3 lõike 1 punktis 9 määratletud krüptovarateenust;

⁶⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2366 makseteenuste kohta siseturul, direktiivide 2002/65/EÜ, 2009/110/EÜ ning 2013/36/EL ja määruse (EL) nr 1093/2010 muutmise ning direktiivi 2007/64/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 337, 23.12.2015, lk 35).

⁷⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiiv 2009/110/EÜ, mis käsitleb e-raha asutuste asutamist ja tegevust ning usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalvet ning millega muudetakse direktiive 2005/60/EÜ ja 2006/48/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2000/46/EÜ (ELT L 267, 10.10.2009, lk 7).

⁷¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. oktoobri 2020. aasta määrus (EL) 2020/1503, mis käsitleb ettevõtjatele Euroopa ühisrahastusteenuse osutajaid ning millega muudetakse määrust (EL) 2017/1129 ja direktiivi (EL) 2019/1937 (ELT L 347, 20.10.2020, lk 1).

⁷² COM(2020) 593 final.

- b) „kahjulik keskkonnamõju“ – mõju keskkonnale, mis tuleneb mõne I lisa II osas loetletud keelu või kohustuse rikkumisest;
- c) „kahjulik mõju inimõigustele“ – mõju inimestele, mis tuleneb
- i) mõne I lisa I osa 1. jaos loetletud inimõiguse rikkumisest, kuna need inimõigused on sätestatud I lisa I osa 2. jaos loetletud rahvusvahelistes õigusaktides;
 - ii) mõne I lisa I osa 1. jaos loetlemata, kuid I lisa I osa 2. jaos loetletud inimõigustealastes õigusaktides sisalduva inimõiguse rikkumisest, tingimusel et:
 - inimõiguse rikkujaks on äriühing või juriidiline isik, kes ei ole liikmesriik või kolmas riik või nende ametiasutus;
 - inimõiguse rikkumine kahjustab otseselt I lisa I osa 2. jaos loetletud inimõigustealastes õigusaktides kaitstud õiguslikku huvi ning
 - äriühing oleks saanud mõistlikult tuvastada sellise inimõiguste rikkumise enda, oma tütarettevõtjate või oma äripartnerite tegevuses, võttes arvesse konkreetse juhtumi asjaolusid, sealhulgas äriühingu äritegevuse laadi ja ulatust ning tegevusahelat, majandussektori spetsiifikat ning geograafilist ja tegevuskonteksti;

- ca) „kahjulik mõju“ – kahjulik keskkonnamõju ja kahjulik mõju inimõigustele;
- d) „tütarettevõtja“ – juriidiline isik, mille kaudu toimub Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/109/EÜ⁷³ artikli 2 lõike 1 punktis f määratletud kontrollitava ettevõtja tegevus;
- e) „äripartner“ – juriidiline isik,
 - i) kellega äriühingul on ärileping, mis on seotud äriühingu tegevuse, toodete või teenustega, või kellele äriühing osutab teenuseid vastavavalt punktile g („otsene äripartner“), või
 - ii) kes ei ole otsene äripartner, kuid kelle äritegevus on seotud äriühingu tegevuse, toodete või teenustega („kaudne äripartner“);
- ea) „ärisuhe“ – äriühingu suhe oma äripartneriga;
- f) [...]
- g) „tegevusahel“ –
 - i) äriühingu tegevusahela eelneva etapi äripartnerite tegevus, mis on seotud kaupade tootmise või teenuste osutamisega äriühingu poolt, sealhulgas tooraine, toodete või tooteosade kavandamise, kaevandamise, valmistamise, transpordi, ladustamise ja tarnimise ning toote või teenuse arendamisega, ning

⁷³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/109/EÜ läbipaistvuse nõuete ühtlustamise kohta teabele, mis kuulub avaldamisele emitentide kohta, kelle väärtpaberid on lubatud reguleeritud turul kauplemisele, ning millega muudetakse direktiivi 2001/34/EÜ (ELT L 390, 31.12.2004, lk 38).

- ii) äriühingu tegevusahela järgmise etapi äripartnerite tegevus, mis on seotud toote turustamise, transpordi, ladustamise ja kõrvaldamisega, sealhulgas lammutamise, ringlussevõtu, kompostimise või prügilasse ladestamisega, kui äripartnerid tegelevad sellise tegevusega äriühingu jaoks või tema nimel, välja arvatud toote kasutuselt kõrvaldamine tarbijate poolt ning sellise toote turustamine, transport, ladustamine ja kõrvaldamine, mille suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/821 kohast ekspordikontrolli või relvade, laskemoona või sõjamaterjalidega seotud ekspordikontrolli pärast toote ekspordiks loa saamist.

Artikli 2 lõike 8 kohaldamisel hõlmab mõiste „tegevusahel“ punkti a alapunktis iv määratletud reguleeritud finantsettevõtjate puhul **ka** [...] järgmiste isikute tegevust:

- i) juriidilised isikud, kes saavad reguleeritud finantsettevõtjalt otse laene, garantiisid ja siduvaid kohustusi;
- ii) kindlustusvõtjad ja kindlustatud isikud reguleeritud finantsettevõtjaga sõlmitud kindlustuslepingute kohaselt;
- iii) edasikindlustuslepingu alusel riski edasi kindlustavad juriidilised isikud ning tööandja kogumispensioni asutused, kellele pakutakse kindlustuskaitset reguleeritud finantsettevõtjaga sõlmitud edasikindlustuslepingu alusel;
- iv) punktides i–iii osutatud juriidiliste isikute tütarettvõtjad, kes saavad kasu punktides i–iii osutatud teenusest ning kelle tegevus on kõnealuse teenusega seotud.

Selliseid teenuseid osutavate punkti a alapunktis iv määratletud reguleeritud finantsettevõtjate tegevusahel ei hõlma teenuseid saavaid VKEsid, füüsilisi isikuid ega kodumajapidamisi;

- h) „sõltumatu kolmanda isiku poolne kontroll“ – kontroll, mille eesmärk on teha kindlaks, kas äriühing või selle tegevusahela osad täidavad käesolevast direktiivist tulenevaid inimõiguste- ja keskkonnaalaseid nõudeid, ning mida teeb äriühingust sõltumatu ekspert, kellel ei ole huvide konflikte, kellel on kogemused ja pädevus keskkonna- ja inimõiguste küsimustes ning kes vastutab kontrolli kvaliteedi ja usaldusväärsuse eest;
- i) „VKE“ – mis tahes õiguslikus vormis tegutsev mikro-, väikene või keskmise suurusega ettevõtja, mis ei kuulu suurde kontserni, nende mõistete direktiivi 2013/34/EL artikli 3 lõigetes 1, 2, 3 ja 7 määratletud tähenduses;

- j) „valdkondlik algatus“ – valitsuse, valdkondliku ühenduse või huvitatud organisatsioonide ühenduse välja töötatud ja selle kontrollitav kombinatsioon hoolsuskohustuse vabatahtlikest menetlustest tegevusahelas, vahenditest ja mehhanismidest, mille hulka kuulub sõltumatu kolmanda isiku poolne kontroll;
- k) „volitatud esindaja“ – füüsiline või juriidiline isik, kelle elu- või asukoht on liidus ja keda punkti a alapunktis ii määratletud äriühing on volitanud tegutsema enda nimel, et täita oma käesolevast direktiivist tulenevaid kohustusi;
- l) „tõsine kahjulik mõju“ – kahjulik mõju, mis on oma olemuselt eriti märkimisväärne või mõjutab suurt hulka inimesi või suurt osa keskkonnast või mille puhul on eriti raske taastada enne kahjuliku mõju avaldumist valitsenud olukorda;

- m) „netokäive“ –
- i) direktiivi 2013/34/EL artikli 2 punktis 5 määratletud netokäive; või
 - ii) kui äriühing kohaldab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1606/2002⁷⁴ alusel vastu võetud rahvusvahelisi raamatupidamisstandardeid või on äriühing punkti a alapunkti ii tähenduses, siis tulu selles finantsaruandluse raamistikus määratletud või kasutatud tähenduses, mille alusel koostatakse äriühingu finantsaruanded;
- n) „sidusrühmad“ – äriühingu töötajad, selle tütarettevõtjate töötajad, ametiühingud ja töötajate esindajad, tarbijad ja muud üksikisikud, rühmad, kogukonnad või üksused, kelle õigusi või huve äriühingu, selle tütarettevõtjate ja äripartnerite tooted, teenused või tegevus mõjutavad või võivad mõjutada, sealhulgas kodanikuühiskonna organisatsioonid, riiklikud inimõiguste ja keskkonnaasutused ning inimõiguste ja keskkonnakaitsjad;
- o) [...]
- p) [...]
- q) „asjakohane meede“ – meede, millega on võimalik saavutada hoolsuskohustuse eesmärgid ja mis vastab kahjuliku mõju tõsidusele ja tõenäosusele ning on äriühingule mõistlikult kättesaadav, võttes arvesse konkreetse juhtumi asjaolusid, sealhulgas äriühingu majandustegevuse laadi ja ulatust ning majandussektori ja konkreetse äripartneri spetsiifikat;

⁷⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. juuli 2002. aasta määrus (EÜ) nr 1606/2002 rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite kohaldamise kohta (EÜT L 243, 11.9.2002, lk 1).

- r) „emaettevõtja“ – äriühing, mis kontrollib ühte või mitut tüdarettevõtjat punkti d tähenduses;
- s) „kontsern“ – emaettevõtja ja kõik selle tüdarettevõtjad;
- t) „heastav meede“ – rahaline või mitterahaline hüvitis, mida äriühing annab isikule või isikutele, keda tegelik kahjulik mõju mõjutab, sealhulgas mõjutatud isiku või isikute või keskkonna sellise olukorra taastamine, milles nad oleksid, kui tegelikku kahjulikku mõju ei oleks tekkinud, ning mis peab olema proportsionaalne kahjuliku mõju raskusastme ja ulatusega ning sellega, mil määral on äriühing seotud kahjuliku mõju tekkimisega.

Artikkel 4

Hoolsuskohustus

1. Liikmesriigid tagavad, et äriühingud täidavad inimõiguste- ja keskkonnaalast hoolsuskohustust vastavalt artiklitele 5–11 (edaspidi „hoolsuskohustus“), võttes järgmisi meetmeid:
 - a) lõimivad hoolsuskohustuse oma tegevuspõhimõtetesse ja riskijuhtimissüsteemidesse kooskõlas artikliga 5;
 - b) teevad kindlaks tegeliku või võimaliku kahjuliku mõju kooskõlas artikliga 6;
 - c) ennetavad ja leevendavad võimalikku kahjulikku mõju, lõpetavad tegeliku kahjuliku mõju ja minimeerivad selle ulatust kooskõlas artiklitega 7 ja 8;
 - d) kehtestavad kaebuste esitamise korra ja haldavad seda kooskõlas artikliga 9;
 - e) jälgivad oma hoolsuskohustuse põhimõtete ja meetmete tulemuslikkust kooskõlas artikliga 10;
 - f) esitavad avalikult teavet hoolsuskohustuse täitmise kohta kooskõlas artikliga 11.
2. Liikmesriigid tagavad, et hoolsuskohustuse täitmise eesmärgil on äriühingutel õigus jagada ressursse ja teavet oma kontsernides ja teiste juriidiliste isikutega.
3. Liikmesriigid tagavad, et äriühing või muu juriidiline isik ei ole kohustatud avaldama oma äripartnerile, kes täidab käesolevast direktiivist tulenevaid kohustusi, teavet, mida käsitatakse ärisaladusena Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/943⁷⁵ artikli 2 lõike 1 tähenduses.

⁷⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/943, milles käsitletakse avalikustamata oskusteabe ja äriteabe (ärisaladuste) ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise vastast kaitset (ELT L 157, 15.6.2016, lk 1).

Artikkel 4a

Hoolsuskohustus kontserni tasandil

1. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvad emaettevõtjad võivad täita artiklites 5–11 ja artiklis 15 sätestatud kohustusi äriühingute nimel, mis on nende käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvad tütarettevõtjad. See ei piira tütarettevõtjate tsiviilvastutust vastavalt artiklile 22.
2. Emaettevõtja poolset hoolsuskohustuste täitmisel kooskõlas lõikega 1 peavad olema täidetud kõik järgmised tingimused:
 - a) tütarettevõtja esitab oma emaettevõtjale kogu vajaliku teabe ja teeb temaga koostööd, et täita käesolevast direktiivist tulenevad kohustused;
 - b) tütarettevõtja peab järgima oma emaettevõtja hoolsuskohustuse põhimõtteid, mida on vastavalt kohandatud, et tagada artikli 5 lõikes 1 sätestatud kohustuste täitmine tütarettevõtja osas;
 - c) tütarettevõtja lõimib hoolsuskohustuse kõigisse oma tegevuspõhimõtetesse ja riskijuhtimissüsteemidesse kooskõlas artikliga 5;
 - d) asjakohasel juhul taotleb tütarettevõtja lepingulisi tagatise kooskõlas artikli 7 lõike 2 punktiga b või artikli 8 lõike 3 punktiga c;
 - e) vajaduse korral püüab tütarettevõtja sõlmida lepingu kaudse äripartneriga vastavalt artikli 7 lõikele 3 või artikli 8 lõikele 4;
 - f) vajaduse korral peatab tütarettevõtja ärisuhte ajutiselt või lõpetab selle kooskõlas artikli 7 lõikega 5 või artikli 8 lõikega 6.

Artikkel 5

Hoolsuskohustuse lõimimine äriühingu tegevuspõhimõttesse ja riskijuhtimissüsteemidesse

1. Liikmesriigid tagavad, et äriühingud lõimivad hoolsuskohustuse kõikidesse oma tegevuspõhimõttesse ja riskijuhtimissüsteemidesse ning kehtestavad hoolsuskohustuse põhimõtted.
 - 1a. Hoolsuskohustuse põhimõtted hõlmavad kõike järgnevat:
 - a) äriühingu hoolsuskohustuse täitmise suhtes – muu hulgas pikas perspektiivis – kohaldatava lähenemisviisi kirjeldus;
 - b) käitumisjuhend, milles kirjeldatakse eeskirju ja põhimõtteid, mida äriühingu töötajad ja tütarettevõtjad ning äriühingu otsesed või kaudsed äripartnerid peavad järgima, kui see on asjakohane kooskõlas artikli 7 lõike 2 punktiga b, artikli 7 lõikega 3, artikli 8 lõike 3 punktiga c või artikli 8 lõikega 4; ning
 - c) hoolsuskohustuse rakendamiseks kehtestatud protsesside kirjeldus, sealhulgas meetmed, mida on võetud selleks, et kontrollida käitumisjuhendi järgimist ja laiendada selle kohaldamist äripartneritele.
2. Liikmesriigid tagavad, et äriühingud ajakohastavad oma hoolsuskohustuse põhimõtteid põhjendamatu viivitusega pärast olulise muutuse toimumist, kuid vähemalt iga 24 kuu järel.
3. Liikmesriigid tagavad, et artikli 2 lõikes 1 osutatud äriühingud kehtestavad artikli 4 lõikes 1 loetletud meetmed ja teostavad nende üle järelevalvet.

Artikkel 6

Tegeliku ja võimaliku kahjuliku mõju kindlakstegemine

1. Liikmesriigid tagavad, et äriühingud võtavad kooskõlas lõigetega 2, 3 ja 4 asjakohaseid meetmeid, et teha kindlaks tegelik ja võimalik kahjulik mõju, mis tuleneb nende endi või nende tütarettevõtjate tegevusest ja juhul, kui see on seotud nende tegevusahelaga, nende äripartnerite tegevusest.
 - 1a. Lõikes 1 sätestatud kohustuse täitmiseks võivad äriühingud kaardistada kõik oma tegevusvaldkonnad, oma tütarettevõtjate tegevusvaldkonnad ja juhul, kui see on seotud nende tegevusahelaga, oma äripartnerite tegevusvaldkonnad. Kaardistamise tulemuste põhjal võivad äriühingud hinnata põhjalikult valdkondi, kus tehti kindlaks kahjuliku mõju kõige tõenäolisem esinemine või kus see leiti olevat kõige suurem.
2. Erandina lõikest 1 peab artikli 2 lõike 1 punktis b ja artikli 2 lõike 2 punktis b osutatud äriühing tegema kindlaks üksnes sellise tegeliku ja võimaliku kahjuliku mõju, mis on seotud artikli 2 lõike 1 punktis b nimetatud sektoriga.

3. Kui artikli 3 punkti a alapunktis iv määratletud reguleeritud finantsettevõtjad osutavad artikli 3 punktis g osutatud teenuseid, toimub tegeliku ja võimaliku kahjuliku mõju kindlakstegemine üksnes enne selle teenuse osutamist.
4. Liikmesriigid tagavad, et äriühingutel on lõikes 1 osutatud kahjuliku mõju kindlakstegemiseks, tuginedes vajaduse korral kvantitatiivsele ja kvalitatiivsele teabele, õigus kasutada asjakohaseid vahendeid, sealhulgas sõltumatuid aruandeid ja teavet, mis on kogutud artiklis 9 sätestatud kaebuste esitamise korra kohaselt. Vajaduse korral konsulteerivad äriühingud ka võimalike mõjutatud rühmadega, sealhulgas töötajate ja muude asjaomaste sidusrühmadega, et koguda tegeliku või võimaliku kahjuliku mõju kohta teavet.

Artikkel 6a

Kindlakstehtud tegeliku ja võimaliku kahjuliku mõju prioriseerimine

1. Kui kõiki kindlakstehtud kahjulikke mõjusid ei ole võimalik käsitleda samaaegselt täies ulatuses, tagavad liikmesriigid, et äriühingud prioriseerivad nende enda, oma tütarettevõtjate või oma äripartnerite tegevusest tulenevaid ja artikli 6 kohaselt kindlaks tehtud kahjulikke mõjusid, et täita artiklis 7 või 8 sätestatud kohustused.
2. Kahjulike mõjude prioriseerimine põhineb kahjuliku mõju tõsidusel ja tõenäosusel. Kahjuliku mõju tõsidust hinnatakse, võttes arvesse selle raskusastet, mõjutatud inimeste arvu või mõjutatud keskkonna ulatust ja mõjueelse olukorra taastamise keerulisust.

3. Kui kõige suuremate kahjulike mõjudega on kooskõlas artikliga 7 või 8 mõistliku aja jooksul tegeletud, käsitleb äriühing vähem olulisi kahjulikke mõjusid.

Artikkel 7

Võimaliku kahjuliku mõju ennetamine

1. Liikmesriigid tagavad, et äriühingud võtavad kooskõlas käesoleva artikli lõigetega 2, 3, 4 ja 5 asjakohaseid meetmeid, et ennetada, või kui ennetamine ei ole võimalik või ei ole kohe võimalik, piisavalt leevendada võimalikku kahjulikku mõju, mis on või oleks pidanud olema kindlaks tehtud vastavalt artiklile 6 ja mida vajaduse korral on prioriseeritud või oleks tulnud prioriseerida vastavalt artiklile 6a.

Esimeses lõigus osutatud asjakohaste meetmete kindlaksmääramisel võetakse nõuetekohaselt arvesse järgmist:

- a) kas võimaliku kahjuliku mõju on põhjustanud ainult äriühing või ühiselt äriühing ja tema tütarettevõtja või äripartner või on selle põhjustanud ainult äriühingu äripartner tema tegevusahelas;
- b) kas võimalik kahjulik mõju on avaldunud tütarettevõtja, otsese äripartneri või kaudse äripartneri tegevuse käigus; ning
- c) äriühingu võime mõjutada võimaliku kahjuliku mõju põhjustanud äripartnerit.

2. Äriühing peab vajaduse korral tegema järgmist:

- a) kui see on ennetamiseks nõutavate meetmete laadi või keerukuse tõttu vajalik, töötama põhjendamatu viivituseeta välja ja rakendama ennetusmeetmete kava, meetmete mõistliku ja selgelt kindlaksmääratud ajakava ning kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed näitajad, millega mõõta olukorra paranemist. Ennetusmeetmete kava väljatöötamisel konsulteeritakse võimalike mõjutatud sidusrühmadega;

- b) taotlema otseselt äripartnerilt lepingulisi tagatise selle kohta, et partner tagab äriühingu käitumisjuhendi ja vajaduse korral ennetusmeetmete kava järgimise, sealhulgas taotledes vastavaid lepingulisi tagatise oma partneritelt niivõrd, kuivõrd nende tegevus on osa äriühingu tegevusahelast (lepinguline hierarhia). Selliste lepinguliste tagatiste saamise korral kohaldatakse lõiget 4;
 - c) tegema vajalikke rahalisi või mitterahalisi investeeringuid, näiteks juhtimis- või tootmisprotsessidesse ja taristusse;
 - d) pakkuma VKE-le, kes on äriühingu äripartner, sihipärast ja proportsionaalset toetust, kui käitumisjuhendi või ennetusmeetmete kava järgmine ohustaks VKE elujõulisust. Sihipärane ja proportsionaalne toetus võib tähendada rahastamist, näiteks otserahastamist, madala intressiga laene, püsihanketagatise, või abi rahastamisvõimaluste leidmisel või juhendamist, näiteks koolitust või juhtimissüsteemide ajakohastamist;
 - e) tegema kooskõlas liidu õigusega, kaasa arvatud konkurentsioigusega, koostööd teiste üksustega, sealhulgas selleks, et vajaduse korral suurendada äriühingu suutlikkust kahjulikku mõju ennetada või leevendada, eelkõige juhul, kui ükski muu meede ei ole sobiv ega tulemuslik.
3. Mis puudutab võimalikku kahjulikku mõju, mida ei ole võimalik lõikes 2 loetletud meetmetega ennetada või piisavalt leevendada, siis võib äriühing püüda sõlmida lepingu kaudse äripartneriga, et saavutada äriühingu käitumisjuhendi või ennetusmeetmete kava järgimine. Sellise lepingu sõlmimise korral kohaldatakse lõiget 4.

4. Lepingulistele tagatistele või lepingule lisatakse asjakohased meetmed, millega nõuete täitmist kontrollida. Nõuete täitmise kontrollimisel võib äriühing toetuda asjakohastele valdkondlikele algatustele või sõltumatu kolmanda isiku poolsele kontrollile.

Kui lepingulised tagatised saadakse VKE-lt või leping sõlmitakse VKEga, peavad kohaldatavad tingimused olema õiglased, mõistlikud ja mittediskrimineerivad. Kui VKE suhtes võetakse nõuete täitmise kontrollimiseks meetmeid, kannab sõltumatu kolmanda isiku poolse kontrolli kulud äriühing.

5. Mis puudutab sellist võimalikku kahjulikku mõju lõike 1 tähenduses, mida ei ole võimalik lõigetes 2, 3 ja 4 osutatud meetmetega ennetada või piisavalt leevendada, siis peab äriühing viimase abinõuna hoiduma uute suhete loomisest või olemasolevate suhete laiendamisest äripartneriga, kellega seoses või kelle tegevusahelas mõju tekkis, ning juhul, kui nende suhteid reguleeriv õigus seda lubab, võtma järgmisi meetmeid:

- a) peatama ajutiselt asjaomase tegevusega seotud ärisuhte, jätkates samal ajal ennetus- ja leevendusmeetmete võtmist, kui on mõistlik eeldada, et sellised meetmed on lühiajalises perspektiivis edukad. Kui sellist mõistlikku eeldust ei ole või kui pingutused ei olnud lühiajalises perspektiivis edukad, lõpetab äriühing ärisuhte;
- b) lõpetama asjaomase tegevusega seotud ärisuhte, kui selle võimalik kahjulik mõju on tõsine.

Liikmesriigid näevad koosõlas esimese lõiguga oma riigi õigusega reguleeritavate lepingute puhul ette võimaluse ärisuhe ajutiselt peatada või lõpetada, välja arvatud lepingud, mille puhul pooled on seaduse kohaselt kohustatud neid sõlmima.

6. Erandina lõikest 5, kui artikli 3 punkti a alapunktis iv määratletud reguleeritud finantsettevõtjad osutavad artikli 3 punktis g osutatud teenuseid, ei nõuta neilt ärisuhte ajutist peatamist või selle lõpetamist.

Kui artikli 3 punkti a alapunktis iv määratletud reguleeritud finantsettevõtja otsustab vastavalt esimesele lõigule ärisuhet ajutiselt mitte peatada või seda lõpetada, jälgib ta tegelikku kahjulikku mõju, jätkates samal ajal ennetus- või leevendusmeetmete võtmist.

7. Erandina lõikest 5 ei nõuta äriühingult ärisuhte lõpetamist, kui:

- a) on mõistlik eeldada, et lõpetamisel oleks kahjulik mõju, mis on tõsisem kui võimalik kahjulik mõju, mida ei ole võimalik ennetada või piisavalt leevendada, või
- b) puudub alternatiiv sellele ärisuhte, mis pakub äriühingu kaupade tootmiseks või teenuste osutamiseks vajalikku toorainet, toodet või teenust, ning lõpetamine põhjustaks äriühingule olulist kahju.

Kui äriühing otsustab vastavalt esimesele lõigule ärisuhet mitte lõpetada, teatab ta pädevale järelevalveasutusele sellise otsuse nõuetekohased põhjendused.

Äriühing jälgib võimalikku kahjulikku mõju, hindab korrapäraselt uuesti oma otsust ärisuhet mitte lõpetada ning otsib võimalusi alternatiivseteks ärisuheteks.

8. Lõike 5 kohast ärisuhte ajutise peatamise või lõpetamise kohustust ei kohaldata ärilepingute suhtes, mille äriühing on sõlminud enne käesoleva direktiivi artikli 30 kohase ülevõtmisperioodi lõppu.

Artikkel 8

Tegeliku kahjuliku mõju lõpetamine

1. Liikmesriigid tagavad, et äriühingud võtavad kooskõlas käesoleva artikli lõigetega 2–6 asjakohaseid meetmeid, et lõpetada tegelik kahjulik mõju, mis on või oleks pidanud olema kindlaks tehtud vastavalt artiklile 6 ja mida vajaduse korral on prioriseeritud või oleks tulnud prioriseerida vastavalt artiklile 6a.

Esimeses lõigus osutatud asjakohaste meetmete kindlaksmääramisel võetakse nõuetekohaselt arvesse järgmist:

- a) kas tegeliku kahjuliku mõju on põhjustanud ainult äriühing või ühiselt äriühing ja tema tütarettevõtja või äripartner või on selle põhjustanud ainult äriühingu äripartner tema tegevusahelas;
 - b) kas tegelik kahjulik mõju on avaldunud tütarettevõtja, otsese äripartneri või kaudse äripartneri tegevuse käigus; ning
 - c) äriühingu võime mõjutada tegeliku kahjuliku mõju põhjustanud äripartnerit.
2. Kui kahjulikku mõju ei ole võimalik lõpetada, tagavad liikmesriigid, et äriühingud minimeerivad kahjuliku mõju ulatuse.
 3. Äriühing peab vajaduse korral tegema järgmist:
 - a) neutraliseerima kahjuliku mõju või minimeerima selle ulatust. Meede peab olema proportsionaalne kahjuliku mõju raskusastme ja ulatusega ning sellega, mil määral on äriühing seotud kahjuliku mõju tekkimisega;

- b) kui see on vajalik põhjusel, et kahjulikku mõju ei ole võimalik kohe lõpetada, töötama põhjendamatu viivitusega välja ja rakendada parandusmeetmete kava koos meetmete mõistliku ja selgelt kindlaksmääratud ajakavaga ning kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete näitajatega, millega mõõta olukorra paranemist. Parandusmeetmete kava väljatöötamisel konsulteeritakse sidusrühmadega;
- c) taotlema otseselt äripartnerilt lepingulisi tagatise selle kohta, et partner tagab käitumisjuhendi ja vajaduse korral parandusmeetmete kava järgimise, sealhulgas taotledes vastavaid lepingulisi tagatise oma partneritelt niivõrd, kuivõrd nad osalevad tegevusahelas (lepinguline hierarhia). Selliste lepinguliste tagatiste saamise korral kohaldatakse lõiget 5;
- d) tegema vajalikke rahalisi või mitterahalisi investeeringuid, näiteks juhtimis- või tootmisprotsessidesse ja taristusse;
- e) pakkuma VKE-le, kes on äriühingu äripartner, sihipärast ja proportsionaalset toetust, kui käitumisjuhendi või parandusmeetmete kava järgmine ohustaks VKE elujõulisust. Sihipärane ja proportsionaalne toetus võib tähendada rahastamist, näiteks otserahastamist, madala intressiga laene, püsihanketagatise, või abi rahastamisvõimaluste leidmisel või juhendamist, näiteks koolitust või juhtimissüsteemide ajakohastamist;
- f) tegema kooskõlas liidu õigusega, kaasa arvatud konkurentsioigusega, koostööd teiste üksustega, sealhulgas selleks, et vajaduse korral suurendada äriühingu suutlikkust kahjulik mõju lõpetada või minimeerida selle ulatust, eelkõige juhul, kui ükski muu meede ei ole sobiv ega tulemuslik;
- g) pakkuda heastavaid meetmeid mõjutatud isikutele ja kogukondadele.

4. Mis puudutab tegelikku kahjulikku mõju, mida ei ole võimalik lõikes 3 osutatud meetmetega lõpetada või piisavalt leevendada, siis võib äriühing püüda sõlmida lepingu kaudse äripartneriga, et saavutada äriühingu käitumisjuhendi või parandusmeetmete kava järgimine. Sellise lepingu sõlmimise korral kohaldatakse lõiget 5.
5. Lepingulistele tagatistele või lepingule lisatakse asjakohased meetmed, millega nõuete täitmist kontrollida. Nõuete täitmise kontrollimisel võib äriühing toetuda asjakohastele valdkondlikele algatustele või sõltumatu kolmanda isiku poolsele kontrollile.

Kui lepingulised tagatised saadakse VKE-lt või leping sõlmitakse VKEga, peavad kohaldatavad tingimused olema õiglased, mõistlikud ja mittediskrimineerivad. Kui VKE suhtes võetakse nõuete täitmise kontrollimiseks meetmeid, kannab sõltumatu kolmanda isiku poolse kontrolli kulud äriühing.

6. Mis puudutab sellist tegelikku kahjulikku mõju lõike 1 tähenduses, mida ei ole võimalik lõigetes 3, 4 ja 5 osutatud meetmetega lõpetada või mille ulatust ei ole võimalik nende meetmetega minimeerida, siis peab äriühing viimase abinõuna hoiduma uute suhete loomisest või olemasolevate suhete laiendamisest äripartneriga, kellega seoses või kelle tegevusahelas mõju tekkis, ning juhul, kui nende suhteid reguleeriv õigus seda võimaldab, võtma järgmised meetmed:
 - a) peatama ajutiselt asjaomase tegevusega seotud ärisuhte, jätkates samal ajal kahjuliku mõju lõpetamise või selle ulatuse minimeerimise meetmete võtmist, kui on mõistlik eeldada, et sellised meetmed on lühiajalises perspektiivis edukad. Kui sellist mõistlikku eeldust ei ole või kui pingutused ei olnud lühiajalises perspektiivis edukad, lõpetab äriühing ärisuhte;

- b) lõpetama asjaomase tegevusega seotud ärisuhte, kui kahjulikku mõju peetakse tõsiseks.

Liikmesriigid näevad koosõlas esimese lõiguga oma riigi õigusega reguleeritavate lepingute puhul ette võimaluse ärisuhe ajutiselt peatada või lõpetada, välja arvatud lepingud, mille puhul pooled on seaduse kohaselt kohustatud neid sõlmima.

7. Erandina lõikest 6, kui artikli 3 punkti a alapunktis iv määratletud reguleeritud finantsettevõtja osutab artikli 3 punktis g osutatud teenuseid, ei nõuta temalt ärisuhte ajutist peatamist või selle lõpetamist.

Kui artikli 3 punkti a alapunktis iv määratletud reguleeritud finantsettevõtja otsustab vastavalt esimesele lõigule ärisuhte ajutiselt mitte peatada või seda lõpetada, jälgib ta tegelikku kahjulikku mõju, jätkates samal ajal kahjuliku mõju lõpetamise või selle ulatuse minimeerimise meetmete võtmist.

8. Erandina lõikest 6 ei nõuta äriühingult ärisuhte lõpetamist, kui:
- a) on mõistlik eeldada, et lõpetamisel oleks kahjulik mõju, mis on tõsisem kui tegelik kahjulik mõju, mida ei ole võimalik lõpetada või minimeerida, või
 - b) puudub alternatiiv sellele ärisuhtele, mis pakub äriühingu kaupade tootmiseks või teenuste osutamiseks vajalikku toorainet, toodet või teenust, ning lõpetamine põhjustaks äriühingule olulist kahju.

Kui äriühing otsustab vastavalt esimesele lõigule ärisuhet mitte lõpetada, teatab ta pädevale järelevalveasutusele sellise otsuse nõuetekohased põhjendused.

Äriühing jälgib tegelikku kahjulikku mõju, hindab korrapäraselt uuesti oma otsust ärisuhet mitte lõpetada ning otsib võimalusi alternatiivseteks ärisuheteks.

9. Lõike 6 kohast ärisuhte ajutise peatamise või lõpetamise kohustust ei kohaldata ärilepingute suhtes, mille äriühing on sõlminud enne käesoleva direktiivi artikli 30 kohase ülevõtmisperioodi lõppu.

Artikkel 9

Kaebuste esitamise kord

1. Liikmesriigid tagavad, et äriühingud annavad lõikes 2 loetletud isikutele ja organisatsioonidele võimaluse esitada neile kaebusi, kui sellisel isikul või organisatsioonil on põhjendatud kahtlusi seoses tegeliku või võimaliku kahjuliku mõjuga, mis on seotud äriühingute enda tegevuse, nende tütarettevõtjate tegevuse või nende äripartnerite tegevusega äriühingute tegevusahelas.
2. Liikmesriigid tagavad, et kaebusi võivad esitada:
 - a) isikud, keda kahjulik mõju mõjutab või kellel on põhjendatud alus arvata, et see võib neid mõjutada;
 - b) ametiühingud ja muud töötajate esindajad, kes esindavad asjaomases tegevusahelas töötavaid isikuid; ning
 - c) kodanikuühiskonna organisatsioonid, kes tegutsevad kaebuse esimeks oleva inimõigustele avalduva kahjuliku mõju või kahjuliku keskkonnamõjuga seotud valdkondades.

3. Liikmesriigid tagavad, et äriühingud kehtestavad lõikes 1 osutatud kaebuste menetlemiseks õiglase, juurdepääsetava ja läbipaistva korra, sealhulgas korra, mida kohaldatakse juhul, kui äriühing peab kaebust põhjendamatuks, ning teavitavad sellest korrast asjaomaseid töötajaid ja ametiühinguid. Kõnealuse korraga tagatakse kaebuse esitanud isiku või organisatsiooni identiteedi konfidentsiaalsus ning vajalikud meetmed äriühingu ja selle tütarettevõtjate poolsete mis tahes survemeetmete ärahoidmiseks.

Liikmesriigid tagavad, et kui kaebus on põhjendatud, loetakse kaebuse esemeks olev kahjulik mõju artikli 6 tähenduses kindlaks tehtuks ning äriühing võtab asjakohaseid meetmeid kooskõlas artiklitega 7 ja 8, sealhulgas vajaduse korral heastavaid meetmeid.

4. Liikmesriigid tagavad, et kaebuse esitajatel on õigus:
- a) nõuda äriühingult, kellele nad on lõike 1 kohaselt kaebuse esitanud, kaebuse suhtes asjakohaste järelmeetmete võtmist ning
 - b) kohtuda äriühingu asjakohase tasandi esindajatega, et arutada kaebuse esemeks olevat võimalikku või tegelikku tõsist kahjulikku mõju.
5. Liikmesriigid tagavad, et äriühingutel lubatakse täita lõikes 1 ja lõike 3 esimeses lõigus sätestatud kohustusi, osaledes ühistes kaebuste esitamise menetlustes, sealhulgas äriühingute poolt ühiselt kehtestatud menetlustes, valdkondlike ühenduste või mitut sidusrühma hõlmavate algatuste kaudu, tingimusel et need kollektiivsed menetlused vastavad käesolevas artiklis sätestatud nõuetele.

Artikkel 10

Jälgimine

1. Liikmesriigid tagavad, et äriühingud hindavad korrapäraselt enda, oma tütarettevõtjate ja juhul, kui see on seotud äriühingu tegevusahelaga, oma äripartnerite tegevust ja meetmeid, et jälgida kahjuliku mõju kindlakstegemise, ennetamise, leevendamise, lõpetamise ja selle ulatuse minimeerimise tulemuslikkust. Hindamisel võetakse asjakohasel juhul aluseks kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed näitajad ning see viiakse läbi põhjendamatu viivitusega pärast olulise muutuse toimumist, kuid vähemalt iga 24 kuu järel ja alati, kui on mõistlikult alust arvata, et võivad tekkida märkimisväärsed uued sellise kahjuliku mõju avaldumise riskid. Hoolsuskohustuse põhimõtteid ajakohastatakse vastavalt hindamise tulemusele ja võttes nõuetekohaselt arvesse sidusrühmadelt saadud asjakohast teavet.
2. Erandina lõikest 1, [...] **kui** artikli 3 punkti a alapunktis iv määratletud reguleeritud finantsettevõtjad **osutavad artikli 3 punktis g osutatud teenuseid**, [...] **viivad nad oma** äripartnerite suhtes läbi korrapäraseid hindamisi üksnes selleks, et jälgida kooskõlas artikli 6 lõikega 3 kindlaks tehtud kahjuliku mõju ennetamise, leevendamise, lõpetamise ja selle ulatuse minimeerimise tulemuslikkust.

Artikkel 11

Teavitustegevus

1. Liikmesriigid tagavad, et äriühingud, kelle suhtes ei kohaldata direktiivi 2013/34/EL artiklite 19a ja 29a kohaseid aruandlusnõudeid, annavad käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes aru, avaldades oma veebisaidil rahvusvahelises äritegevuses üldkasutatavas keeles koostatud majandusaasta aruande. Aruanne avaldatakse mõistliku aja jooksul, mis ei ole pikem kui 12 kuud pärast selle majandusaasta bilansipäeva, mille kohta aruanne koostatakse.

Äriühingute puhul, mis on hõlmatud konsolideeritud tegevusaruandega ja vabastatud direktiivi 2013/34/EL artikli 19a või 29a kohastest kohustustest kooskõlas kõnealuse direktiivi artikli 19a lõikega 7 ja artikli 29a lõikega 7, loetakse käesoleva artikli kohane kohustus täidetuks.

2. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 28 vastu delegeeritud õigusaktid lõike 1 kohase aruandluse sisu ja kriteeriumide kohta, täpsustades teavet hoolsuskohustuse kirjelduse, võimaliku ja tegeliku kahjuliku mõju ning nende mõjude suhtes võetud meetmete kohta.

Artikkel 12

Lepingu näidistingimused

Selleks et aidata äriühingutel täita artikli 7 lõike 2 punktis b ja artikli 8 lõike 3 punktis c sätestatud nõudeid, võtab komisjon liikmesriikide ja sidusrühmadega konsulteerides vastu suunised lepingu näidistingimuste kohta, mille kasutamine on vabatahtlik.

Artikkel 13

Suunised

Selleks et pakkuda äriühingutele ja liikmesriikide ametiasutustele tuge selles osas, kuidas äriühingud peaksid oma hoolsuskohustusi täitma, annab komisjon liikmesriikide ja sidusrühmade, Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti, Euroopa Keskkonnaameti ja vajaduse korral hoolsuskohustuse alaste eksperditeadmistega rahvusvaheliste organitega konsulteerides ning hiljemalt kaks aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist välja suuniseid, sealhulgas konkreetsete sektorite või konkreetse kahjuliku mõju kohta.

Artikkel 14

Lisameetmed

1. Selleks et anda äriühingutele ja nende tegevusahelasse kuuluvatele äripartneritele käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmiseks jõupingutuste tegemisel teavet ja tuge, loovad liikmesriigid eraldi või ühiselt spetsiaalsed veebisaidid, platvormid või portaalid ja haldavad neid. Sellega seoses pööratakse erilist tähelepanu äriühingute tegevusahelas olevatele VKEdele.
2. Liikmesriigid võivad VKEsid rahaliselt toetada, ilma et see piiraks kohaldatavate riigiabi eeskirjade kohaldamist.
3. Komisjon võib liikmesriikide toetusmeetmeid täiendada, tuginedes olemasolevatele liidu meetmetele, millega toetatakse hoolsuskohustuse täitmist liidus ja kolmandates riikides, ning töötada välja uusi meetmeid, sealhulgas edendada sidusrühmade ühisalgatusi, et aidata äriühingutel oma kohustusi täita.
4. Äriühingud võivad tugineda artiklites 5–11 osutatud kohustuste täitmist toetavatele valdkondlikele kavadele ja mitut sidusrühma hõlmavatele algatustele, niivõrd kui sellised kavad ja algatused on kõnealuste kohustuste täitmise toetamise seisukohast asjakohased. Komisjon ja liikmesriigid võivad hõlbustada selliseid kavasisid või algatusi ja nende tulemusi käsitleva teabe levitamist. Komisjon annab koostöös liikmesriikidega välja suuniseid valdkondlike kavade ja mitut sidusrühma hõlmavate algatuste toimivuse hindamiseks.

Artikkel 15

Kliimamuutuste vastu võitlemine

1. Liikmesriigid tagavad, et artikli 2 lõike 1 punktis a ja artikli 2 lõike 2 punktis a osutatud äriühingud võtavad vastu kava, sealhulgas rakendusmeetmed ning seotud finants- ja investeerimiskavad, tagamaks, et äriühingu ärimudel ja strateegia on kooskõlas üleminekuga kestlikule majandusele ja globaalse soojenemise piiramisega 1,5 °C-ni kooskõlas Pariisi kokkuleppega ning eesmärgiga saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus, nagu on sätestatud määruses (EL) 2021/1119, ning asjakohasel juhul sellega, mil määral puutub ettevõtte kokku söe, nafta ja gaasiga seotud tegevustega, nagu on osutatud direktiivi 2013/34/EL artikli 19a lõike 2 punkti a alapunktis iii ja artikli 29a lõike 2 punkti a alapunktis iii. Eelkõige määratakse kavas äriühingule mõistlikult kättesaadava teabe põhjal kindlaks, millises ulatuses kujutavad kliimamuutused endast äriühingu tegevusele riski või avaldavad sellele mõju.
2. Liikmesriigid tagavad, et kui on kindlaks tehtud või oleks tulnud kindlaks teha, et kliimamuutused on äriühingu tegevuse peamine risk või peamine mõjutegur, lisab äriühing oma kavasse kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise eesmärgid.
- 3 [...]

Artikkel 16

Volitatud esindaja

1. Liikmesriigid sätestavad normid, millega nõutakse, et liikmesriigis tegutsev äriühing artikli 2 lõike 2 tähenduses määrab oma volitatud esindajaks juriidilise või füüsilise isiku, kelle asu- või elukoht on mõnes liikmesriigis, kus äriühing tegutseb. Määramine hakkab kehtima, kui volitatud esindaja on kinnitanud oma nõusolekut.

2. Liikmesriigid sätestavad normid, millega nõutakse, et volitatud esindaja või äriühing teatab volitatud esindaja nime, aadressi, e-posti aadressi ja telefoninumbri selle liikmesriigi järelevalveasutusele, kus on volitatud esindaja elu- või asukoht. Liikmesriigid sätestavad normid, millega nõutakse, et volitatud esindaja esitab taotluse korral mistahes järelevalveasutusele mõne liikmesriigi ametlikus keeles koostatud esindajaks määramise dokumendi koopia.
3. Liikmesriigid sätestavad normid, millega nõutakse, et volitatud esindaja või äriühing teavitab selle liikmesriigi järelevalveasutust, kus on volitatud esindaja elu- või asukoht, ja kui see on erinev, siis selle liikmesriigi järelevalveasutust, kus äriühing teenis viimasele majandusaastale eelnenud majandusaastal enamiku oma netokäibest liidus, sellest, et äriühing on äriühing artikli 2 lõike 2 tähenduses.
4. Liikmesriigid sätestavad normid, millega nõutakse, et iga äriühing annab oma volitatud esindajale õiguse võtta järelevalveasutustelt vastu teateid kõigis küsimustes, mis on vajalikud käesolevat direktiivi ülevõtvate siseriiklike õigusnormide järgimiseks ja täitmise tagamiseks. Äriühingud peavad andma oma volitatud esindajale järelevalveasutustega koostöö tegemiseks vajalikud volitused ja vahendid.
5. Kui äriühing artikli 2 lõike 2 tähenduses ei täida käesolevas artiklis sätestatud kohustusi, peaksid kõik liikmesriigid, kus selline äriühing tegutseb, olema pädevad tagama selliste kohustuste täitmise kooskõlas siseriikliku õigusega. Liikmesriik, kes kavatseb tagada käesolevas artiklis sätestatud kohustuste täitmise, teavitab järelevalveasutusi Euroopa järelevalveasutuste võrgustiku kaudu vastavalt artiklile 21, et teised liikmesriigid ei tagaks kõnealuste kohustuste täitmist.

Artikkel 17

Järelevalveasutused

1. Iga liikmesriik määrab ühe või mitu järelevalveasutust, kes teevad järelevalvet artiklite 6–11 ning artikli 15 kohaselt vastu võetud siseriiklikes õigusnormides sätestatud kohustuste täitmise üle (edaspidi „järelevalveasutus“).
2. Artikli 2 lõikes 1 osutatud äriühingute puhul on pädev järelevalveasutus selle liikmesriigi järelevalveasutus, kus on sellise äriühingu registrijärgne asukoht.
3. Artikli 2 lõikes 2 osutatud äriühingute puhul on pädev järelevalveasutus selle liikmesriigi järelevalveasutus, kus sellisel äriühingul on filiaal. Kui äriühingul ei ole üheski liikmesriigis filiaali või selle filiaalid asuvad eri liikmesriikides, on pädev järelevalveasutus selle liikmesriigi järelevalveasutus, kus äriühing teenis enamiku oma netokäibest liidus majandusaastal, mis eelnes viimasele majandusaastale enne artiklis 30 osutatud kuupäeva või kuupäeva, mil äriühing täitis esimest korda artikli 2 lõikes 2 sätestatud kriteeriumid, olenevalt sellest, kumb kuupäev on hilisem.

Artikli 2 lõikes 2 osutatud äriühing võib asjaolude muutumise korral, mille tagajärjel ta teenib enamiku oma käibest liidus teises liikmesriigis, esitada nõuetekohaselt põhjendatud taotluse muuta järelevalveasutust, kes on tema puhul pädev reguleerima käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvaid küsimusi.

- 3a. Kui emaettevõtja täidab käesolevast direktiivist tulenevaid kohustusi oma tütarettevõtjate nimel vastavalt artiklile 4a, on emaettevõtja ja tema tütarettevõtjate pädev järelevalveasutus emaettevõtja pädev järelevalveasutus vastavalt lõikele 2 või 3.

Kui esimese lõigu kohane järelevalveasutus tuvastab, et tütarettevõtja ei täida artikli 4a lõikes 2 sätestatud kohustusi, teavitab ta järelevalveasutust, kes lõike 2 või 3 kohaselt oleks pädev kasutama kõnealuse tütarettevõtja suhtes volitusi vastavalt artiklitele 18 ja 20.

4. Kui liikmesriik määrab rohkem kui ühe järelevalveasutuse, tagab ta, et iga asutuse pädevusvaldkond on selgelt määratletud ning et asutused teevad üksteisega tihedat ja tulemuslikku koostööd.
5. Liikmesriigid võivad käesoleva direktiivi kohaldamisel määrata järelevalveasutuseks ka reguleeritud finantsettevõtjate järelevalve eest vastutava asutuse.

6. Liikmesriigid teatavad komisjonile artikli 30 lõike 1 punktis a osutatud kuupäevaks käesoleva artikli kohaselt määratud järelevalveasutuste nimed ja kontaktandmed, ning kui määratud järelevalveasutusi on mitu, neist igauhe pädevusvaldkonna. Nad teatavad komisjonile kõigist nendes andmetes tehtud muudatustest.
7. Komisjon teeb pädevate asutuste loetelu üldsusele kättesaadavaks, sealhulgas oma veebisaidil. Komisjon ajakohastab loetelu korrapäraselt liikmesriikidelt saadud teabe põhjal.
8. Liikmesriigid tagavad järelevalveasutuste sõltumatuse ja selle, et järelevalveasutused ja kõik nende heaks töötavad või töötanud isikud ning nende nimel tegutsevad audiitorid või eksperdid kasutavad oma volitusi erapooletult, läbipaistvalt ja järgides nõuetekohaselt kohustust hoida ametisaladust. Eelkõige tagavad liikmesriigid, et asutus on käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatest äriühingutest või muudest turuhuvidest õiguslikult ja funktsionaalselt sõltumatu, et selle töötajatel ja selle juhtimise eest vastutavatel isikutel ei ole huvide konflikte, nende suhtes kehtivad konfidentsiaalsusnõuded ning et nad hoiduvad tegevusest, mis on vastuolus nende kohustustega.

Artikkel 18

Järelevalveasutuste volitused

1. Liikmesriigid tagavad, et järelevalveasutustel on piisavad volitused ja vahendid neile käesoleva direktiiviga määratud ülesannete täitmiseks, sealhulgas õigus nõuda teavet ja viia läbi uurimisi, mis on seotud artiklites 6–11 ja artiklis 15 sätestatud kohustuste täitmisega. Artikli 15 puhul nõuavad liikmesriigid järelevalveasutustelt järelevalve teostamist üksnes selle üle, et äriühingud on kava vastu võtnud.

2. Järelevalveasutus võib korraldada uurimise omal algatusel või talle artikli 19 kohaselt teatavaks tehtud põhjendatud kahtluse alusel, kui ta leiab, et tal on piisavalt teavet selle kohta, et äriühing võib olla rikkunud või rikkuda käesoleva direktiivi alusel vastu võetud siseriiklikes õigusnormides sätestatud kohustusi.
3. Kontroll viiakse läbi selle liikmesriigi õigusaktide kohaselt, kus see toimub, ja äriühingule teatatakse kontrollist ette, välja arvatud juhul, kui etteteatamine vähendab selle tulemuslikkust. Kui järelevalveasutus soovib teha uurimise käigus kontrolli mõne muu liikmesriigi territooriumil kui tema oma liikmesriik, taotleb ta kõnealuse liikmesriigi järelevalveasutuselt abi vastavalt artikli 21 lõikele 2.
4. Kui järelevalveasutus tuvastab lõigete 1 ja 2 kohaselt võetud meetmete tulemusena, et äriühing ei ole täitnud teatavaid käesoleva direktiivi kohaselt vastu võetud siseriiklikke õigusnorme, annab ta äriühingule asjakohase tähtaja heastavate meetmete võtmiseks, kui neid meetmeid on võimalik võtta.

Heastavate meetmete võtmine ei välista karistuste määramist või kahju korral tsiviilvastutuse tekkimist vastavalt artiklitele 20 ja 22.

5. Järelevalveasutustel on oma ülesannete täitmisel vähemalt järgmised volitused:
 - a) anda korraldus:
 - i) lõpetada käesoleva direktiivi kohaselt vastu võetud siseriiklike õigusnormide rikkumine;
 - ii) hoiduda asjaomase tegevuse kordamisest ning
 - iii) näha vajaduse korral ette heastavad meetmed, mis on rikkumisega proportsionaalsed ja vajalikud selle lõpetamiseks;

- b) määrata karistusi kooskõlas artikliga 20 ning
 - c) võtta ajutisi meetmeid kiireloomulistel juhtudel tulenevalt tõsise ja korvamatu kahju ohust.
6. Järelevalveasutused kasutavad käesolevas artiklis osutatud volitusi kooskõlas siseriikliku õigusega:
- a) otse,
 - b) koostöös teiste asutustega või
 - c) suunates küsimuse pädevatele õigusasutustele.
7. Liikmesriigid tagavad, et igal füüsilisel või juriidilisel isikul on õigus tõhusale kohtulikule kaitsele teda puudutava õiguslikult siduva otsuse vastu, mille on teinud järelevalveasutus.

Artikkel 19

Põhjendatud kahtlused

1. Liikmesriigid tagavad, et füüsilistel ja juriidilistel isikutel on õigus esitada igale järelevalveasutusele põhjendatud kahtlusi, kui neil on objektiivsete asjaolude põhjal põhjust arvata, et äriühing ei täida käesoleva direktiivi kohaselt vastu võetud siseriiklikke õigusnorme (edaspidi „põhjendatud kahtlused“).
2. Kui põhjendatud kahtlus kuulub mõne teise järelevalveasutuse pädevusse, edastab kahtluse teate saanud asutus selle kõnealusele asutusele.
3. Liikmesriigid tagavad, et järelevalveasutused hindavad põhjendatud kahtlusi asjakohase tähtaja jooksul ning kasutavad vajaduse korral artiklis 18 osutatud volitusi.

4. Järelevalveasutus teavitab lõikes 1 osutatud isikut kooskõlas liikmesriigi õiguse asjakohaste sätete ja liidu õigusega võimalikult kiiresti põhjendatud kahtluse hindamise tulemustest ja põhjendab neid.
5. Liikmesriigid tagavad, et isikutel, kes esitavad käesoleva artikli kohaselt põhjendatud kahtluse teate ja kellel on siseriikliku õiguse kohaselt asjaomase juhtumi vastu õigustatud huvi, on õigus pöörduda kohtu või muu sõltumatu ja erapooletu avalik-õigusliku asutuse poole, kes on pädev kontrollima järelevalveasutuse otsuste, tegevuse või tegevusetuse menetluslikku ja sisulist õiguspärasust.

Artikkel 20

Karistused

1. Liikmesriigid kehtestavad karistusi, sealhulgas rahalisi karistusi käsitlevad normid, mida kohaldatakse käesoleva direktiivi alusel vastu võetud siseriiklike õigusnormide rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada kõnealuste normide rakendamine. Kehtestatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.
2. Karistuste määramise üle otsustamisel ning võimaliku karistuse laadi ja asjakohase taseme kindlaksmääramisel võetakse nõuetekohaselt arvesse eelkõige äriühingu pingutusi täita heastavaid meetmeid, mida järelevalveasutus temalt nõuab, artiklite 7 ja 8 kohaselt tehtud investeeringuid ja antud sihtotstarbelist toetust ning võimalikku koostööd teiste üksustega, et vähendada kahjulikku mõju oma tegevusahelas.
3. Kui määratakse rahalised karistused, peavad need olema proportsionaalsed äriühingu ülemaailmse netokäibega.

4. Liikmesriigid tagavad, et kõik järelevalveasutuste otsused, mis sisaldavad karistusi käesoleva direktiivi kohaselt vastu võetud siseriiklike õigusnormide rikkumise eest, avaldatakse, on üldsusele kättesaadavad vähemalt kolme aasta jooksul ning saadetakse Euroopa järelevalveasutuste võrgustikule. Avaldatud otsus ei sisalda isikuandmeid määruse (EL) 2016/679 artikli 4 lõike 1 tähenduses.

Artikkel 21

Euroopa järelevalveasutuste võrgustik

1. Komisjon loob Euroopa järelevalveasutuste võrgustiku, mis koosneb järelevalveasutuste esindajatest. Võrgustik hõlbustab järelevalveasutuste koostööd, järelevalveasutuste reguleerimis-, uurimis-, karistus- ja järelevalvetavade koordineerimist ja ühtlustamist ning vajaduse korral nendevahelist teabevahetust.

Komisjon võib kutsuda Euroopa järelevalveasutuste võrgustikuga ühinema liidu ameteid, kellel on käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvates valdkondades asjakohased eksperditeadmised.

- 1a. Komisjon loob turvalise süsteemi teabe vahetamiseks artikli 2 lõikes 2 osutatud sellise äriühingu liidus teenitud netokäibe kohta, millel ei ole filiaali üheski liikmesriigis või millel on filiaale, mis asuvad eri liikmesriikides. Liikmesriigid edastavad korrapäraselt nende valduses olevat teavet kõnealuste äriühingute teenitud netokäibe kohta. Komisjon analüüsib seda teavet mõistliku aja jooksul ja teavitab liikmesriiki, kus äriühing teenis viimasele majandusaastale eelnenud majandusaastal enamiku oma netokäibest liidus, et äriühing on äriühing artikli 2 lõike 2 tähenduses ning et liikmesriigi järelevalveasutus on pädev artikli 17 lõike 3 kohaselt.
2. Järelevalveasutused annavad oma ülesannete täitmisel üksteisele asjakohast teavet ja osutavad vastastikust abi ning kehtestavad meetmed omavaheliseks tulemuslikuks koostööks. Vastastikune abi hõlmab koostööd artiklis 18 osutatud volituste kasutamisel, sealhulgas seoses kontrollide ja teabenõuetega.
3. Järelevalveasutused võtavad kõik asjakohased meetmed, et vastata teise järelevalveasutuse abitaotlusele põhjendamatu viivitusega ja hiljemalt ühe kuu jooksul pärast taotluse saamist. Kui see on juhtumi asjaolude tõttu vajalik, võib tähtaega asjakohase põhjenduse alusel pikendada maksimaalselt kahe kuu võrra. Nende meetmete hulka võib eeskätt kuuluda uurimise läbiviimist puudutava asjakohase teabe edastamine.
4. Abitaotlus sisaldab kogu vajalikku teavet, sealhulgas taotluse eesmärgi ja põhjuseid. Järelevalveasutused kasutavad abitaotluse alusel saadud teavet üksnes sel eesmärgil, milleks seda taotleti.

5. Taotluse saanud järelevalveasutus teavitab taotluse esitanud järelevalveasutust tulemustest või asjakohasel juhul taotlusele vastamiseks võetud meetmetega seotud edusammudest.
6. Järelevalveasutused ei nõua üksteiselt abitaotluse alusel võetud meetmete eest tasu.

Nad võivad aga kokku leppida reeglid erandjuhtudel abi osutamisest tulenevate konkreetsete kulude üksteisele hüvitamiseks.
7. Artikli 17 lõike 3 kohaselt pädev järelevalveasutus teavitab Euroopa järelevalveasutuste võrgustikku sellest ja võimalikest pädeva järelevalveasutuse muutmise taotlustest.
8. Kui pädevuse suhtes on kahtlusi, jagatakse pädevuse andmise aluseks olevat teavet Euroopa järelevalveasutuste võrgustikuga, kes võib koordineerida jõupingutusi lahenduse leidmiseks.

9. Euroopa järelevalveasutuste võrgustik avaldab karistusi sisaldavad järelevalveasutuste otsused, nagu on osutatud artikli 20 lõikes 4.

Artikkel 22

Äriühingute tsiviilvastutus ja õigus täielikule hüvitamisele

1. Liikmesriigid tagavad, et äriühingut saab võtta vastutusele füüsilisele või juriidilisele isikule tekitatud kahju eest, tingimusel et:
- a) äriühing on tahtlikult või hooletusest jätnud täitmata artiklites 7 ja 8 sätestatud kohustused, kui I lisas loetletud õiguse, keelu või kohustuse eesmärk on füüsilist või juriidilist isikut kaitsta; ning
 - b) punktis a osutatud kohustuste täitmata jätmise tagajärjel tekitati kahju füüsilise või juriidilise isiku õigushüvele, mis on kaitstud siseriikliku õiguse alusel.

Äriühingut ei saa võtta vastutusele, kui kahju tekitasid ainult tema äripartnerid tema tegevusahelas.

2. Kui äriühing võeti lõike 1 kohaselt vastutusele, on füüsilisel või juriidilisel isikul õigus saada tekkinud kahju eest täielikku hüvitist kooskõlas siseriikliku õigusega. Käesoleva direktiivi kohane täielik hüvitamine ei tohi põhjustada ülemäärast hüvitamist karistuslike, mitmekordsete või muud liiki kahjuhüvitiste näol.

3. Äriühingu käesolevast sättest tulenev tsiviilvastutus kahju eest ei piira tema tütarettevõtjate või äriühingu tegevusahelasse kuuluvate otseste või kaudsete äripartnerite tsiviilvastutust.

Kui kahju tekitasid ühiselt äriühing ja tema tütarettevõtja, otsene või kaudne äripartner, vastutavad nad solidaarselt, ilma et see piiraks solidaarvastutuse tingimusi ja tagasinõudeõigust käsitlevate siseriiklike õigusnormide kohaldamist.

4. Käesoleva direktiivi kohased tsiviilvastutuse normid ei piira selliste liidu või siseriiklike tsiviilvastutuse normide kohaldamist, mis on seotud kahjuliku mõjuga inimõigustele või kahjuliku keskkonnamõjuga ja millega on nähtud ette vastutus olukordades, mis ei ole reguleeritud käesoleva direktiiviga, või millega on nähtud ette suurem vastutus kui käesoleva direktiiviga.

5. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva artikli ülevõtmiseks vastu võetavate siseriiklike õigusnormide kohaldamine on kohustuslik juhtudel, kus sellesisulise nõude suhtes kohaldatav õigus ei ole liikmesriigi õigus.

Artikkel 23

Rikkumisest teatamine ja rikkumisest teatajate kaitse

Käesoleva direktiivi rikkumisest teatamise ja rikkumisest teatajate kaitse suhtes kohaldatakse direktiivi (EL) 2019/1937.

Artikkel 24

[...]

Artikkel 25

[...]

Artikkel 26

[...]

Artikkel 27

Direktiivi (EL) 2019/1937 muutmine

Direktiivi (EL) 2019/1937 lisa I osa E jao punkti 2 lisatakse järgmine alapunkt:

„vi) Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... direktiiv ..., mis käsitleb äriühingute kestlikkusalast hoolsuskohustust ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (ELT L ..., ...) *+.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... direktiiv ..., mis käsitleb äriühingute kestlikkusalast hoolsuskohustust ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (ELT L ..., ...).“

Artikkel 28

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklis 11 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates ... [käesoleva direktiivi jõustumise kuupäev].
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 11 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

+ Väljaannete talitus: palun sisestada teksti dokumendis ... sisalduva direktiivi number ja kuupäev ning joonealusesse märkusesse kõnealuse direktiivi ELTs avaldamise viide.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 11 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 29

Läbivaatamine

Hiljemalt ... [*seitse aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva*] esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva direktiivi rakendamise kohta. Aruandes hinnatakse, kui tulemuslikult on käesolev direktiiv saavutanud oma eesmärged ja

- a) kas artikli 2 lõikes 1 sätestatud töötajate arvu ja netokäibe künniseid on vaja muuta;
- b) kas artikli 2 lõike 1 punktis b esitatud sektorite loetelu on vaja muuta, muu hulgas selleks, et viia see vastavusse Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni suunistega;
- ba) kas liidus teenitud netokäibe kriteeriumi, mis on sätestatud artikli 2 lõikes 2, ning selles sisalduvat netokäibe künnist on vaja muuta;

- bb) kas artiklit 2 tuleb muuta nii, et äriühingu töötajate arvu ja netokäibe arvutamisel võetakse arvesse äriühingu tütarettevõtjate töötajate arvu ja netokäivet;
- bc) kas artikli 3 punkti a on vaja muuta, et hõlmatud oleksid ka muud juriidilised isikud, kes on asutatud direktiivi 2013/34/EL I lisa loetletud õiguslikest vormidest erinevas vormis või selles loetletud vormidega võrreldavas vormis;
- c) kas I lisa on vaja muuta, muu hulgas pidades silmas rahvusvahelise olukorra muutusi;
- ca) kas artikli 3 punktis g esitatud mõiste „tegevusahel“ määratlust on vaja muuta, sealhulgas kas on vaja lisada investeringute pakkumine **või artikli 3 punktis g osutatud teenuste osutamine artikli 3 punkti a alapunktis iv määratletud reguleeritud finantsettevõtjate poolt**; ning
- d) kas artikleid 4–14 tuleks laiendada kahjulikule kliimamõjule või kas artiklit 15 on vaja muuta.

Artikkel 30

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid vastu ja avaldavad need hiljemalt [*kaks aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist*]. Liikmesriigid edastavad selliste normide teksti viivitamata komisjonile.

Liikmesriigid kohaldavad neid norme järgmiselt:

- a) alates ... [kolm aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist] äriühingute puhul, mis on asutatud liikmesriigi õigusaktide kohaselt ja millel oli keskmiselt üle 1000 töötaja ja mille ülemaailmne netokäive oli üle 300 miljoni euro sellel viimasel majandusaastal enne ... [kolm aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist], mille kohta on või oleks pidanud olema vastu võetud aruandeaasta finantsaruanded;
- b) alates ... [kolm aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist] äriühingute puhul, mis on asutatud kolmanda riigi õigusaktide kohaselt ja mille netokäive liidus oli üle 300 miljoni euro majandusaastal, mis eelnes viimasele majandusaastale enne ... [kolm aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist];
- c) alates ... [neli aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist] artikli 2 lõike 1 punktis a ja artikli 2 lõike 2 punktis a osutatud äriühingute puhul;
- d) alates ... [viis aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist] artikli 2 lõike 1 punktis b ja artikli 2 lõike 2 punktis b osutatud äriühingute puhul.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste normide teksti.

Artikkel 31

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 32

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

[Koht ja kuupäev]

Euroopa Parlamendi nimel

Nõukogu nimel

president

eesistuja

I OSA**1. ARTIKLI 3 PUNKTIS C OSUTATUD INIMÕIGUSED**

1. [...]
2. Õigus elule, sealhulgas mis puudutab era- või avaliku sektori turvatöötajaid, kes kaitsevad äriühingu ressursse, rajatise või töötajaid ning põhjustavad isiku surma äriühingupoolsete juhiste või kontrolli puudumise tõttu, tõlgendatuna kooskõlas kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artikli 6 lõikega 1.
3. Piinamise ning julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise keeld, sealhulgas mis puudutab era- või avaliku sektori turvatöötajaid, kes kaitsevad äriühingu ressursse, rajatise või töötajaid ning panevad isiku suhtes toime piinamist või julma, ebainimlikku või inimväärikust alandavat kohtlemist äriühingupoolsete juhiste või kontrolli puudumise tõttu, tõlgendatuna kooskõlas kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artikliga 7.
4. Õigus isikuvabadusele ja -puutumatusse, tõlgendatuna kooskõlas kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artikli 9 lõikega 1.
5. Keeld meelevaldselt või ebaseaduslikult sekkuda isiku era- ja perekonnaellu, eluaseme puutumatusse või kirjavahetusse ning kippuda kallale tema aule ja reputatsioonile, tõlgendatuna kooskõlas kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artikliga 17.
6. Keeld sekkuda mõtte-, südametunnistuse- ja usuvabadusse, tõlgendatuna kooskõlas kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artikliga 18.

7. Õigus õiglastele ja soodsatele töötingimustele, sealhulgas õiglasele ja piisavale äraelamist võimaldavale töötasule, inimväärsele elule, ohututele ja tervislikele töötingimustele ning mõistlikule tööaja piiramisele, tõlgendatuna kooskõlas majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelise pakti artikliga 7.
8. Keeld piirata töötajate juurdepääsu piisavale eluasemele, kui töötajaid majutatakse ettevõtte pakutaval pinnal, ning piirata töötajate juurdepääsu töökohal piisavale toidule, riieile ning veele ja sanitaaringimustele, tõlgendatuna kooskõlas majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelise pakti artikliga 11.
9. [...]
10. Keeld võtta tööle vanuse järgi koolikohustuslikku last või igal juhul last, kes on alla 15 aasta vanune, välja arvatud juhul, kui see on ette nähtud töötamiskoha õigusega kooskõlas Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 1973. aasta töölevõetava isiku vanuse alammäära konventsiooni (nr 138) artikli 2 lõikega 4, tõlgendatuna kooskõlas Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 1973. aasta töölevõetava isiku vanuse alammäära konventsiooni (nr 138) artiklitega 4–8.
11. Lapsele sobimatu töö (alla 18-aastased isikud) keeld, tõlgendatuna kooskõlas Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 1999. aasta lapsele sobimatu töö konventsiooni (nr 182) artikliga 3. See hõlmab järgmist:
 - a) kõigis vormides orjapidamine või orjapidamisega sarnane tegevus, nagu laste müük ja nendega kaubitsemine, võla- ja pärisorjuses pidamine, samuti sunniviisiline või kohustuslik töö, sealhulgas laste sunniviisiline või kohustuslik värbamine relvakonfliktidesse;
 - b) lapse kasutamine, kupeldamine või pakkumine prostitutsiooniks, pornograafia tootmiseks või pornograafilisteks etteasteteks;

- c) lapse kasutamine, kupeldamine või pakkumine ebaseaduslikuks tegevuseks, eelkõige uimastite tootmiseks või nendega kauplemiseks; ning
 - d) töö, mis laadilt või täitmise tingimuste tõttu võib kahjustada laste tervist, ohutust või kõlblust.
12. Sunniviisilise või kohustusliku töö keeld, mis hõlmab igasugust tööd või teenust, mida nõutakse isikult mis tahes karistuse ähvardusel ja milleks see isik ei ole ennast vabatahtlikult pakkunud, tõlgendatuna kooskõlas Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 1930. aasta sunniviisilise töö konventsiooni (nr 29) artikli 2 lõikega 1. Sunniviisiline või kohustuslik töö ei hõlma tööd või teenust, mis vastab Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 1930. aasta sunniviisilise töö konventsiooni (nr 29) artikli 2 lõikele 2 või kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artikli 8 lõike 3 punktidele b ja c.
13. Kõigis vormides orjapidamise ja orjakaubanduse, sealhulgas orjapidamisega sarnaste tavade, pärisorjuse või töökohal muul kujul domineerimise või allasurumise, nagu äärmuslik majanduslik või seksuaalne ärakasutamine ja alandamine või inimkaubandus, keeld, tõlgendatuna kooskõlas kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artikliga 8.

14. [...]
15. Õigus ühinemis- ja kogunemisvabadusele, organiseerumisõigus ja kollektiivläbirääkimiste õigus, tõlgendatuna kooskõlas kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artiklitega 21 ja 22, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelise pakti artikliga 8, Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 1948. aasta ühinemisvabaduse ja organiseerumisõiguse kaitse konventsiooniga (nr 87) ning Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 1949. aasta organiseerumisõiguse ja kollektiivse läbirääkimisõiguse kaitse konventsiooniga (nr 98). See hõlmab järgmisi õigusi:
- a) töötajad on vabad ametiühinguid looma või neisse astuma;
 - b) ametiühingu loomist, sellesse astumist ja selle liikmeks saamist ei tohi kasutada põhjendamatu diskrimineerimise või kättemaksu ettekäändena;
 - c) ametiühingud on vabad tegutsema kooskõlas oma põhikirjade ja eeskirjadega ilma ametiasutuste sekkumiseta ning
 - d) streigiõigus ja kollektiivläbirääkimiste õigus.
16. Keeld kedagi tööalaselt ebavõrdselt kohelda, välja arvatud juhul, kui see on põhjendatud töö iseloomust tulenevate nõuetega, tõlgendatuna kooskõlas Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 1951. aasta võrdse tasustamise konventsiooni (nr 100) artiklitega 2 ja 3, Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 1958. aasta töö- ja kutsealast diskrimineerimist käsitleva konventsiooni (nr 111) artiklitega 1 ja 2 ning majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelise pakti artikliga 7. See hõlmab eelkõige järgmist:
- a) võrdse väärtusega töö eest ebavõrdse töötasu maksmine; ning
 - b) diskrimineerimine rahvusliku või sotsiaalse päritolu, rassi, nahavärvuse, soo, usutunnistuse või poliitiliste vaadete alusel.

17. [...]
18. Keeld põhjustada pinnase kahjulikku muutust, vee- või õhusaastet, kahjulikke heiteid või liigset veetarbimist või loodusvaradele avalduvat muud mõju (nagu raadamine), kui sellega
- a) kahjustatakse oluliselt toidu säilitamise ja tootmise looduslikke aluseid,
 - b) võetakse inimeselt juurdepääs ohutule ja puhtale joogiveele,
 - c) raskendatakse juurdepääsu sanitaarrajatistele või hävitatakse need,
 - d) kahjustatakse isiku tervist,
- tõlgendatuna kooskõlas kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artikli 6 lõikega 1 ning majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelise pakti artiklitega 11 ja 12.
19. Keeld maa, metsade ja vete omandamisel, arendamisel või muul viisil kasutamisel, sealhulgas raadamisega, ebaseaduslikult kedagi välja tõsta või maad, metsi ja veekogusid hõivata, kui nende kasutamine tagab inimesele elatusvahendid, tõlgendatuna kooskõlas majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelise pakti artikliga 11.
20. [...]
21. [...]

2. INIMÕIGUSI JA PÕHIVABADUSI KÄSITLEVAD ÕIGUSAKTID

- Kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakt
- Majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvaheline pakt
- Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni olulisemad ja põhikonventsioonid
 - Ühinemisvabaduse ja organiseerumisõiguse kaitse konventsioon, 1948 (nr 87)
 - Organiseerumisõiguse ja kollektiivlääbirääkimiste konventsioon, 1949 (nr 98)
 - Sunniviisilise töö konventsioon, 1930 (nr 29), ja selle 2014. aasta protokoll
 - Sunniviisilise töö kaotamise konventsioon, 1957 (nr 105)
 - Vanuse alammäära konventsioon, 1973 (nr 138)
 - Lapsele sobimatu töö konventsioon, 1999 (nr 182)
 - Võrdse töötasu konventsioon, 1951 (nr 100)
 - Diskrimineerimisevastane (tööhõives ja töökohtadel) konventsioon, 1958 (nr 111)

II OSA

KESKKONNAKAITSEGA SEOTUD KEELUD JA KOHUSTUSED, NAGU ON OSUTATUD ARTIKLI 3 PUNKTIS

B

1. Kohustus hoida ära või minimeerida bioloogilisele mitmekesisusele avalduvat kahjulikku mõju, tõlgendatuna kooskõlas 1992. aasta bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni artikli 10 punktiga b ja asjaomases jurisdiktsioonis kohaldatava õigusega, sealhulgas kohustused, mis tulenevad Cartagena protokollist seoses muundatud elusorganismide arendamise, käitlemise, transportimise, kasutamise, teisaldamise ning keskkonda viimisega ning bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni geneetilistele ressurssidele juurdepääsu ja nende kasutamisest saadava tulu õiglase ja erapooletu jaotamise Nagoya protokollist (12. oktoober 2014).
2. Keeld ilma loata importida, eksportida, reeksportida või merest sisse tuua mis tahes liike, mis on lisatud 3. märtsi 1973. aasta ohustatud looduslike looma- ja taimeliikidega rahvusvahelise kauplemise konventsiooni (CITES) I–III liitesse, tõlgendatuna kooskõlas konventsiooni III, IV ja V artikliga.
3. Keeld toota, importida ja eksportida 10. oktoobri 2013. aasta Minamata elavhõbedakonventsiooni (edaspidi „Minamata konventsioon“) A lisa I osas loetletud elavhõbedat sisaldavaid tooteid, tõlgendatuna kooskõlas konventsiooni artikli 4 lõikega 1.
4. Keeld kasutada elavhõbedat või selle ühendeid Minamata konventsiooni B lisa I osas loetletud tootmisprotsessides pärast konventsioonis üksikute protsesside jaoks sätestatud järkjärgulise kasutusest kõrvaldamise kuupäeva, tõlgendatuna kooskõlas konventsiooni artikli 5 lõikega 2.

5. Elavhõbedajäätmete ebaseadusliku käitlemise keeld, tõlgendatuna kooskõlas Minamata konventsiooni artikli 11 lõikega 3 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/852⁷⁶ artikliga 13.
6. Keeld toota ja kasutada 22. mai 2001. aasta püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsiooni A lisas loetletud kemikaale, tõlgendatuna kooskõlas konventsiooni artikli 3 lõike 1 punkti a alapunktiga i ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/1021⁷⁷.
7. Jäätmete ebaseadusliku käitlemise, kogumise, ladustamise ja kõrvaldamise keeld, tõlgendatuna kooskõlas püsivate orgaaniliste saasteainete konventsiooni artikli 6 lõike 1 punkti d alapunktidega i ja ii ning määruse (EL) 2019/1021 artikliga 7.
8. Keeld importida või eksportida 10. septembri 1998. aasta teatavate ohtlike kemikaalide ja pestitsiididega rahvusvaheliseks kauplemiseks nõusoleku saamise korda käsitleva Rotterdami konventsiooni III lisas loetletud kemikaali, tõlgendatuna kooskõlas konventsiooni artikli 10 lõikega 1, artikli 11 lõike 1 punktiga b ja artikli 11 lõikega 2 ning importiva või eksportiva konventsiooniosalise teatega, mis on esitatud kooskõlas eelnevalt teatatud nõusoleku protseduuriga.

⁷⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2017. aasta määrus (EL) 2017/852 elavhõbeda kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1102/2008 (ELT L 137, 24.5.2017, lk 1).

⁷⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1021 püsivate orgaaniliste saasteainete kohta (ELT L 169, 25.6.2019, lk 45).

9. Keeld ebaseaduslikult importida ja eksportida osoonikihi kaitsmise Viini konventsiooni osoonikihti kahandavate ainete Montreali protokollis A, B, C ja E lisas loetletud kontrollitavaid aineid, tõlgendatuna kooskõlas Montreali protokollis artikliga 4B ja asjaomases jurisdiktsioonis kohaldatava õiguse kohaste litsentsimissätetega.
10. Keeld vedada välja ohtlikke või muid jäätmeid, tõlgendatuna kooskõlas 22. märtsi 1989. aasta Baseli konventsiooni (ohtlike jäätmete üle piiri viimise ja kõrvaldamise kontrolli kohta) (edaspidi „Baseli konventsioon“) artikli 1 lõigetega 1 ja 2 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1013/2006⁷⁸:
- a) konventsiooni osalisriiki, kes on keelanud selliste ohtlike ja muude jäätmete sisseveo, tõlgendatuna kooskõlas Baseli konventsiooni artikli 4 lõike 1 punktiga b;
 - b) sihtriiki, kes ei anna kirjalikku nõusolekut konkreetseks sisseveoks, kui kõnealune sihtriik ei ole keelanud selliste ohtlike jäätmete sissevedu, tõlgendatuna kooskõlas Baseli konventsiooni artikli 4 lõike 1 punktiga c;
 - c) riiki, mis ei ole Baseli konventsiooni osalisriik, tõlgendatuna kooskõlas Baseli konventsiooni artikli 4 lõikega 5;

⁷⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1013/2006 jäätmesaadetiste kohta (ELT L 190, 12.7.2006, lk 1).

- d) sihtriiki, kui selliseid ohtlikke või muid jäätmeid ei käidelda selles riigis või mujal keskkonnaohutult, tõlgendatuna kooskõlas Baseli konventsiooni artikli 4 lõike 8 esimese lausega.
11. Keeld vedada Baseli konventsiooni VII lisas loetletud riikidest välja ohtlikke jäätmeid VII lisas loetlemata riikidesse Baseli konventsiooni IV lisas loetletud toiminguteks, tõlgendatuna kooskõlas Baseli konventsiooni artikliga 4A ning määruse (EÜ) nr 1013/2006 artiklitega 34 ja 36.
12. Keeld vedada sisse ohtlikke ja muid jäätmeid riigist, mis ei ole Baseli konventsiooni osalisriik ja ei ole Baseli konventsiooni ratifitseerinud, tõlgendatuna kooskõlas Baseli konventsiooni artikli 4 lõikega 5.
13. Kohustus vältida või minimeerida kahjulikku mõju objektidele, mis on piiritletud 16. novembri 1972. aasta ülemaailmse kultuuri- ja looduspärandi kaitse konventsiooni (edaspidi „maailmapärandi kaitse konventsioon“) artiklis 2 määratletud looduspärandina, tõlgendatuna kooskõlas maailmapärandi kaitse konventsiooni artikli 5 punktiga d ja asjaomases jurisdiktsioonis kohaldatava õigusega.
14. Kohustus vältida või minimeerida kahjulikku mõju 2. veebruari 1971. aasta rahvusvahelise tähtsusega märgalade, eriti veelindude elupaikade konventsiooni (edaspidi „Ramsari konventsioon“) artiklis 1 määratletud märgaladele, tõlgendatuna kooskõlas Ramsari konventsiooni artikli 4 lõikega 1 ja asjaomases jurisdiktsioonis kohaldatava õigusega.

15. Kohustus vältida laevade põhjustatavat reostust, tõlgendatuna kooskõlas 2. novembri 1973. aasta rahvusvahelise laevade põhjustatava merereostuse vältimise konventsiooniga, mida on muudetud 1978. aasta protokolliga (edaspidi „MARPOL 73/78“). See hõlmab järgmist:
- a) keeld heita merre järgmist:
 - i) nafta või õlisegud, nagu on määratletud MARPOL 73/78 I lisa reeglis 1, tõlgendatuna kooskõlas MARPOL 73/78 I lisa reeglitega 9–11;
 - ii) kahjulikud vedelained, nagu on määratletud MARPOL 73/78 II lisa reegli 1 punktis 6, tõlgendatuna kooskõlas MARPOL 73/78 II lisa reeglitega 5 ja 6; ning
 - iii) reovesi, nagu on määratletud MARPOL 73/78 IV lisa reegli 1 punktis 3, tõlgendatuna kooskõlas MARPOL 73/78 IV lisa reeglitega 8 ja 9;
 - b) MARPOL 73/78 III lisa reeglis 1 määratletud pakendatud kahjulike ainete mereveost tuleneva ebaseadusliku reostuse keeld, tõlgendatuna kooskõlas MARPOL 73/78 III lisa reeglitega 1–7; ning
 - c) MARPOL 73/78 V lisa reeglis 1 määratletud laevade põhjustatava ebaseadusliku prügi-reostuse keeld, tõlgendatuna kooskõlas MARPOL 73/78 V lisa reeglitega 3–6.
16. Merekeskkonna ebaseadusliku reostamise keeld 10. detsembri 1982. aasta ÜRO mereõiguse konventsiooni (UNCLOS) artikli 1 lõikes 1 määratletud kaadamise teel, tõlgendatuna kooskõlas UNCLOSi artikliga 210 ja asjaomases jurisdiktsioonis kohaldatava õigusega.

MÄÄRUSE (EÜ) nr 1893/2006 IV LISAS MÄÄRATLETUD MAJANDUSE
TEGEVUSALADE STATISTILISE KLASSIFIKAATORI LOETELU, MILLELE ON
OSUTATUD ARTIKLI 2 LÕIKE 1 PUNKTIS b

Artikkel	Sektor	Vastav NACE kood
Artikli 2 lõike 1 punkti b alapunkt i	Tekstiiltootmine, nahatöötlemine ja nahktoodete (sealhulgas jalatsite) tootmine	C jagu, osa 13–15
Artikli 2 lõike 1 punkti b alapunkt i	Tekstiil-, rõiva- ja jalatsitoodete hulgimüük	G jagu, osa 46, grupp 46.4, klass 46.41–46.42
Artikli 2 lõike 1 punkti b alapunkt ii	Põllumajandus, metsandus, kalandus (sealhulgas vesiviljelus)	A jagu
Artikli 2 lõike 1 punkti b alapunkt ii	Toiduainete ja jookide tootmine	C jagu, osa 10–11

Artikli 2 lõike 1 punkti b alapunkt ii	Põllumajandusliku tooraine, elusloomade, puidu, toidu ja jookide hulгимүүк	G jagu, osa 46, grupp 46.1, klass 46.11–46.13 ja 46.16–46.17
		G jagu, osa 46, grupp 46.2
		G jagu, osa 46, grupp 46.3
Artikli 2 lõike 1 punkti b alapunkt iii	Maavarade (sealhulgas toornafta, maagaas, kivisüsi, pruunsüsi, metallid ja metallimaagid, samuti kõik muud mittemetalsed mineraalid ja karjäärides kaevandatud tooted) kaevandamine, olenemata nende kaevandamise kohast	B jagu
Artikli 2 lõike 1 punkti b alapunkt iii	Põhismetalltoodete, muude mittemetalletest mineraalidest toodete ja metalltoodete (v.a masinad ja seadmed) tootmine	C jagu, osa 23–25
Artikli 2 lõike 1 punkti b alapunkt iii	Maavarade ja mineraalidest põhi- ja vahetoodete (sealhulgas metallide ja metallimaakide, ehitusmaterjalide, kütuste, kemikaalide ja muude vahetoodete) hulгимүүк	G jagu, osa 46, grupp 46.7, klass 46.71–73 ja 46.75–76